AYDINLIK

sosyalist dergi

nazım hikmet
hikmet kıvılcımlı
doğu perinçek
erdoğan güçbilmez

TÜSTAV

türkiye'de amele sınıfı
ve amele meselesi

genel olarak sosyal
partiler

türkiye işçi partisi üyelerinin
sınıf yapısı

filistin araplarının millî kurtuluş
savaşı

Ocak 1969 **3**

L. Yılmaz
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

SAYI: 3 AYDINLIK Aylık Sosyalist Dergi OCAK 1969

İÇİNDEKİLER:

	AYDINLIK'ta Dünya ve Türkiye	177
Hikmet Kıvılcımlı	Genel Olarak Sosyal Partiler	187
Doğu Perinçek	TİP Üyelerinin Sınıf Yapısı	205
Erdoğan Güçbilmez	Filistin Araplarının Millî Kurtuluş Savaşı	227
Nâzım Hikmet	Türkiye'de Amele Sınıfı ve Amele Meselesi	245
	TİP Devrimci Grup Bildirisi	249

Kurucular Adına Sahibi	Münir Aktolga
Sorumlu Yazı İş. Md.	Vahap Erdoğdu
Teknik Yönetmen	Yavuz Tarakçıoğlu
İdare Yeri	Kızılırmak Sok. 39/1 Yenişehir — Ankara
Yazışma ve Abone Adresi	P.K. 100, Cebeci — Ankara
İstanbul Temsilcisi	Fuat Fegan Babıali Cad. 29 Cağaloğlu — İstanbul
Abone Şartları	Türkiye / yıllık 50 TL., altı aylık 25 TL., Avrupa ve Ortadoğu / yıllık 75 TL., altı aylık 40 TL.,Diğer ülkeler / yıllık 125 TL., altı aylık 65 TL.
İlân Şartları	Tam sayfa 800 TL. üzerinden hesaplanır. Yayın ilânları indirimlidir.
Dizgi ve Baskı	İş Matbaacılık ve Ticaret Tel: 11 92 83, Ankara
Genel Dağıtım	GE—DA — Cağaloğlu - İstanbul
Ankara Dağıtımı	Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi

AYDINLIK'TA DÜNYA VE TÜRKİYE

Tip'de devrimci mücadele

Dergimiz baskıya girdiği sırada TİP Olağanüstü Büyük Kongresi hazırlıkları da tamamlanmak üzereydi. Bu satırları okuduğunuz şu anda muhtemelen Olağanüstü Kongre sonuçlanmış olacaktır. Ama, Türkiye İşçi Partisi'nin içinde bulunduğu buhrana kesin bir çözüm getirilmiş midir?

Türkiye'deki sosyalist hareketin tamamını temsil etmeyen, hareketteki hızlı gelişmenin TİP tabanında yarattığı etkileri tam anlamıyla yansıtmayan bir kongre, elbette bu konuda kesin ve nihaî çözümü getirmeyecek, bilimsel sosyalizmin örgüte hâkim olması sonucunu sağlayamayacaktır.

TİP içindeki gelişmeleri ve bu gelişmelerin Türkiye şartları ve TİP'in sınıf yapısıyla bağlantısını geçen sayımızda vermiştik. Bu sayımızda da TİP üyelerinin sınıf yapısıyla ilgili tahlillerimizi belgeliyen bir araştırma sunuyoruz. Görüşlerimizi ve tahlillerimizi tekrarlayarak okuyucumuzun zamanını almak istemiyoruz. Ancak, önemi dolayısıyla ısrarla üzerinde durduğumuz nokta, Aybar grubu ile, düne kadar Par-

İŞÇİ HAREKETLERİ

Aralık ayında Türkiye, gözlerden kaçan ama yoğun bir şekilde süregelen işçi hareketlerine konu oldu.

Adana'da Ekmekçilik Şirketinin uyguladığı lokavt yüzünden açıkta kalan 600 fırın işçisi sessiz yürüyüz yapmıştır.

Diyarbakır Sağlık Kolejinde idare ile sendika arasında iş saatleri konusunda meydana gelen ihtilâf sonucu dört işçinin işten çıkarılması işçiler arasında tepki ile karşılanmış ve 12 bin sağlık işçisi miting yapma hazırlıklarına girişmiştir.

Kayseri Askerî Dağıtım Deposu ve Tamir Fabrikasında çalışan 2100 işçi toplu sözleşme anlaşmazlığı sonucu bir protesto gösterisi yapmayı kararlaştırmışlardır.

Keban grevinde işçilerin direnmesi karşısında Fransız ve İtalyan sermayedarlar memleketlerine dönmüşlerdir.

ti yönetiminde bulunan bir kısım TİP milletvekilleri arasındaki çatışmanın ideolojik temelden yoksun oluşudur. Bugünkü yöneticilere karşı yürütülen sahte muhalefet, ideolojinin belli bir toplumun şartlarına uygulanışını ifade eden tahlillerde olsun, bu tahlillere dayanan strateji konusunda olsun ve izlenecek eylemde olsun hiçbir farklılık getirmemiştir. Aybar'ın eski ortakları, Türkiye'deki sosyalist harekete musallat olan küçük burjuva tahlillerinde ve opportünist tutumda ısrar etmektedirler. Bazı ferdî istisnalar dışında bugünkü yöneticilere muhalif TİP milletvekillerinin hareketleri, olsa olsa sosyalist hareket içinde iflâs eden Aybarcılığın, Aybar'ı feda eden revizyonizminden başka bir şey değildir. Uyanmış olan ve şimdilik bu milletvekilleriyle beraber hareket etmeyi çıkar yol sayan dürüst ve samimi parti üyeleriyle, bu sözde muhalifler arasındaki çelişme ve amaç ayrılığı eninde sonunda ortaya çıkacaktır.

Bugünkü yöneticilerle, sözünü ettiğimiz «muhalifler» arasında ideolojinin kapsamı içinde olan stratejik konularda hiçbir görüş ayrılığı yoktur. Partiden ihraç edilen devrimcilerin, mücadelelerine parti içinde devam etmeleri konusunda açık bir tutuma sahip değildir bu muhalifler.

Strateji, ideolojinin belli bir toplumun yapısına uygulanarak, o toplum içindeki sınıfların, çelişkilerin, sosyal güçlerin tahlili ve ideolojik hedefimize ulaşmak için bu güçleri değerlendirmemiz ve izleyeceğimiz yoldur. Bilimsel sosyalizmin belli bir toplum için iki ayrı stratejisi

İstanbul'da AYDINLIK'ın geçen sayısında sözü edilen grevler devam etmektedir. Magirus grevi yeni gelişmeler kaydetmiştir. İşçiler polis ile çatışmış ve daha sonra bir işçi, işverenin adamları tarafından ağır yaralanmıştır. Ayrıca özel okullar yüzünden boykota giren İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencileri, öğretim üyeleri ile Magirus işçileri arasında bir bağ kurulmuştur. Bunu bir işçi-aydın dayanışması olarak kaydetmek gerekir.

Türkiye'deki işçi hareketlerinin yanı sıra, Amerikan liman işçilerinin grevi işbirlikçi burjuvazimizi rahatsız etmiştir. Amerikan liman işçilerinin grevi yüzünden Amerika'ya İzmir limanından yapılan ihracat durmuştur. Türkiye Tütüncüler Federasyonu Başkanı «İhracatçının elindeki tütünleri sevketmeden kredi temini imkânsızdır. Bu bakımdan en büyük arzumuz Amerika'daki liman işçileri grevinin gerçekleşmemesidir» demiştir.

KÜÇÜK BURJUVAZİ EZİLİYOR

Küçük burjuvazi iktidarın malî ve ekonomik politikasının altında ezilmektedir. AP hükûmetinin çiftçi borçlarını taksitlendirmemesi üzerine 4 milyon çiftçi ailesi çaresizlik içindedir.

Öte yandan pancar ekim sahalarının tahdidi binlerce pancar ekicisini güç durumda bırakmıştır. Pancar ekim sahalarının tahdidi büyük arazi sahiplerine değil, büyük ölçüde küçük toprak sahibi yoksul çiftçiye zarar verecektir. Bu tahdit, 215 bin çiftçi ailesini yakından ilgilendirmektedir. Bu konularla ilgili olarak CHP milletvekilleri soru önergeleri vermişlerdir.

AVUSTURYA DA TÜRKİYE PAZARINDA!

Avusturya'nın Avrupa çelik ve sert maden piyasasını elinde bulunduran ün-

lü Bohler firması 1969 yılında faaliyete geçecek olan sert maden ve takım fabrikasının kuruluşuna önayak olmuştur. Buna göre Bohler sermayeye hiç bir katkısı omadan % 34 hisseye sahip olmuştur. Diğer ortaklar Cevdet ve Hikmet Aromak, Frank ve Haseki Ticaret Şirketidir. Bohler firması fabrikanın kendi piyasasını etkilemeyecek şekilde ihracat yapmasına izin vermiştir.

Ayrıca fabrikanın ihtiyacı olan Tungsten-Karpit adlı ham madde yalnız Çin Halk Cumhuriyeti'nde çıkarıldığından ve bizim de Çin ile hiç bir siyasî ve ticarî bağlantımız bulunmadığı için İngiltere borsasından temin edilip Avusturya'da rafine edildikten sonra ithali mümkün olduğu için ham madde fiyatı bir kaç misli artarak ithal edilebilmektedir.

ABD'NİN YENİ TÜRKİYE BÜYÜKELÇİSİ

Geçtiğimiz ayın en ilgi çekici olaylarından biri hiç şüphesiz Vietnam pasifikasyonu (sindirme) hareketinin öncülerinden, kendi ifadesi ile CIA'da 12 yıl çalışmış olan Robert Komer'in Türkiye'ye yeni ABD Büyükelçisi olarak gelişiydi. Komer, Yeşilköy ve Esenboğa'da anti-emperyalist gençliğin tepkileri ile karşılandı. Esenboğa hava alanında bağımsızlığımıza gölge düşürücü sözlerle dolu olan konuşmasını yapamadı ve son yıllarda yurdumuza gelen bütün Amerika'lı yetkililere yapıldığı biçimde arka yollardan şehre sokuldu. Ayrıca Komer'in ABD Ankara Büyükelçiliğine tayini ile ilgili olarak çeşitli gençlik kuruluşları ve öğretim üyeleri, Cumhurbaşkanı Sunay'a telgraf çekerek Komer'e agreman verilmemesini talep ettiler.

Komer'in Türkiye'deki anti-emperyalist hareketlerin ve sınıf mücadelesinin yoğunlaştığı bir sırada Türkiye'ye Bü-

yoktur. Emperyalizmin boyunduruğu altında ve feodal kalıntılardan tamamen arınmamış toplumlarda, sosyalist strateji, millî-demokratik güçlerin anti-feodal, anti-emperyalist mücadelesini izlemektir. Bu mesele, dünya sosyalistleri arasında tartışma konusu değildir; çoktan çözüme bağlanmış bir meseledir. Bu stratejiyi benimsediğini açıklamıyan ve özellikle devrimcilere karşı amansız bir düşmanlık gösteren bir «muhalefetin», bilimsel sosyalizm adına konuşmaya hakkı yoktur. Bilimsel sosyalizm boş bir kavram değildir. Bilimsel sosyalizm, bazı yönleriyle kabul edilip, bazı yönleri reddedilecek bir ideoloji de değildir. İşçi sınıfı ideolojisi, tecrübelerle gerçek olmuş, zenginleşmiş ve her geçen gün gerçeği daha iyi kavrayan ve tahlil eden bilim olarak, bir bütünlüğe sahiptir. Ve bu ideoloji, ancak bir bütün olarak kavranabilir.

Toplumumuzun bütün kesimlerinde olduğu gibi, TİP içinde de bir sınıf mücadelesi yürütülüyor. Devrimci muhalefet grubu, yönetici klik ve bu kliğin ideolojik yönden Aybar'sız bir kopyası olan sahte muhalefete karşı mücadele vermektedir. Bu mücadele, işçi sınıfının devrimci ideolojisinin, sosyalizmin kıyısında bitip de onun güçlenmesini önlemeye çalışan küçük burjuva opportünizmi ile mücadelesidir. Bu mücadelenin gücü, Olağanüstü Kurultaydaki delege sayısıyla ve parmak hesabıyla ölçülemez. Bu mücadele gücünü gerçeklerden almaktadır: Türkiye gibi yarı-bağımlı, yarı-feodal ülkelerde aslı varken, sosyalizmin sahtesi yaşayamaz. Yaşayamaz, çünkü toplumumuzun

şartları, emperyalizmin egemenliği, işbirlikçi ittifakın varlığı, onun zıddının varlığını da gerektirir. Toplumumuzun çelişkilerini çözecek olan hareket, anti-emperyalist sınıfların mücadelesinde seyirci, hattâ bazen baltalayıcı rolüne sahip olan oportünistlerin değil, sosyalistlerin mücadelesidir. Anadolu'nun dört bir yanında mücadele eden devrimciler vardır. 18 yaşında bir işçi arkadaşımız olan Hacı Güray Tonak'ın devrimci sesine kulak verelim:

«TİP, kurulduğu günden bu yana, hiçbir zaman gerçek yöneticilerine kavuşmadı. Devrimci eleştiriye tahammülleri olmayan yönetici klik, yönetime girmek isteyen devrimcileri kolaylıkla tecrit etmeyi başardı. Harekete geçirilen ihraç mekanizması sayesinde birçok devrimci ihraç edildi.

Daha düne kadar ortak suçları işleyenler, bugün kendilerini temize çıkarma gayreti içindeler... Bu oyuna elbette gelmeyeceğiz. Bu güne değin aynı sorumluluk altında aynı suçları işleyenler arasında bir tercih yapamayız.

TİP Devrimci Grubunun görüşlerine, sosyalist mücadeleden önce, anti-emperyalist bir mücadelenin gerekliliğini, tek çıkar yolun doğru ideolojik yol olduğunu bilerek katılıyoruz.»

Olağanüstü Kurultayın, devrimci yönde bir atılım getirmeyecek sonuçlarına hiçbir sosyalist boyun eğmeyecektir.

Türkiye'deki sosyalist hareketin geleceği, gerçek sosyalistlerin güçleri oranında temsil edilmediği kongrelerde kararlaştırılamıyacaktır. Devrimci mücadele veren bütün

yükelçi olarak tayin edilmesi bir raslantı olmasa gerektir. ABD'nin Hindi Çini'de yenilgiye sürüklendiği ve uluslararası çatışma merkezinin Ortadoğu'ya kaydırılmak istendiği şu günlerde Türkiye gibi son derece önemli coğrafî ve stratejik konumu olan bir ülkeye Komer gibi usta bir CIA mensubunun Büyükelçi olarak tayini bir hayli anlamlıdır.

ÖZEL OKULLAR

Özel hukuk okulunun açılması, özel okullar sorununda bardağı taşıran son damla oldu. Bunun üzerine İstanbul ve Ankara Hukuk Fakülteleri boykota başvurdular. Yürüyüşler yapıldı ve çeşitli Hukuk ve Adalet kurumları, özel hukuk okulu açılışına tepki gösterdiler. Özel hukuk okulunun açılması bugüne kadar özel okullar konusunda pek duyarlık göstermiyen kamu oyunu da sarstı ve sorun iyice büyüdü.

Özel hukuk okulunun açılması, birinci millî kurtuluş hareketinin eğitim alanında getirdiği kurumların işbirlikçi iktidar tarafından tasfiyesinde yeni bir aşamadır. Özel hukuk okulu gibi diğer özel okulların açılması Demirel iktidarının hızlandırdığı karşı-devrim sürecinden ayrı düşünülemez. Özel okulların açılması, Cumhuriyetten bu yana süregelen Kemalist merkeziyetçiliği tasfiyeyi amaçlamaktadır. Bugüne kadar tam rayına oturmamış bile olsa Kemalist bürokrasinin emperyalizm ile her zaman uzlaşmaz bir tutum içinde bulunduğu ve onunla zaman zaman mücadele ettiği bir gerçektir. Böyle bir bürokrasi emperyalizmin arzu etmediği bir bürokrasidir. Emperyalizm bunun yerine kendi ideolojisi ile donatacağı, kendi ideolojisini benimseyen kadroları yetiştirmek isteyecektir. Nitekim özel okullara kemalist, millî kurtuluşçu eğitim geleneğinden uzak, tam emperyalizmin istediği biçimde eğitim an-

layışı yerleşmiştir. Özel okulların yetiştireceği kadrolar bugün Türkiye toplumunda önemli bir güç olan Kemalist bürokrasinin yerine ikame edilecektir. Bütün bu çabalar özel okul sorununun, eğitimde millî kurtuluşçu geleneğin tasfiyesi sürecinin bir parçası olduğu gerçeğini apaçık ortaya koymaktadır.

Yüksek öğretimin paralı olması da toplumun ancak en fazla gelir sahibi olan katlarının okumasına imkân vermektedir. Böylece eğitimde zaten pek sınırlı olan fırsat eşitliği tam anlamıyla ortadan kaldırılmakta ve yüksek öğrenim bir zümre tekeline verilmektedir. Eğitimin bu biçime bürünmesi şimdiye kadar yüksek öğrenim yapan kitleyi oluşturan küçük burjuvazinin bu imkânını da kısıtlamaktadır. Bunun sonucu olarak küçük burjuvazideki son millici niteliklerin ortadan kaldırılmasına ve emperyalizmin ideolojisinin tam egemenliği altına sokulmasına çalışılıyor. Ayrıca devletin üniversite açma imkânlarının olmadığını savunan öğretim üyelerinin özel okullardan para alması dikkati çeken bir husustur.

TABİÎ SENATÖRLERİN DOKUNULMAZLIĞI

AP büyük kongresinde anayasanın başlangıç hükümlerini kaldırmayı amaçlayan kararların arkasından AP çoğunluğunun bulunduğu Cumhuriyet Senatosu, Millî Devrim Ordusu meselesinden dolayı beş tabiî senatörün dokunulmazlığını kaldırdı. Bu tabiî senatörlerin içinde son zamanlarda anti-emperyalist mücadelenin içine aktif olarak katılanların bulunması ilgi çekiciydi.

Beş tabiî senatörün dokunulmazlıklarının kaldırılmasında asıl önemli olan nokta siyasî iktidarın bu beş tabiî senatörün şahsında, karşısında 27 Mayıs hareketini almış olmasıdır. Burada şunu da

sosyalistleri kucaklayan bir sosyalist kongre toplanmalıdır.

Emperyalizmle millî kurtuluş hareketleri arasındaki mücadelenin Ortadoğu Bölgesine kaydığı bir dönemdeyiz. Emperyalizm, bu mücadelede en çok Türkiye ve İsrail'deki güçlerine ve müttefiklerine güvenmektedir. Emperyalizm ve işbirlikçilerinin, gelişen millî bağımsızlık hareketimiz karşısında yurdumuzda baskı ve zorbalık tedbirlerini daha da arttıracağı beklenmelidir. Türkiye'nin hızla içine sürüklendiği ekonomik çıkmaz, faşist zorbalık yöntemleri için elverişli bir ortam hazırlamaktadır. Bu şartlar altında, Türkiye'deki sosyalistlere, bütün dünyadaki devrimci mücadelenin bir parçası olarak, büyük görevler düşmektedir. Mücadelenin bütün şartlarıyla amansızlaştığı bir dönem arifesinde, sosyalistlerin anti-faşist cephe ve millici hareket içinde güçlü bir ağırlık teşkil edecekleri bir bütünlüğe kavuşmaları son derece önemli ve acil bir meseledir. Bu bütünlük, birliğin kurulmasına karşı çıkanlara rağmen ve doğru ilkeler etrafında gerçekleştirilmelidir. Türkiye'deki bağımsızlık mücadelesinde TİP yöneticilerinden bütün sosyalist güçleri toplayıp, doğru hedeflere yönelteceklerini beklemek gerçeklerle bağdaşmamaktadır. Şunu da belirtelim ki, sosyalist hareketin meselelerinin tüzük ve program değişiklikleriyle halledileceğini ileri süren görüşler üzerinde durmayı gereksiz buluyoruz. İçinde bulunduğu dağınık durum, sosyalist hareketin bağrında kanayan bir yara gibi durmaktadır. Devrimci mücadelenin yönetim ve örgütlenme sorunlarını çözecek sos-

yalist bir kongrenin toplanmasını zorunlu görüyoruz.

Sosyalist hareketin kadrolaşma, örgütlenme ve proletarya saflarından gerçek devrimciler yetiştirme meseleleri, millî - demokratik devrim mücadelesinin bütün millî sınıflara maledilmesi için uygulanacak eylem biçimleri tartışılmalı ve sosyalist kadrolar, varılan ilkeleri uygulama yönünde güçlü adımlar atmalıdırlar. Hataları görmek ve sosyalist ideolojiyi savunmak, devrimciliğin yeter şartı değildir. Devrmci, teoriyi eylemiyle uygulayan kişidir. Ve kadrolaşma yönünde son birkaç yıl içinde önemli başarılar kaydetmiş olan sosyalist hareketin, geniş yığınları mücadeleye sokma görevi vardır. Bu görevin yerine getirilmesi, sosyalist kadroların yozlaşmasını önleyeceği gibi, bu kadroların niteliğini değiştirecek, devrimci vasfını güçlendirecek ve proletarya saflarından gelen devrimcilerin yetişmesiyle sosyalist hareket sağlam temeline oturacaktır. Örgütlenme ve millî sınıflar arasında hedef beraberliğini sağlama ve devrimci dayanışmayı güçlendirme meseleleri de, yığınların sınıf mücadeleleri içinde bilinçlendirilmesi yolunda atılacak sağlam adımlarla çözülecektir. Bu gelişme içinde sosyalist hareket daha doğru tahlillere kavuşacak, en doğru örgütlenme ve eylem biçimlerini bulacaktır. Önümüzdeki bu yeni mücadele döneminde, hareket, geçmişteki devrimci tecrübeleri ve günümüzde devrimci mücadeleyi yürütenleri kaynaştırdığı ölçüde başarılı olacaktır.

Zafer, millî kurtuluşçularındır.

Ve gelecek sosyalizmindir.

AYDINLIK

söylemek gerekir ki, emperyalizme karşı kesin tavır takınamayanlar yine emperyalizm tarafından ilk fırsatta darbelenirler. Bundan da anlaşılmaktadır ki, anti-emperyalist olabilmek için tutarlı bir millî kurtuluşçu çizgi izlemek ve bunun eylemini göstermek gerekir. Bu beş kişinin dokunulmazlığının kalkması emperyalizmiz sivil - asker aydın kadroya hangi gözle baktığının bir kanıtıdır.

«VİETNAM'DA BARIŞ»

Geride bıraktığımız Aralık ayı, dünya emperyalizminin baş temsilcisi Amerikan emperyalistlerinin, dünyamızın çeşitli bölgelerindeki saldırılarına ve savaş kışkırtmalarına sahne oldu. Aralık ayının ikinci haftası içinde Amerikan Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün, Johnson'un başkanlığı devretmesinden önceki kırk gün içinde Vietnam'da barışın geri gelebileceğini, ancak bunun için Vietnam Demokratik Cumhuriyeti kuvvetlerinin güneyden çekilmesinin şart olduğunu, açıklamasına rağmen, Paris'teki dört taraflı görüşmeler bir türlü başlayamadı. Vietnam'daki saldırgan Amerikan ordusunun Vietnam Demokratik Cumhuriyeti semalarında keşif uçuşlarına devam etmesi, yer yer bombardımanlara girişmesi ve bunun yanısıra Paris'teki görüşmelerin gerek Amerika'lıların gerekse kukla Saygon idaresinin türlü sabotajları yüzünden bir türlü başlayamaması, şu gerçeği açıkça ortaya koymaktadır. Millî kurtuluşçular gerçek zaferleri, ancak savaş meydanlarında, silâhlarının gücüyle kazanabilirler. Vietnam halkının barış konferanslarında kazanacağı hiç bir şey yoktur. Vietnam ülkesinin ve halkının geleceği hakkında kararı, sadece onun gerçek temsilcileri, yani Demokratik Vietnam Cumhuriyeti ve Güney Vietnam Millî Kurtuluş Cephesi verebilir. «Vietnam'da Barış» son Amerikan neferi Vietnam toprağından çekip gidin-

ce ve Vietnam'da millî ve demokratik bir yönetim kurulunca gerçekleşebilir. «Vietnam'da Barış» sloganı, Vietnam'da statükonun korunmasından ibaret gerici bir slogana indirgenemez.

Amerikan emperyalistleri bir yandan Paris görüşmeleri oyalamacasını yürütürken, bir yandan da Uzakdoğu'daki saldırı hareketlerini genişletmekten geri kalmamışlardır. Aralık ayı içinde Kamboçya'nın bombalanması ve Laos'ta millî kurtuluş kuvvetlerine karşı saldırıların yoğunlaşması, Uzakdoğu'da emperyalist yayılma emellerinin son kanıtları olmuştur.

ORTADOĞU'DA

Yeni bir emperyalist savaşın ve emperyalizme karşı millî kurtuluş savaşlarının beşiği olmak üzere, tarihin gündemine giren Ortadoğu'da, Amerikan emperyalistlerinin ve onların Ortadoğu'daki ileri karakolu İsrail'in Mısır, Ürün ve Irak topraklarına tahrikçi saldırıları devam etmiştir. 1967 Haziran'ından beri «Ortadoğu'da Barış ve Haziran savaşı öncesindeki duruma dönüş» lâfları ile Arap halklarının uyutulmasına da karşı tepkiler görülmeye başlamıştır. Geçtiğimiz ay içinde İskenderiye'de Nâsır politikasına karşı geniş çaplı öğrenci gösterileri olmuştur. Polisin şiddet tedbirleriyle bastırılan gösteriler üzerinde Nâsır rejimi sözcüleri, bu hareketlerin İsrail ve CIA ajanları ile Çin'in Mısır'daki adamları tarafından kışkırtıldığını ileri sürmüşlerdir. Bilindiği gibi Çin Halk Cumhuriyeti, Ortadoğu meselesinin barış görüşmeleriyle, Haziran savaşı önceki duruma dönülmesiyle hallolunamayacağını; doğru çözümünün El Fetih gerillalarının savundukları, Arap ve Yahudi halkların birlikte yaşadıkları ve emperyalizmin ileri karakolu olmayan bir Filistin devletinin kuruluşu olacağı tezini desteklemektedir. Nâsır rejimi sözcülerinin İskenderiye olaylarında karşılarına çıkan devrimci muhalefeti bahane ederek Çin Halk Cumhuriyetine çatmalarının nedenini, daha çok Sovyet yardımı ve daha yakın Sovyet dostluğu sağlamakta aramak yanlış olmayacaktır.

AKDENİZ'DE

Aralık ayı başında Amerikan emperyalistleri, güdümlü roketlerle yüklü iki destroyerlerini Karadeniz'e çıkardılar. Gemilerin Karadeniz'e çıkışı Sovyetler Birliği ve Bulgaristan protesto edilirken, olay, Sovyet basını ile İngiliz ve Amerikan basını arasında bir söz düellosuna konu oldu. 6 Aralık tarihli **Pravda**, gemilerin 305 mm. çapında **Asroc** güdümlü roketlerini taşıdığını, bunun Montreux sözleşmesinin koyduğu sınırlara aykırı olduğunu ileri sürdü. Buna karşılık Amerikan sözcüleri, Montreux sözleşmesine aykırı bir hususun olmadığını, 203 mm. lik sınırlamanın, toplar bakımından söz konusu olduğunu, gemilerin gerginlik yaratmak için değil, normal bir görev gezisini yerine getirmek için Karadeniz'e çıktıklarını ileri sürdüler.

Söz düellosu Sovyetlerle, iki büyük emperyalist ülke arasında geçiyordu. Ama olayın asıl ilgilendirdiği taraf olan Türkiye'deki Amerikan işbirlikçi iktidarın sözcüleri, Montreux sözleşmesini yorumlama, uygulama yetkisinin yalnız kendilerinde olduğunu söylüyorlardı. Gerçekte, yaptıkları iş, sadece Amerikan hükûmetinin istediklerini yapmak, Sovyet hükûmetinin ikazlarına kulak asmamak olmuştu.

Gemilerin Karadeniz'e çıkışı ile başlayan tartışmanın temelinde, meseleye sadece hukuk kuralları açısından bakılacak olursa, Montreux sözleşmesi hükümlerinin artık eskimiş oluşu yatıyordu. 1936 yılında yapılan, Karadeniz'e kıyıdar dev-

letlerin lehine olarak Akdeniz'e geçişi serbest bırakan, buna karşılık Karadeniz'e geçişi sınırlayan sözleşme, o gün için Almanya'ya karşı Sovyetlerle muhtemel bir ittifakı düşünen İngiliz emperyalizminin ihtiyaçlarına cevap veriyordu. Ama o zamandan bu yana olan değişmelerle, Montreux sözleşmesi bugün emperyalistlerin çıkarlarına ters düşmektedir.

Amerikan emperyalistleri, hem Montreux antlaşmasının sınırlarını zorlamak, şartların değişmesinden doğan boşlukları kullanmak, hem de bir gövde gösterisi yapmak amacıyla **Turner** ve **Dyess** adlı iki ultra-modern savaş gemisini Karadeniz'e çıkarmışlardır.

Türkiye'nin millî çıkarları, Ortadoğu'da ve kendi toprakları çevresinde her türlü savaş kışkırtıcılığına engel olmak ve kuzey komşusu Sovyetler Birliği ile dostluk münasebeti kurmak ve sürdürmek iken, gayri-millî iktidar, Montreux sözleşmesini, sözleşmenin Karadeniz devletlerinin güvenliğinin korunması olan esas gayesini ve Türkiye'nin millî çıkarlarını gözönünde tutarak yorumlayacak yerde, Washington'daki ağababalarına emir kulluğu yapmıştır.

Bu son olay da göstermektedir ki, Türk halkı her an için kendi çıkarlarının emretmediği, emperyalizmin çıkarları yüzünden kendisinin mahvına yol açabilecek bir savaşın içine sürüklenebilir. Bu tehlike sadece topraklarımız üzerindeki düşman Amerikan üslerinin varlığından değil, bizatihî, iktidardaki sınıfların Amerikan emperyalizminin dümen suyunu izleyen politikalarından doğmaktadır.

SOVYET - YUGOSLAV VE ÇİN - ARNAVUTLUK İLİŞKİLERİ

Aralık ayında dikkati en çok çeken bölgelerden biri de Adriyatik çevresi olmuştur. Sovyetlerin geçen yaz başından beri ve son Çekoslovakya olayları sırasında Tito'nun açık anti-Sovyetik politikasına rağmen, bugüne kadar Yugoslavya'ya en modern savaş gemileri sevkiyatına devam etmesi, en çok Arnavutluk yöneticilerini endişelendirmişe benzemektedir. Sovyetlerin, Akdeniz'deki gerginliği bahane ederek Yugoslavya'ya verdikleri gemi ve silâhlar, acaba Arnavutluğa karşı da kullanılabilir mi? Bu sorunun Arnavutluk yöneticilerini düşündürmekte olduğu açıktır.

Bilindiği gibi, Tito kliği, Arnavutluk Sosyalist Cumhuriyeti toprakları üzerinde, tıpkı Yunan faşist cuntası gibi, hak iddia etmektedir. Bu bakımdan kuzeyinden devamlı bir tehdit altında olduğunu hisseden Arnavutluğun Sovyetlerle olan ilişkilerinin, Sovyet-Yugoslav ilişkileri ile ters yönde bir münasebet göstermiş olduğu görülecektir. Yani, Sovyet-Yugoslav yakınlaşmaları, her zaman Arnavutluk'la Sovyetler Birliği'nin aralarının açılmasını etkileyen bir unsur olmuştur. Son durum karşısında, Avrupa'da tek başına kalan Arnavutluk, Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerini sıkılaştırmaktadır. Yapılan karşılıklı ziyaretlerden sonra, Çin'in Arnavutluğa «Sam» tipinde nükleer roketler vereceği haberleri dolaşmaktadır.

İTALYA'DA

İtalya'da yığınların katıldığı geniş çapta gösterilere ve genel greve yol açan olaylar, 2 Aralık günü Sicilya'nın Siracusa yakınındaki Avola kasabasında patlak verdi. Avola'da on günden beri devam etmekte olan, sanayi-tarım işçisi arasındaki ücret ve sosyal haklar bakımından mevcut uçurumun kaldırılması için yapılan, tarım işçileri grevine polisin müdahele etmesiyle çıkan silâhlı çatışma sonunda 2 işçi öldürülmüş, birçokları da yaralanmıştı. Ha-

berin ülkeye yayılması üzerine büyük protesto hareketleri başladı.

Bilindiği gibi, İtalya, kuzeyinde tekelci kapitalizmin gelişmiş olduğu bir ülke olduğu halde, güney kesimlerinde ve özellikle Sicilya'da hâlâ kapitalizmin en geri aşamalarında bulunan bölgelere sahiptir. Devlet eliyle alınan kolaylaştırıcı tedbirlerle, sanayiin güneye kayması teşvik edilmekte olduğu halde, güney İtalya'nın durumunda büyük değişmeler olmamaktadır. Kuzeyde, emperyalizmin nimetlerinden pay alan burjuvalaşmış bir işçi sınıfı olduğu halde, güneyde işçi sınıfı henüz örgütlenerek en temel haklarını elde etme mücadelesini vermektedir.

Avola olaylarının yol açtığı protesto hareketlerinin dinmesinden hemen sonra, uzun süredir devam eden kabine buhranı, nihayet Aralık ayının üçüncü haftası içinde Hristiyan Demokrat Mariano Rumor'un kabineyi kurması ve Senato'dan güven oyu alması ile sona ermiştir. Yeni İtalyan kabinesi yine, 1962'den beri devamlı olarak iktidarda bulunan Merkez - Sol koalisyonuna dayanmaktadır. Bu koalisyonun sınıf yapısı ve sınıf muhtevası nedir?

Bu soruya cevap verebilmek için öncelikle İtalyan kapitalizminin durumunu ele almak gerekir. İtalya'da devlet, henüz, «sosyal - demokrat - emperyalist» bir devlet niteliğini kazanma sürecini tamamlamamıştır. Devletin bu niteliğe kavuşması için pek çok reformlara, reformlar için de öncelikle devletin kuvvetlendirilmesine gerek duyulmaktadır. Büyük İtalyan sermayesi Ortak Pazarla, Amerikan sermayesi ile ve Vatikan'la olan münasebetlerini lehine düzeltebilmek için devletin kuvvetlendirilmesini, burjuva demokratik reformların yapılmasını savunmaktadır. İtalyan küçük burjuvazisi ile reformlara karşı çıkmaktadır; çünkü devletin güçlendirilmesi ve reformlarla, küçük sermayenin palazlanmasına imkân veren vergi kaçakçılığı, v.s. gibi devletin güçsüzlüğünden ileri gelen imkânlar ortadan kalkacaktır.

Sosyal dayanağı itibarıyla çeşitli sınıflara mensup, kiliseye bağlı unsurların kuruluşu niteliğinde olan, ama gerçekte büyük İtalyan sermayesinin temsilciliğini yapan Hristiyan Demokrat Parti (DC), 1961 Ağustos'undaki tarihî kongresinden bu yana, reformları gerçekleştirebilmek için Sol'un desteğine ihtiyaç olduğunu tesbit etmiş ve küçük burjuvazinin temsilciliğini yapan Liberal Parti (PLI) ile ittifakını terkederek Sosyalist Parti (PSI) ile ittifaka kucağını açmıştır.

İtalya'daki geniş anlamda solun iki büyük partisi PSI ve PCI (İtalyan Komünist Partisi), Merkez - Sol koalisyonunu, birincisi katılarak, ikincisi ona karşı «özel bir muhalefet» izleyerek desteklemektedir. PSI, lideri Nenni'nin «Her hangi bir iş yapabilmek için hükûmete girmek gerekir» felsefesine uygun olarak, 1961'den itibaren savaş sonundan beri PCI ile devam ettirdiği cephe birliğini bozarak DC ile koalisyona girmiştir. PCI lideri, Togliatti de Nenni ile aynı hayali paylaşmakta idi. 1962'de yaptığı bir konuşmada PCI'nin Merkez - Sol koalisyonuna karşı «özel bir muhalefet» yürüteceğini söylemişti.

Temelinde hem PSI hem de PCI, İtalyan devletinin reformlarla güçlendirilmesini, DC'den farklı gerekçelerle de olsa savunmaktadırlar. PCI'nin hâkim sağ kanat teorisyenlerine göre, İtalyan tekellerinin egemenliğine dayanan rejimde, burjuva demokratik, yani «anti - monopolist» her reform İtlyan tekelci sermayesi ile İtalyan çalışan sınıfları arasındaki çelişmeyi ağırlaştıracaktır. Bu reformların yapılması için de devletin güçlendirilmesi

gerekmektedir. Şu halde, devletin güçlendirilmesi savunulmalıdır. Bunun için PCI'nin «stratejisi» küçük mülk sahipleri ile birlikte anti-monopolist mücadele olarak tesbit edilmiştir. Bunun için anti-monopolist burjuva demokratik reformları yapacak olan Merkez-Sol koalisyonuna karşı «özel bir muhalefet» yürütülecek, yani bu koalisyon desteklenecektir.

PSI'nin ve PCI'nin reformlar için DC ile koalisyon politikası her iki partiye karşı da kendi içlerinden tepkiler doğurmuştur. PSI'ye muhaliflerin meydana getirdiği PSUPI (Proleter Birlik Sosyalist Partisi) Merkez-Sol koalisyonuna karşı çıkarak PCI'nin solunda yer almaktadır. PCI'den ve onun reformizminden ayrılan bir grup ta, İtalyan Marksist-Leninist Komünist Partisi'ni kurmuştur. PCI'nin temel Marksist-Leninist tezlere aykırı, devletin sınıf muhtevasını unutan, reformist politikasına karşı çıkmaktadır. Sicilya olayları üzerine İtalya'da yayılan geniş protesto eylemlerinde bu partinin hayli etken olmaya başladığı görülmektedir.

genel olarak sosyal partiler

Sosyal sınıf bölümlerinin ne oldukları geçen yazımızda belirdi. Bunların toplum içinde etki ve tepkileri her alanda ayrı biçimlere bürünür. Bu etki ve tepkilerin en önemlileri SİYASÎ İKTİDAR alanında görülür. Sosyal sınıf bölümlerinin siyasî iktidar eylemlerine SİYASÎ PARTİ adı verilir.

A. — SİYASÎ PARTİ NEDİR ve NASIL KURULUR?:

Toplumun derinliğinde var olan bölümlenişe sosyal sınıf denince, bunun toplum yüzeyinde çıkmış yankısı SİYASÎ PARTİ olur. Sosyal sınıf toplum yapısının görünen katları ise, siyasî parti bu yapının en üstündeki kiremitliğine benzetilebilir. Burada siyasî partiyi kiremitliğe benzetmekle, önemsiz göstermek istemiyoruz. Nitekim insanların barındıkları yapılarda kiremitlik önemsiz bir bölüm sayılamaz. Kiremitlikte olacak ufak tefek çatlaklar, bütün yapının duvarlarına ve temeline dek sızıntılar, yıkıntılar yapabilir. Siyasetle ve siyasî parti ile sosyal yapı arasındaki ilişkiler de ona benzer.

Konuyu bir başka yandan açalım. Siyasî parti niçin kurulur? SİYASÎ İKTİDAR'ı ele almak için.

Siyasî iktidar nedir? Tek sözcükle DEVLET'tir.

Devlet niçin vardır? Toplum içinde doğmuş sosyal parçalılıkları, bölükleri, kısımları (sosyal sınıf, tabaka ve zümreleri) : birbirleri ile tepişirken,

kurulmuş ve BELİRLİ DÜZEN'in dışına çıkartmamak üzere baskı altında tutmak için vardır.

Demek toplum içinde sosyal bölükler bulunmasa, onların çatışmaları olmazdı. Sosyal bölüklerin çatışmaları olmasa, onları baskı altında tutup KURULU DÜZEN'i korumak üzere, bir Devletin doğmasına yer kalmazdı. Nitekim Medeniyet'ten önce sınıfsız ilkel toplumda Devlet yoktu. Sosyalizmin gelecek yüksek konağında da Devlet olmıyacaktır.

Bir baskı cihazı olarak Devletin öz yapısı nedir? Başlıca iki şeydir : 1) Vatandaş çoğunluğunun dışında bir silâhlı adamlar teşkilâtlandırmak, 2) Cezaevleri kurmak.. Bu tarif daha yapılırken anlaşılan şey şudur : Devlet daha doğarken vatandaş çoğunluğunu silâhsızlandırmak zorunda kalır. Yoksa Devlet görevini yerine getiremez. Nitekim ilkel Komuna'da eli silâh tutan herkes, her zaman, başkaları kadar silâhlıdır. O yüzden herhangi silâhlı insanı bir başkasının yakalayıp cezaevine sokması imkânsız olur.

Bu nedenlerle Devlet : toplum içinde. toplumdan ayrı bir silâhlı kişiler ve cezaevleri örgütü olarak ayrılır. Sonra her fırsattan yararlanarak toplumun üstüne yükselip çıkar. İşte bu toplumdan kopup insanüstü yüksekliklere tırmanmış örgütü ele geçirmeye İKTİDAR SAVAŞI denir. Eğer böyle bir iktidar doğmasaydı, onu ele geçirmek üzere siyasî partilerin kurulması diye bir konu ortaya çıkmazdı.

SİYASÎ PARTİ ile SOSYAL PARTİ (sosyal bölümlülük) arasındaki sıkı bağlılık bu kertede açık, alfabetik ve matematik bir gerçekliktir. Bir toplumda sosyal bölükler (sınıflar, tabakalar ve zümreler) bulunmasaydı, SİYASÎ PARTİLER'e de yer kalmazdı. Siyasî bölüksüz bir toplumda (sınıfsız bir sosyetede) yapılabilecek her türlü siyasî gösteriler, politika oyunları : ya kumazbazlığa alışkınların acıklı bir hastalığı, yahut işsiz ve dengesiz psikopatların gülünç semptomları olurdu. Öylelerine ya acınır, yahut gülünür geçilirdi. Gösterilen en ciddi tepki, böyle «siyasî» leri bir hastahaneye kaldırıp tedavi etmekten öteye geçmezdi.

Tersine, bir toplumda sosyal bölükler (sınıflar, tabakalar ve zümreler) gerçekten varsa, orada SİYASÎ PARTİLER kaçınılmaz olur. Biz istesek te, istemesek te insanlar iktidar çevresinde bir sıra siyasî bölünmelere ayrılırlar. Bu bölünmeleri yasak ta etsek, siyasî bölükler yani partiler, yerin altında yahut yerin üstünde, az çok bilinçli veya bilinçsiz mutlaka kurulurlar. Yasak edenlerin kuruntularından başka hiçbir yerde siyasî partiler yok edilemezler. Çünkü siyasî partilerin kökleri, yani sosyal bölünmeler toplum ortalığında bulunmaktadırlar.

Bu kısa açıklama üzerine, «siyasî parti nedir?» sorusuna verilecek karşılık kendiliğinden ortaya çıkar. Toplumda herhangi bir bölünmeyi yaşıyan insan kümelerinin iktidar eğilimleri, yani Devleti ele geçirme çabaları siyasî partileri yaratır. Başka bir deyimle, siyasî parti, sosyal bir bölük insanın iktidar eğilimlerini temsil eden bir örgüttür.

Bu gerçeklik anlaşılır anlaşılmaz, «İKTİDAR» sözcüğünün bütün insanüstü gösterilmeye çalışılan ve en inanılmaz biçimlerde mistikleştirilen binbir tecellisi aydınlığa çıkar. Birçok yanlış kavramlar, sürüyle düşünce, davranış kargaşalıkları, yahut alışkanlıkları kendiliğinden ortadan kalkar. Ve problemin tersi de doğru olarak konulabilir.

Bir ülkede SİYASÎ PARTİLER varsa, o ülkede veya dünyada toplumun ayrı ayrı bölüklere bölünüşü var demektir. Bir ülkede hem siyasî parti kurulur, hem de sosyal bölünüşler (sınıflar, tabakalar, zümreler) yoktur denilirse; öyle bir iddia, en saçma görüldüğü zaman bile, kendine göre derin bir anlam taşır. Bu anlamları toplumun karakteristiğine göre ayrı ayrı biçimlerde görebiliriz.

Ya toplumda gerçekten BİLİNÇLİ bir örgüt, sosyal sınıfları yok etmek üzere tarihcil görev yaptığına inanmaktadır. O zaman bu görev, şu veya bu sosyal sınıfın makanizmasına dayansa bile, sınıf ayırdı yapmaksızın tümüyle insanlığa yönelmiştir. Böyle açık insancıl bir görevi güdenler gizlemiye değil, büsbütün açıklamaya önem verirler. Onun için sosyal bölünüşleri yok saymaya yer kalmaz. Sosyal bölünmeler vardır, ama giderilmeleri için toplumun ekonomik temelinde ve sosyal üstyapısında gelişen şartlar yeterince olgunlaşmıştır, denir. Toplumdaki bölünüşlerin ve çatışmaların ne ekonomik, ne sosyal, ne kültürel ve ilh... gerekliği kalmamıştır. Tarih bakımından yargılanmış gibi müzeye kaldırılması gereken sosyal bölükler henüz silinmemiş olabilirler. Bunların politika alanında debelenmeleri, boşuna ve yok yere hem toplumu, hem kendilerini zarara uğratır. Böyle kısır ve boşuna zararlı çabalarla çatışmalara sürüklenmemek için, işin bilincine ermiş bir siyasî parti ortada bulunabilir.

Bugün yeryüzünde bu anlamda tek kalmış yahut güdücü duruma girmiş sosyalist partileri vardır. Ancak bu partilerin başlıca görevleri bir an önce kendi temellerini yok etme bilincinden güç alır. Böyle bir tek partide insanüstü otoriteler yaratılamaz. İktidar için iktidar ülküsü taşınamaz. Parti için parti yoktur. Kutsal misyon toplum içinde binlerce yıldır babayı oğula düşman etmiş sosyal bölünmeleri babanın da oğulun da hayırına gidermektir.

Başka türlü de tek parti veya dokunulmaz iktidar çeşitleri vardır. Bu çeşit iktidarlı toplumlarda sosyal bölükler, (sınıflar, tabakalar ve zümreler) bütün belirlilikleri (determinizmleri) ve dinamizmleri de yaşamaktadırlar. Ama onlardan birisi, yani üstün egemen sınıf, iktidar mevkiini münhasır olarak kendi tekelinde bir imtiyaz ve bir tahakküm cihazı gibi kullanmak ister. Devleti ele geçiren sınıf onu uzun süre muhafaza edemiyeceğinden korkar. Devlet iktidarının elinden kaydığı gün eriyip yok olacağını bilir. Çünkü tarihcil ve ekonomik şartlar o egemen sınıfın dinamizmini sıfıra doğru indirmiştir.

O zaman sosyal bölükler arasında az çok bilince ve hesaba dayanan bir savaşın yaratacağı dengeliliği egemen sınıf göze alamaz. Vaktiyle Spartalılar

idare ettikleri kölelerini sık sık kılıçtan geçirirlerdi. Modern çağda böylesine açık bir davranış başarılamıyacağı için, egemen sosyal bölüğün Devlet iktidarı kendi partisinden başkasına yaşama hakkı tanımaz. Yani, hem sosyal bölünüşleri kaldırma amacı güden eğilimlere karşı kanlı saldırılarda bulunur: demek toplum bölünmelerinin kaldırılmasını değil, ebediyyen var olmasını sağlamağa çalışır, hem de sosyal alt bölüklerin kendi siyasî partilerini kurmalarına dayanamaz, sınıflar arasındaki hesaplı, bilinçli davranış dengesine güvenemez. O zaman böyle bir tekelci iktidar saçma bir zorbalık durumuna düşer. Bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine tahakkümü doğar. O sisteme FAŞİZM denir.

B. — DEMOKRASİ, TOTALİTERLİK ve PARTİ KURULUŞLARI

Buraya kadar incelenen konu içinde iki term aydınlanmaya muhtaç kalmıştır. Bunlardan birisi Demokrasi, ötekisi Totaliterlik adını alır.

DEMOKRASİ nedir? Sosyal bölümlü (sınıflı) bir toplumun içinde birden fazla siyasî parti kurulmasına izin verilirse, bu politikaya Demokrasi adı veriliyor. Kurulan partilere de Demokrasi partileri deniliyor.

TOTALİTERLİK nedir? Sosyal bölümlü (sınıflı) bir toplumun içinde tek bir siyasî partiden başka parti kurulmamasını güden siyasete yaygın Batılı deyimiyle Totaliter politika deniliyor. Totaliterliğe uygun düşen partilere de Totaliter partiler adı veriliyor.

Ancak, basmakalıp bir benzetişle TOTALİTER adı verilen TEK PARTİ sistemleri, özleri bakımından birbiriyle taban tabana zıt iki tiptedirler.

Sosyal bölümlülükleri KALDIRMAK üzere kurulan tek partilere Sosyalist Partileri denir. Sosyal bölümlülükleri kıyamete dek SÜRDÜRMEK üzere kuruan tek partilere Faşist Partileri denir.

Geri kalmış ülkelerde üçüncü tip bir totaliter TEK PARTİ daha vardır. O ne Faşist Partisi, ne de Komünist Partisi olmamak iddiasındadır. Memlekette sosyal bölümlülükler yeterli keskinliğe erişememiştir. Bundan yararlanarak Devlet gücüyle bir ülkede çok partililik yok edilir.

Bu üçüncü tip gibi görünen Totaliterlik gerçekte: sosyal bölümlülükleri(sınıfları) İNKÂR yoluyla, sosyal bölünmeleri YARATMAK amacını güder. Görünüşte siyasî partileri yasak ederken, toplumda sosyal bölünmeleri önlemek ister gibidir. Ancak bilinen örnekleriyle çok iyi anlaşılmıştır ki, bu gösteriler lâfta kalan aldatmacadırlar.

Gerçekte toplum yapısı sosyal bölüklerle paramparçadır. O sosyal bölünmeleri önlemek iddiasında bulunan siyasî tek parti perde ardında sosyal bölüklerden birinin elindedir. O bölük henüz cılız olduğu için, kendisini maskelemek zorundadır. Tek particiler o bölük insanı bir yandan üstün ve egemen duruma sokarken, öte yandan açıkça savunamıyacak kadar güç durumdadırlar. Hem haksız, hem görevsiz bir pısırık sosyal sınıfı güçlendir-

mek kaygısındadırlar. İleride o egemen sınıfı kuvvetli bir siyasî partiye kavuşturmak uğruna Totaliterlik yaparlar.

Demek toplumda Totaliterlik adı verilen tek particilik, son duruşmada, ya gerçek Sosyalizmdir, yahut gerçek Faşizmdir. Öteki üçüncü tip gelgeç olan ve tarihin büyük krizler çağında beliren bir GEÇİT tipidir. Devlet, siyasî iktidar ve siyasî partiler üzerine bilinen genel kuralı ortadan kaldıramaz.

Genel kural olarak, bir siyasî parti niçin kurulur? Bir sosyal bölük insanı temsil etmek için ve temsil ederek kurulur. Bunun dışında siyasî partiden söz etmek, ya ne dediğini bilmemek, yani aldanmak, yahut insanları gözlerinin içine baka baka aldatmak olur.

Siyasî parti hangi sosyal bölük insanı temsil eder?

Her sınıflı toplumda : bir başlıca SOSYAL SINIFLAR vardır; bir de sosyal sınıfların içindeki SOSYAL ZÜMRELER vardır. Onlar dışında birçok SOSYAL TABAKALAR vardır. Siyasî parti bu üç kategori sosyal bölünmelerden, bu üç türlü toplum parçalarından birisini temsil eder.

Modern toplumdayız. Modern toplumda bir siyasî parti başlıca sosyal sınıfların partisi olabilir : 1) İşveren sınıfının, 2) İşçi sınıfının... Bunlara SINIF PARTİLERİ diyebiliriz.

Bir sosyal sınıfın içinde yalnız bir soyal zümreyi temsîl eden siyasî partiler de kurulabilir. Bunlara ZÜMRE PARTİLERİ diyebiliriz.

En sonra sosyal sınıflar dışında kalmış, geçmiş toplumların kalıntı bölükleri olan sosyal tabakaları temsil edecek siyasî partiler de kurulabilir. Bunlara TABAKA PARTİLERİ adı verilebilir.

Daha bu basit tanımlamayı yaparken, siyasî partilerin karakterleri ile karşılaşmış bulunuruz. Bir toplumda siyasî iktidara gelmek üzere savaşacak olan siyasî partilerin hangileri en gerçek ve mantıkçıl sonuşlu olabilir? Kendiliğinden bellidir. Her toplumun ekonomi temelinde üretim ilişkilerine DOĞRUDAN DOĞRUYA ve BİRİNCİL KERTEDE ilgisi bulunan sosyal sınıflara dayanan siyasî partiler daha etkili olabilirler. Ne yaptıklarını bilirler, yapacaklarını bilince ve pratiğe kolaylıkla geçirebilirler. Çünkü bu imkânı ve bu gücü içinde yaşadıkları ve dayandıkları sosyal sınıfta bütünüyle bulurlar.

Zümre partileri, tabaka partileri kurulamaz mı? Kurulur. Hattâ modern toplumda, bir paradoks gibi gözükse bile, en çok bu çeşit partiler kurulur durur. Çünkü Modern işveren sınıfı hergün biraz daha sayıca azaldığını görür. Durumunun, inceldiği yerden kopmaması için, SİYASÎ BİLİNÇLER'i elinden geldiği kadar karıştırmak ister. Bu da elden geldiği kadar çok bir sürü birbirini tutmaz, birbiriyle kayıkçı döğüşü yapan siyasî partiler kurulmasını kışkırtır. O yüzden her kapitalist ülkesinde sanki iktidarı alacakmış gibi önüne gelen zümre ve tabaka partileri her gün kurulurlar, dökülürler. Siyasî parti kurmak, maç seyircilerini eğlendiren spor kulüpleri kurmak çeşidinde ve anlamında olağan sayılır.

C. — EGEMEN SINIFLARIN ALT SINIFLARI OYALAYIŞLARI

Büyük istikrarlı kapitalist ülkelerin egemen sınıfları kendilerinin ekonomi ve teşkilât güçlerine güvenirler. Bu güvençle hiçbir sosyal zümre veya tabakanın partisini açıktan açığa yasaklamazlar. Öyle iken kendi sınıf diktatörlüklerini en demokratik gösterilen «şallar»la dahi güç örtebilirler. Onların demokrasisi siyaset yahut idare yasakları gibi cılız engellere önem vermez. Ekonomik ve sosyal güçlerini kullanarak alt sınıf bilincini taşıyacak teşkilâtlanmaları yaşatmamanın kolayını bulurlar ve öylece kapitalist sınıf diktatörlüğünü görünüşte olsun «demokrat» kılıf içinde saklarlar.

O zaman ileri ve «büyük demokrasiler» adı verilen burjuva egemenliği ülkelerinde oynanan usturuplu oyunla karşı karşıya geliriz. Buralarda gerçi hiçbir partî «kanun zoruyla» kapatılmamış görünür. Hattâ en aşırı akımlar isterlerse Komünist Partileri dahi kurmakta serbest sayılırlar. Bununla birlikte olaylara bakınca ne görürüz? Ülkenin bütün alınyazısı hep İKİ SİYASÎ PARTİ elinde kalır. Onların dışındaki her parti, yasak edilmemekle beraber, sahnede belli başlı hiçbir rol oynayamazlar. Egemen çifte partinin klâsik anayurdu Anglo-sakson ülkeleridir. İngiltere'de bir zamanlar MUHAFAZAKÂR-LİBERAL adlı iki parti vardı. Şimdi MUHAFAZAKÂR-İŞÇİ partileri sahneyi dolduruyor. İngiliz burjuvazisi eski Muhafazakâr Partisinin adını bile değiştirmeksizin olduğu gibi kalmasını sağlamıştır. Yalnız Liberal adı artık kapitalizmin 19 ncu yüzyılında giyilen bir elbise olduğu için çıkarılmış, onun yerine LABOUR (Emek) yani İŞÇİ kılığına girilip 20 nci yüzyılın modasına uyulmuştur.

Amerikan kapitalizmi böyle bir moda değişikliğine dahi lüzum görmemiştir. Nasıl olsa büyük yığınları günlük yaşantı standardını yüksekçe tutarak kuzu gibi uslu bir sürü halinde kolayca güdebilmektedir. Öyle ise sahneyi tutan çifte partinin adlarına ve sembollerine bile dokunmağa yer yoktur. Eski Fil hortumlu CUMHURİYETÇİ parti ile eski Eşek kulaklı DEMOKRAT parti hiç istiflerini bozmaksızın politika tahtaravallisinin iki ucuna bütün ağırlıkları ile oturuvermişlerdir. Biri iner biri çıkar. Fakat her zaman aynı kapitalizm Amerikan milletinin sırtında taşıdığı egemenlik oyununu sürdürüp gider.

Şu «büyük demokrasiler»in hiç değişmiyen filli eşekli çifte partileri sınıf partileri midirler? Evet.

Hangi sınıfların partileridirler?

Kapitalizmde böyle açık soruya hiçbir zaman açıkça karşılık verilemez. Kapitalizmin en büyük başarısı da en basit soruların açık karşılıklarını verdirtmemekle sağlanır. Bu sayede belirli egemen sınıflar hiç burunları kanamaksızın boyuna iktidarda tutunabilirler. İktidarda tutunabilmenin birinci şartı, ikide bir memlekette «iktidar değişikliği» yapılıyormuş gibi, tahtaravallinin iki ucunda oturan çifte partiden birini yahut ötekini alaşağı etmek ve yerine sanki başka bir sosyal iktidar geçiyormuş gibi, yeni kabineler kurmaktır. Zengin ve kurnaz kapitalizmler ellerine geçirdikleri iktidarların SINIF KARAKTERLERİNİ böylelikle gözden kaçırırlar. Ve o sayede egemenliklerini ebedileştirirler.

Her kapitalist toplumun egemen sınıfı iktidarını aksaksız yürütebilmek için iki politikayı gözden uzak tutmaz:

1 — Alt sınıf ve tabakaları herşeyden önce İŞSİZ BIRAKMAMAK,

2 — Bundan sonra halkı ne yapıp yapıp KAFADAN SİLÂHSIZLANDIRMAK..

Bütün akıllı yani gerçekçi büyük kapitalist demokrasilerin siyaseti bu iki başlı görevde toplanır. Bu görevi yerine getirmek için ÜST SINIF partileri bir şeye çok dikkat ederler. Memlekette bütün ekonomik ve sosyal problemleri hiç eksiksiz onlar ellerine almış görünürler. O görüntü ile bütün sosyal sınıf, zümre ve tabakalara temsilci olmak gibi ince bir işi yerine getirmek zorunda kalırlar.

Buna karşılık ALT SINIF partilerine hangi rol düşer? Bu, aynaya bakar gibi üst sınıf partilerine bakmakla öğrenilir. Politikada dahi çivi çivi ile sökülür Alt sınıf partileri de ister istemez en az üst sınıf partileri kadar bütün sosyal ve ekonomik problemleri ele almak zorundadırlar. Ayrıca işçi sınıfı gibi ezilen ve sömürülen bütün sosyal zümre ve tabakaları kafadan silâhlandırmak gerekir. Böyle halktan çıkmış ve burjuva egemen partilerinin tekerleklerine çomak sokan partilerin memleket meselesini sınıf bilinci ile kaynaştırıp ele almaları, politika problemini büsbütün karıştırır.

O yüzden bütün burjuva ülkelerinde politika alanı inadına karartılmış, göz gözü görmez bir mahşer yerine çevrilir. Bu alanda bir SİYASÎ PARTİ'nin ne olduğunu kavramak en güç problem olur. Bu karanlıkta yönelmek için bir partinin hangi sosyal sınıf, zümre ve tabaka eğilimini taşıdığını kesince kestirmek birinci şarttır. Ancak bir siyasî partide bulunan EGEMEN EĞİLİMİ kavramak en ağır ve korkunç güçlükleri taşır.

Bir siyasî partinin İÇYÜZÜNÜ anlamağa engel olan başlıca iki yaman güçlük ortaya çıkar:

1 — O partinin sosyal sınıf eğilimini iyi bilmek,

2 — O bilince varıncaya dek karşılaşılan binbir pratik ve teorik tehlikeleri göğüsliyeblmek..

Bu iki güçlük te birbirinden aşağı kalmıyacak kertede önemlidirler. Çünkü bir siyasî partinin sosyal sınıf eğilimini kestirmek ne denli çok bilgi, tecrübe isteyen uğraştırıcı bir iş ise, tıpkı öyle, kesin bir kanıya varmak için varılan girişkinliklerde insanların uğratıldıkları SUÇLANDIRILMALAR ve CEZALANDIRILMALARA karşı koyabilmeleri için en az o denli büyük cesaret, enerji ve uğraşı ister.

Şaka değildir. Egemen sınıflar 7 bin yıllık tecrübelerin mirasçılarıdırlar. Yüzlerce yıl bir avuç adam büyük toplum yığınlarını gütmüşlerdir. Gütmek için türlü kafaca ve bedence silâhsızlandırmalara uğratmışlardır. Bu uğratışlarında yetmiş bin türlü kurnazlık edinmişler, kalleşlikler uygulamışlardır. O ebedî ve ezelî egemen sınıf oyununu bozmak, masallardaki sihir-

bazların büyüsünü çözmekten daha çetindir. Sınıflı toplum oldu olasıya üst sınıfların kaygıları ile yürütülür. Bu kaygıların en büyüğü: alt sınıfları ŞAŞKINA ÇEVİRMEK ve BİTKİN TUTMAK'tır. Bu alanda bizim yaşantımıza miras kalmış bitmez tükenmez çeşitler göz önüne getirilebilir.

Kültürümüze en yakın iki olayı alalım.

İslâm toplumunda Mekke'nin Tefeci-Bezirgân kodamanları ilkin Ebu-Süfyanlar, sonra oğulları Muaviyeler idi. Bunlar ülkücü «MUŞTULANMIŞ HALİFELER» (Hülefa'i Raşidin) iktidarını ele geçirmek istedikleri zaman ne yaptılar? Biliyoruz, Mekke kodamanlarının çoğu «GÖNÜLLERİ UZLAŞTIRILMIŞ» (Müellifetül-kulûp) denilen Müslümanlardı. Gönülleri neye uzlaştırılmıştı? Müslümanlığa... Nasıl uzlaştırılmıştı? Para ile.

Yani pratik gerçekçi olan Hazreti Muhammed, Mekke kenti içinde bir an önce birliği sağlamak istiyordu. Ancak o birlikte cihan görevine daha çabuk girişebilirdi. Müslüman olmamakta inatla direnen Mekke mütegallibesinin paraya taptığını biliyordu. Onları para ile Müslüman etmişti. Ganimetten bu kodamanlara da bir pay ayırmayı Kur'ana kadar soktu.

Yeryüzünde Müslümanlık büyük başarılar kazanır kazanmız, o parayla Müslüman olanların huyları tepreşti. Bütün ganimetlerin ve fütuhatın üzerine oturabilmek için, yürekten gerçek Müslüman olan «Muştulanmış Halifeler»i (Ebubekir, Ömer, Osman, Ali'yi) sona erdirmek istediler. Onların devrimci gelenekleri derin Müslüman demokrasisi idi. Mekke vurguncuları son «Muştulanmış Halife» Ali'nin kişiliğinde Müslüman demokrasisini kökünden kazımağa kalkıştılar.

Ne ile? Gene Müslüman demokrasisinin temelinde yatan İlkel Sosyalizmin Barbar gelenekleriyle. Önlerine çıkan son engel Halife (Peygamber vekili) Ali idi. Onunla bahaneler bulup Sıffiyn savaşmasına giriştiler. Mekke Tefeci-Bezirgân çocukları için din iman: bin mintan, çıkar ve para idi. Onlara Müslüman olmaları için Kur'an hükmüyle sağlanmış bulunan parayı ikinci «Muştulanmış Halife» Ömer ortadan kaldırmıştı. Ali daha da ileriye gidebilirdi.

Mekke vurguncuları İslâm dini içinde seçimle iktidara gelen cumhuriyet sistemini Antika müstebit kırallığa çevirmek istediler. Ne var ki, Sıffiyn savaşında vurguncuların başı olan vâli Muaviye, askerlerinin yenileceğini gözleriyle gördü. O zaman hükümlerini hiçe saymaya kalkıştığı Kur'anı Kerimi mızraklarının ucuna asan Muaviye askerleri Ali ordusuna karşı durdular.

Vurguncular ordusu «MÜSLÜMANIZ» demek istiyorlardı. Oysa Muaviye partisi daha ilk günden para için Müslüman olmuştu. Şimdi para için isyan etmiş, para için Müslümanlığı pazara çıkarıyordu. Öyle iken, zengin aristokrat sınıfın öz Müslümanlığa düşman olan partisi, asıl fakir fukaranın gönülden benimsedikleri Müslüman partisine karşı daha Müslüman imiş gibi göründü. Bugün için inanılmaz sayılacak bayağı hakemlik kalleşlikleriyle asıl

Müslümanları önce aldattı, sonra öldürdü. Böylelikle Müslümanlığı ilk temiz, insancıl eğiliminden sıyırarak derebeğileştirdi.

Zamanla en demokratik cumhuriyet dini olan Müslümanlık, en zâlim halifelerin müstebitliği altına girdi. Zengin fakir kavgaları son derece keskinleşti. İktidarı elinde tutan üst sınıflar Müslüman halkı dış savaşlarla oyalayıp, sınıflar arasındaki iç çelişkileri uyuşturmak hinoğlu-hinliğine başvurdular. Müslümanlıkta savaş ancak kutsal CİHAD idi. Cihad din düşmanı Hristiyanlara karşı açılırdı. Oysa burada o kutsal gazâ prensibi yok edildi.

Sahte Müslüman Tefeci-Bezirgân egemen sınıflar, Müslüman fakir halkını ezip harcamak üzere yoktan boğazlaşmalar kışkırttılar. Ve bu oyunlarını kodamanlara mahsus kitaplara devlet idaresi usûlü olarak geçirttiler.

Neticede Müslümanların ve Müslümanlığın ezilip yıkılmasına dek varıldı. Bütün o sömürü ve yıkılış yüzyıllarında Muaviye askerlerinin mızrakları ucunda KUR'ANI KERİM asıldığı gibi, Müslümanlığı uçuruma götürenlerin bayraklarında da en koyu mutaassıp MÜSLÜMANLIK yazılıydı. Müslüman düşmanı sınıfın partisi, iktidarını Müslüman halkına karşı savunabilmek için: dünyada herkesten çok Müslüman görünmek yollarını domuzuna kullanabildi.

Bu Antika örneğe çok dikkat edelim. Ali düşmanı kesilen askerler hangi sosyal sınıfın aygıtları idiler? Mekke'de Müslümanlığı yıllarca boğmaya çalışan ve boğamayınca para ile Müslüman olan, sonra demokratik Müslümanlığı halk düşmanı ve zâlim bir iktidara çeviren ezelî müstebit TEFECİ-BEZİRGÂN sınıfının aygıtları idiler. Ancak bu sosyal sınıf sinsi karakterlerini gizleyebilmek için fakir halka en utanmazca yalanları yutturmanın yolunu buldular. Onların bu hilelerini keşfedip açıklayacak kimselere karşı neler yapmadılar? Şımartıp sivriltmeler, parayla satınalmalar, binbir tarikat hilebazlıkları yetmediği zaman idare işkenceleri, resmî katliamlar birbirini kovaladı.

Tek neden: iktidardaki SİYASÎ PARTİ'nin hangi sosyal sınıf partisi olduğunu saklamaktı. İşin içyüzünü açığa vurmaya kalkışanları bu yüzden en ağır ölüm cezaları ile yok ettiler.

Modern çağda sosyal sınıf ilişkileri hayli duruldu. Kapitalizmde üstteki İşveren sömürücü sınıfı, alttaki sömürülen İşçi sınıfı arasında ayrım ve çelişkiler en göze batacak hale geldi. İktidarı ele geçiren üst siyasî partilerin sosyal sınıf içyüzlerini ört-bas etmek epeyi güçleşti. Fakat egemen sınıfların aldatma kaynakları tükenmedi.

Modern sömürücü sınıflar Antika Tarihten çok ders aldılar. İslâm Tarihinde Tefeci-Bezirgânlar: halkın benimsediği MÜSLÜMANLIĞI kimseye bırakmamışlar, en ham sofu koyu Müslüman geçinmişlerdi. Modern çağda işçi sınıfının benimsediği akım SOSYALİZM'dir. İşveren sınıfı Antika egemen sınıflar gibi. halkın benimsediği akımı, yani Sosyalizmi ele geçirmenin yollarını aradı ve buldu. İslâm Tarihinde Tefeci-Bezirgânlar nasıl Hazreti

Muhammed'in fakir fukara ile ve kölelerle kurmuş olduğu Müslümanlığı savunuyormuş gibi görünerek baltaladılarsa, tıpkı öyle, Modern Tarihin sömürücü İşveren sınıfı ile Büyük Toprak ve Mülk Sahipler sınıfı, fakir fukaranın dört elle sarıldığı son umudu Sosyalizmi savunuyormuş gibi görünerek baltalamanın yollarını buluyorlar.

Bugün yeryüzünde Finans-Kapitalist soyguncuları bir avuç oligarşidir. Finans oligarşisinin oynadığı en büyük oyun, İşçi sınıfını kandırmak için ne yapıp edip herkesten çok İşçi sınıfından yana görünmek oyunudur. O nedenle bütün dünyanın ileri geri bütün kapitalist sınıfları başlıca çabalarını hep aynı noktada odaklaştırırlar. Her yerde çarçabuk sahneyi tutan İŞÇİ PARTİLERİ, yahut SOSYALİST PARTİLERİ kurdururlar. Amaçları halkın sempatisini kendi ajanlarına kaptırıp ince yollardan sınıf bilincini körletmektir.

Bu oyunun en korkunç yanı şudur. Gerçekten işçi sınıfı partisi olan bir teşkilât ta, sahte işçi sınıfı partisi olan bir teşkilât ta aynı kitap üzerine (tıpkı vaktiyle Müslümanın ve münafığın Kur'an üzerinde yaptıkları gibi) yemin edebilirler. Örneğin Amerika'nın en büyük Sosyalizm düşmanı casus teşkilâtı CIA, dünyanın ileri geri bütün ylkelerinde her türlü gençlik ve işçi teşkilâtlarının subaşlarını kesmiştir. O subaşlarında gerekince SOSYALİST, gerekince MARKSİST-LENİNİST, gerekince KOMÜNİST, gerekince TROÇKİST, gerekince ANARŞİST olur. Fakir halkın özlemlerini ve eğilimlerini dile getirebilecek her ad altında akla gelen en keskin çıkışlı teşkilâtlar kurar.

Daha feci yanı da vardır. Finans-Kapital casus teşkilâtlarının kurdurduğu İŞÇİ, yahut SOSYALİST maskeli teşkilâtlar: en gerçek sosyalistin söylediklerini ve yaptıklarını özel öğretimden geçerek papağanca ezberlerler. Daha doğrusu Sosyalist formülleri en yüksek hoparlörlerden yayacak imkânlar ve adamlar Finans-Kapitalin emrindedir. Egemen sınıfların iktidar partileri, gizli açık devlet cihazları, polis ve casus teşkilâtları, maskeli maskesiz kapitalist veya derebeği artığı dernek ve kurullar hep o sahte işçi partisi veya sosyalist partisi veya komünist partisi kanallarına binbir maddî ve manevî yardım akıtırlar.

Böylece kapitalist sınıfların desteklediklerı, çoğu zaman yavuz hırsızın ev sahibini bastırması rolüne çıkarlar. Ansızın çok etken ve parlak kişiler, işitilmemiş propaganda ve tahrikât biçimleriyle sahneyi doldururlar. Beklenmedik yıldırım çabukluklariyle başarılara ulaştırılırlar.

Bunun tam tersi de olağandır. Sahneye çıkarılmış sahte işçi veya sosyalist partilerine karşı olmadık güçlükler icat edilir. Kalantor işveren ve ağa partileri, iktidarları ve sınıfları para ile tutulmuş kişiler ve teşkilâtlarla sahte işçi partisini görünüşte baskılara uğratırlar. Kanun adına kışkırtılmış resmî, gizli ve açık şahsiyetler veyahut şebekeler el altından yapma saldırılara geçirtilirler. Halk bu manzara önünde: sahte işçi ve sahte sosyalist partilerinin sahici ve namuslu teşkilâtlar olduklarına daha kolayca kanar.

Tek sözle kapitalizm, sahte olmak şartiyle, çarçabuk ün kazandırılan ve göklere çıkarılan sosyalist işçi partilerini de, uzun süre «mağdur», eziyet çekmiş, baskılara uğramış görünen sözde sosyalist işçi partilerini de, kendi sınıf egemenliğini daha uzun ömürlü kılabilmek için kullanır. Bu gerçekliğin en klâsik örneği bugün İngiltere'de yüzlerce yıllık sosyalist harekete mirasçı olduğunu ilân eden İŞÇİ PARTİSİ'dir. Bu İşçi Partisi olmasa İngiliz kapitalizminin ayakta durması düşünülemez.

D. — 20 nci YÜZYILDA ÇİFTE PARTİNİN ANLAMI :

İngiltere'de ve Amerika'da ÇİFTE PARTİ var. Hattâ bu iki emperyalizm İkinci Cihan Savaşı'ndan sonra Türkiye'de birbirinin yerine geçerken, Amerika kanalıyla Demokrasi adına Türkiye'ye çifte parti öğütlediler. Kapitalist demokrasinin çifte partileri hangi sosyal sınıfların partisidirler?

Egemen olan doğrudan doğruya Kapitalist sınıfı ile Büyük Toprak ve Mülk Sahipleri sınıfının siyasî partisidirler.

İngiltere'de MUHAFAZAKÂR PARTİ : dolayılı yoldan kapitalistleşmiş Antika toplum kalıntısı Lordların, açıkça BÜYÜK TOPRAK VE MÜLK SAHİPLERİ'nin partisidir. LİBERAL PARTİ : kapitalist sınıfının kendi öz ideal partisidir. Amerika'da DEMOKRAT PARTİ : büyük toprak ve mülk sahipleri sınıfının partisidir. CUMHURİYETÇİ PARTİ : kapitalist sınıfının kendi ideal öz partisidir. Genel olarak çifte partilerin Anglo-sakson ülkelerinde doğup yerleşmesi, bu sosyal sınıf kökünden gelmiştir.

Ne var ki herşey gibi bu klâsik büyük demokrasilerin meşhur tahtaravallici çifte partileri de zamanla değişikliklere uğramıştırlar.

İngiltere'de ve Amerika'da BURJUVA DEMOKRASİSİ denilen parlâmenter rejimi iki siyasî parti yürütür. Çünkü İngiltere ve Amerika'da iki egemen modern sosyal sınıf güçlü siyasî teşkilâta sahiptir : «DEMOKRASİ» kitaplarda her sosyal sınıfın ve zümrenin dilediği siyasî partiyi kurmak hürriyeti gibi anlatılır. Bununla birlikte, 19 uncu yüzyıl boyu yeryüzünde en klâsik hürriyetlerin bulunduğu söylenen İngiltere'de ve Amerika'da alt sınıfların gerçek politika teşkilâtları yaşatılmadı.

19 uncu yüzyılın serbest rekabetçi kapitalizmi ayakta durdukça, üst sınıfların ülke gelirlerini ve güdümünü paylaştıkları düşünce borsası durumunda olan parlâmentoculuk da klâsik biçimini korudu. İleri kapitalist ülkelerinde sosyal sınıflar ve siyasî partiler oldukları gibi kaldılar. İki üst sosyal sınıf, bütün öteki sosyal sınıfların ve tabakaların eğilimlerini kendi kanatları altında topladı. Siyasî partiler de üst sınıflara uygun çifte parti durumundan çıkmadı.

20 nci yüzyıl ile birlikte kapitalizmin yapısı tersine döndü. Bu tersine dönüşün konumuzla ilgili önemli olayları şunlar oldu :

Serbest rekabetçi kapitalist sermaye, tekelci Finans-Kapitale dönünce : Modern kapitalizmde görülen iki ayrı klâsik üst EGEMEN SOSYAL SI-

NIF yapı değişikliğine uğradı. Doğrudan doğruya kapitalistler sınıfı ile Büyük Toprak ve Mülk Sahipleri sınıfı bütün zümreleriyle ekoiomi ve politika sahnesini doldurur olmaktan çıktılar. Her iki sınıftan katma ve karma elemanlar birbirleriyle kaynaştılar. Böylece biricik FİNANS-KAPİTALİSTLER zümresi doğdu ve bu zümre kapitalizmde herşeye egemen oldu.

Dikkat edelim. İki SOSYAL SINIFIN yerine birtek SOSYAL ZÜMRE geçti. Bu durum klâsik sosyal sınıf ilişkilerinde yaman bir alt-üstlük demekti. Bu alt-üstlük ister istemez sosyal sınıf ilişkilerinin kaçınılmaz ürünü olan SİYASÎ PARTİLER'in alınlarına kendi damgasını vuracaktı ve vurdu.

19 uncu yüzyılda DÜNYA YAĞMASININ HEGEMONYASI hemen hemen tek başına İngiliz kapitalizminin tekelinde idi. Dünya piyasalarının Kâbesi Londra idi. Onun için dünyayı soyan İngiliz kapitalizmi, sağladığı AŞIRI-KÂR (sur profit)ı hep Büyük Britanya adacığına yığabildi. O aşırı-kârla dünya İngiltere'nin iki egemen sosyal sınıfı: kapitalistlerle lordlar beslenip doyuruluyor, ayrıca işçi sınıfı içinden insanlar satınalınabiliyordu.

20 nci yüzyıl ile birlikte ekonomik ve politik dünya bunalımları başladı. Hele Birinci Emperyalist Evren Savaşı getirdiği bunalımlarla birlikte dünya hegemonyasını da iki türlü ihtilâle verdi. Sovyetler İhtilâli yeryüzünün altıda birini kapitalizmden koparmakla kalsaydı ne iyiydi. Kapitalizm sektöründe de hegemonya ihtilâli patlak verdi.

Avrupa'nın eski emperyalistleri kanlı savaş oyununu oynamışlardı. Bu oyunda parsayı Birleşik Amerika toplamıştı. O sayede dünya yağmasının ağırlık merkezi eski dünyanın İNGİLTERE'sinden, yeni dünyanın BİRLEŞİK AMERİKA DEVLETLERİ'ne geçti. Amerikan kapitalizmi yeryüzünün en yüksek aşırı-kârı ile en parlak yaşama standardını Amerikan teb'asına sağladı.

En yüksek yaşama standardı sağlanan modern kölelerin, işçi ve emekçi yığınlarının kendi egemen çevrelerinden başka bir istiyecekleri kalabilir mi? Medenî parklarda yatıp, aç kaldıkça şehirden şehire yük vagonlarına kaçak binen ve Federal Polisçe maymun sürüleri gibi kovalanan ayak-takımı mı? Onlar nasıl olsa bir lokma ekmeğe satınalınacak bir soysuzlaşma içine sokulmuşlardı. Beyazların kızınca linç ettikleri karaderili ve kara talihli insanlar mı? Onlar nasıl olsa millet çoğunluğunca bir «dokunulmazlar» durumuna itilmişlerdir. Ortaçağın Ghetto'larını, Modern çağın Konsantrasyon Kapmları'nı andıran kapalı bölgelerde hapsedilerek Amerikan dünyası dışına atılmışlardır. Atalarından kalma kölelik gelenek ve görenekleriyle başkaldıramaksızın sürüklenip giderler.

Yeter kî üst tabakaya egemen olan FİNANS-KAPİTAL zümreleri içinde birlik ve dirlik korunabilsin. Bu nasıl olacak?

Kendiliğinden. Üretimin hemen bütün dalları nasıl olsa birkaç yüz milyarderin kontrolundadır. O birkaç yüz milyarder ise, birkaç ulu bankanın «harim-i ismetinde» derleşik, kaynaşık ve birleşiktirler. Bütün Amerika'nın

ve bütün dünyanın can damarları o birkaç yüz Finans-Kapitalist ailesinin emrinde daralıp genişler.

Bu gidişin politikadaki karşılığı: gelenekçil DEMOKRAT-CUMHURİYETÇİ tahtaravallisidir. Bu oyunu değiştirmekte hiç yarar aranamaz. 19 uncu yüzyıl usûlü biri iner, ötekisi biner. Sıkı günde ikisi birbirine taş çıkartır.

Amerikan milleti mi? O, alışmış kudurmuştan beterdir. Hollivud'un bacak arası, Teksas'ın keskin nişancılığı, âsi gençliğin saç sakal uzamış motosikletli şampanzeleri, Şeriflerin bıyık altından gülüp hür basının reklâm ettiği haydutluklar.. Bütün bu kargaşalık içinde, vur patlasın çal oynasın, Amerikan kalabalıkları gangster saklambacı oynarlar.

Öylesine bunaltılmış kamuoyu önünde çifte partiler adlarını bile değiştirmeye gerek bulmazlar. Diledikleri gibi, kongrelere oy müteahhidi Lobby'lerin gönderdikleri üyelerle toplanırlar. Herkesin önünde senatörleri, milletvekillerini, valileri, hâkimleri seçerler. Perde arkasında Mafia'ları, CIA'ları, Ku Klux Klân'ları, yani eli silâhlı gizli güdücülerini seçerler. Bu seçimler «DEMOKRASİ»nin son sözü olur. İmtiyazlı Finans-Kapital oligarşisine hiçbir engel bırakılmaz. Akıl vermeye kalkışacak kimse, Cumhurbaşkanı da olsa, kim vurduya getirilir. Böylece herkes «HÜRRİYETİ SEÇMİŞ» ve uygulamış olur.

İngiltere böyle mi?

Hayır. İki Emperyalist Evren Savaşı koca emperyalist İngilizde ne kol ne kanat bırakmıştır. Doğru dürüst sömürge ve yararlı nüfuz bölgeleri bile sağlam kalmamıştır. O yüzden «aşırı-kâr» temelleri iyice aşınmıştır. 19 uncu yüzyılın egemeni üst Kapitalist ve Büyük Toprak ve Mülk Sahipleri sınıfları bile sınıf olarak Arafat'ta bırakılmışlardır. İçlerinden en kodamanları o sınıfları bir çeşit «ekspropriasyon»a (mülklerinden etme)ye kararlı ve mecbur olmuş bir Finans-Kapital zümresi halindedir.

Gerçi ikinci kerte kapitalistlerle ikinci kerte mülk ve toprak sahipleri mülklerinden edilmediler. Ama aşırı-kâr kaynaklarından yoksun kaldılar. O bakımdan Finans-Kapital hizbi dışındaki kapitalist ve mülk sahibi sınıflar, söz yerinde ise, (kodamanlara bakarak) «PROLETERLEŞME»ye uğradılar. Aşırı-kârdan pay alamıyan bu ikinci kerte kapitalist ve mülk sahibi sınıflar, «VAHŞİ» adıyla damgalandılar. Tekelci sermaye dışında eski üst sınıf geleneklerini savunamadılar. Gelenekcil LİBERAL partileri çöktü. «Vahşi» üst sınıflar nasıl bir çeşit, işçi sınıfına doğru itildilerse, tıpkı öyle, Liberal Partinin yerine LABOUR PARTY (İşçi Partisi) geçirildi.

Yeni kartlarla eski oyun oynanmıya başlandı. İki klâsik egemen kapitalizm metropolunda (İngiltere ve Amerika'da) ÇİFTE PARTİ sistemi olduğu gibi kaldı. Bu partiler ister Muhafazakâr, ister Liberal, ister İşçi, ister Demokrat, ister Cumhuriyetçi etiketlerini taşısınlar, hiçbir şeyi değiştirmedi. İçyüzlerinde hep iki belli başlı modern sömürücü sınıfın (Kapitalist sı-

nıfı ile Büyük Toprak ve Mülk Sahipleri sınıfının) maskeli yahut maskesiz iktidarını yaşattılar.

Gerek İngiltere'de, gerek Amerika'da egemen iki sosyal sınıf bile, sınıf olarak egemenliklerini Finans-Kapitale ipotekledîler. Kendileri bir zümre plütokrasisinin buyruğu altına geçtiler. Böyle iken politika sahnesinde sanki demokratik 19 uncu yüzyıl oyunu oynandı. O çağın siyasî partileri eski adlariyle sahnede idiler. O sayede gösterişli bir parlâmento oyunu ile Finans-Kapitalin sömürüsü ve baskısı maskelenip yürütüldü.

Ya İngiltere ve Amerika dışında kalmış öteki kapitalist metropollarda ne oldu?

Orada kapitalizmin geç veya güç gelişmesi yüzünden, keskin sınıflama nisbeten amortize edildi. Toplum kapitalizme girdiği halde, kapitalizmden önceki Derebeği artığı sosyal tabakalar hem kendi varlıklarını, hem de gelenek ve göreneklerini oldukça muhafaza ettiler. Kimi ülkelerde millet nüfusunun büyük bölüğünü bu Ortaçağ artığı sosyal tabakalar teşkil etti. Fransa'da olduğu gibi, spekülâsyoncu Finans-Kapital o küçük mülk özentili insanları kendi kumarına oturtmayı becerdi. Para ve hisse senedi ve tahvilât alıp satmaları küçük-burjuva yığınlarını büyük sermayenin kuyruğuna takılmış büyük kuru kalabalıklar biçimine soktu.

Kimi ülkelerde küçük-burjuvazinin sayısı azaldı. Ne var ki milletin kapitalizme geç gelme ve sonradan görme hevesleri azıttı. Millet yapısında ve ruhunda iflâh olmaz küçük-burjuva eğilimleri olduğu gibi kaldı. Zengin Almanya'da işçi sınıfı bile, en pis Prusya ağalığının Derebeği artığı molozlarından bir türlü kurtulamadı.

Küçük-burjuva kalabalıklı veya küçük-burjuva ruhlu bir toplumda PARTİLER FURYASI kaçınılmaz şeydi. Anglosakson ülkelerinde kapitalizm kendi demir disiplinini aşırı-kâr sayesinde beslediği ÇİFTE PARTİ demokrasisi ile dayattı. Geri kalan ülkelerde kapitalizm bunun zıttını yaptı. İsteyenin dilediği partiyi kurmasına göz yumdu. Varsın ortalık alabildiğine karışsındı. Her kafadan ne kadar çok ses çıkarsa, insan beyinleri o kadar çok dumanlanırdı.

Nasıl olsa her parti kendi yapısıyla millet içinde bölünmeleri artıracaktı. O parçalılık ortasında en devrimci sosyalist partiler bile kişiliklerini kolay tanıtamazlardı. Egemen sınıfların tekellerinde Finans ve Devlet mekanizmaları vardı. Bu sayede her politikanın başına çarçabuk en pisi pisine kariyerist küçük-burjuva elemanları geçirilebilir ve hareket soysuzlaştırılabilirdi.

Modern işçi sınıfının duru bilinci o kargaşalık yüzünden bulandırılırdı. Proletaryanın sınıf bilincine kesince kavuşmayan her parti ise, dilediği kadar «aşırı» olsun, çarçabuk anarşist ve benzeri kaçıklıklara düşürülürdü. Böylelikle bütün akımlar önünde sonunda egemen kapitalist sınıflarının değirmenine su götürecekti.

Çok partililik kapitalizm kurdunun sevdiği dumanlı havaydı. Bir sürü partinin yarattığı bulanık suda balık avlamak kapitalizm için alışılmış bir zanaattı. Çok parti kaosu (mahşeri) sonuçsuz, verimsiz, ikirciklî düşünce ve davranış kargaşalıklarına elverişliydi. O karışıklıkta geniş küçük-burjuva yığınları bunalırlar, küçük-burjuva eğilimleri azıtırdı. En sonunda çıkar yol bulamıyan büyük yığınlar Finans-Kapital zümresinin yumruğu altına sığınmak zorunda kalırlardı.

Kapitalizmin küçük çıkarlar anaforuna kapılmış bir ülkede insanlar günlük dalaverelerinden başka işe vakit bulamazlar. Bu ülkelerde işçi sınıfı azınlıktadır. Küçük mülk sahipleri yerlerde sürüngenliğe yatkındır. Açlıktan ölürken gözü çöplükte kalan kuş beyinli horozlara benzerler. Bu şaşkın kalabalıkları Finans-Kapital kendi sandıklarına oy davarları gibi ürkütmenin kolayını her zaman bulur.

Bırakın herkes istediği partiyi kursun. Partiler ne denli çoğalırsa, ezilen ve sömürülen alt sınıf ve tabakaların dünyayı net görmeleri o denli imkânsız olur. Demokrasi panayırında bol bol çıkarılan politika curcunaları memleketi çarçabuk Bâbil Kulesi'ne çevirir. Oligarşi zümresi Finans-Kapital ve devlet ağalariyle yüzyıllardan beri kurulu dalyanında gittikçe daha bereketli avcılıklar geliştirir.

İngiltere ve Amerika dışında kalan irili ufaklı kapitalist ülkelerde «DEMOKRASİ» adı verilen ÇOK PARTİLİ oyunun anlamı budur.

Bu oyunda tehlike yok mudur? Küçük-burjuva kalabalıkları her an herşeyi tersine çevirmeye hazır anarşistlerdir. Bir gün gemi azıya alırlar, ne Finans-Kapitali, ne devleti dinlemeyip işçi sınıfına katılmaya kalkışırlarsa ne olur?

Küçük-burjuvazinin ikisi beşi bir araya güç gelir. Bir araya gelseler, her biri kendi başına buyruk «büyük lider» olmak sevdasına kapılır. O zaman yavrularını çiğneyen şaşkın kuluçka tavuğa döner Ortalığı birbirine katmaktan başka türlü kurnazlık ve kararlılık gösteremezler.

Azıtacak küçük-burjuva maskaralıkları saman alevi kadar ömürsüz olur. Finans-Kapitalin gizli açık, silâhlı silâhsız resmî güçleri büyüktür. Sokaklar dolusu zavallı insanlar yarı aç ve işsiz bırakılmıştır. Bunların içlerinden maaşı verilince Cehenneme dahi gidecek pek çok insan bulunur. Bu gibiler belli bir kılık ve para ile gizli açık sivil çeteler halinde teşkilâtlandırılır. Öteki aç ve işsiz kardeşleri üstüne saldırtılır. Emperyalist politikanın bu oyununa adıyla sanıyla FAŞİZM denir.

Bir avuç Finans-Kapital plütokrasisi elindeki müthiş sermayeye, müthiş devlete, müthiş orduya ve müthiş polise güvenir. Silâhlı şebekeler kısaca ayarlanır. Açı aça, işsizi işsize, kardeşi kardeşe, babayı oğula düşürmenin çeşitleri becerilir. Halk tabakaları halk tabakalarına ezdirilir. İnsanlara yazık mı olur? Kapitalizm için «it te ölürse kârdan, kurt ta ölürse kârdandır.» Çivi çivi ile sökülür.

Bugün kapitalist dünyada tümüyle oynanan SİYASÎ PARTİLER OYUNU kısaca budur.

E. — KAPİTALİZMİN SOSYALİZME «İZİN» VERİŞİ:

Modern Tarihte işveren sınıfı sahneye «SOSYAL DEVRİM» ile çıktı. O gün bu gündür, sosyal devrim işveren sınıfının tekelinde meşrûlaştı. İşveren sınıfı iktidara gelince bütün siyasî hareketler burjuva açısından «MEŞRÛ» kılındı. Kapitalizmin işine gelmiyen, doğrudan doğruya İŞÇİ SINIFI'nın devrimci bilinci lânetlendi. Her ileri halk hareketi gerekince kanla ateşle boğuldu.

1789 «BÜYÜK FRANSIZ İHTİLÂLİ»: Burjuva ihtilâli olduğu için, hem «ULU», hem de «MEŞRÛ» sayıldı. O ihtilâl içinde motor halktı. Devrimci halk yığınları kendi devrimci eğilimini Jakobenlerde buldu. Jakobenler teşkilâtlanıp düşüncelerini davranışa çevirir çevirmez, burjuvazi tapayı attı. İşveren hürriyetinin maskesini düşürdü.

Artık maaşlar 110 bin Franka çıkarıldı. Kapitalistlere iktidar sayesinde en yağlı gelirler kayırıldı. O zamana dek devrimin göz bebeği sayılan basın hürriyeti çiğnendi. Gazetelere imzasız yazı yazmak yasaklandı. İşsizlere bir ekmek parası sağlıyan satıcılıkları plâkaya bağlandı. Plâkasız iş yapmak suç oldu. Böyle rızkını daralttığı halkın mümessillerini değiştirme hakkını da engelledi ve kulüpleri karıştırmaya başladı. «Patriotizmi (yani yurtseverliği), patruyutizme (yani karakol devriyeciliğine) kovdurdu.»

1792 yılında artık halkın silâhlı kuvvetlerde rol alması geleneği ortadan kaldırıldı. «GARD NASYONAL» (Millî Muhafız) adını alan yeni silâhlı kuvvet teşkilâtı yalnız işveren çocuklarından kuruldu. Jakobenler: **«Yaşasın millet, yaşasın donsuzlar!»**, yahut **«Kahrolsun kral, kahrolsun koca domuz!»** diye istedikleri kadar bağırsınlar. Jakobenlere ve Jakoben yanını tutanlara karşı 950 İsviçre'li aylıklı asker, 200 asilzade ve 2-3 bin burjuva çocuğu silâhlandırılıp çıkarıldı. Bunlar: **«Yaşasın kanun! Yaşasın kral!»** diye karşılık veriyorlardı.

Jakobenler 9-10 bin kişiydiler. Ama silâhları kötüydü. Kumandasızdılar. 4 bin tüfekli, 11 toplu gerici silâhlı güçler: VİL CANAİL» (pis ayaktakımı), «DE GUENİLLE» (hırpaniler) dedikleri devrimci yurttaşların üzerine kurşun yağdırıp hepsini kılıçtan geçirdiler.

1793 yılı işveren sınıfı ekonomik baltalamalara girişti. Böylece Jakobenlerin «DEVRİMCİ HÜKÛMETİ»ni halkın gözünden düşürdü. Büyük devrimcilerin terrör günlerinde kan dökmelerinden yakınan işveren sınıfı, insan giyotinlemekte, adam öldürtmekte devrimci terröre taş çıkarttılar.

1830, 1848, 1871 yılları halk işveren sınıfı tarafından kışkırtıldı. Ayaklanmalarda halk kendi kurtuluşunu kendi gücünden beklemeye başlayınca, işveren sınıfı ters döndü. En gerici insanlarla elele verip, devrimi yaratmış bulunan halkı ve kendi öz milletini bire dek kırmakta gözünü kırpmadı.

Tarihte işveren sınıfının ta kendisi her zaman budur. Onun burjuva demokrasisi dediği şey başka türlü olamaz. Ne var ki kapitalizm oldu olasıya kendi kendisini kemiren bir sosyal üretim temeline dayanır. Burjuvazi ilk iktidar günlerinde (bizim DP ve AP liderleri gibi) her mahallede bir milyoner yarattı. Bu olayı bütün ülkede herkesin kapitalist olabileceği parolası ile reklâm etti. Bu curcunalı ilânlar bütün kapitalist heveslilerine tayyare piyangosu gibi sevimli geldi. Bununla birlikte S. Demirel'in «herkes fabrikatör olacak» sözünün anlamı yalnız işveren sınıfını umutlandırabilir.

Kapitalizm biraz gelişti mi, sermaye santralizasyonu (merkezileşmesi, yaygınlığına derleşip toplaşması) ve sermaye konsantrasyonu (koygunlaşması, yani yüksekliğine derleşip toplaşması) kaçınılmaz olur. Kapitalist sınıfının kendi içinde bile ufaklar ve cılızlar rekabetle alaşağı edilir. «Milyoner olmak», yahut «fabrikatör olmak» her kula nasibolmaz. Bu sefer zenginleşmek sevdasının parlak kuruntu tahtından teker meker yuvarlanan orta ve küçük kapitalistlere bir umut kapısı açmak gerekir. Bu kapı işçi sınıfının «SOSYALİZM» geleneğinde gizlidir.

Her birinin yüreğinde fabrikatörlük ve milyonerlik aslanı yatan burjuvaların sosyalizm safına atılmaları bir çeşit kariyer, külâh kapma olur. Oradan fabrikatörlüğe, milyonerliğe değme kapılar açan iktidar fırsatları yakalanır. Bu uğurda küçücük Türkiye'nin bile ne tükenmez örnekleri vardır. Tâ eski «AMELE TEALİ CEMİYETİ« liderlerinden az mı milyoner gördük... Hele şimdi Amerikan yardımı çağında nice yeni sağlı sollu, hattâ sosyalist basit «Sendika» yöneticileri han, apartman, fabrika sahibi olu-oluvermektedirler.

Bu kıssalardan işveren sınıfının çıkardığı hisseler çok oldu. Devrimci halk hareketlerini kapitalizm uzun süre kanla boğdu. Ondan sonra kendi sosyal temellerini oturaklaştırmak gereğini anladı. Bunun için tek çıkar yol sosyal sınıflar arasındaki keskin sınır ayırtlarını kaldırmak, sınıf çizilerini birbirlerine karıştırmak oyunu olabilirdi. Bu oyunun başında sosyalizme «İZİN» vermek geldi. İşveren sınıfı çapını ve gücünü kendi belirteceği bir sıra «sosyalizmler» kurdu. Bu sosyalizmlerin subaşlarını kendi burjuva elemanlarına kestirdi. İç ve dış işveren çıkarlarında sosyalistleri kullanma fırsatını kaçırmadı. İzinnameli ve patentli sosyalizmlerin anlamı bu oldu.

İşveren sınıfının sosyalizme karşı gösterdiği «TOLERANS» daha 19 uncu yüzyıl sonunda başladı. Hele 20 nci yüzyılda o yoldan yürümek kapitalizm için büsbütün gerekti. Çünkü işveren sınıfı içinden birtek Finans-Kapitalist grubu herşeyi tekeline almıştı. Kapitalist sınıfının öteki zümrelerini «VAHŞİ» saydırıp saf dışı etmek veya ezmek olağandı. O zaman işveren sınıfının geri kalan epeyce kalabalık bütün öteki zümreleri, irili ufaklı işverenler ve çoluk çocukları «SOSYALİZM» alanında talihlerini denemek yoluna düştüler.

Bugün kapitalizm ancak öyle bir BURJUVA SOSYALİZMİ'nin yarattığı «EMNİYET SÜPABI» ile ayakta durabiliyor. Bu emniyet süpabı sayesinde

bir taşla birçok kuşlar vuruluyor. Bir yanda yer yer paslanıp delinmeye yüz tutmuş emperyalizm kazanının patlaması önleniyor. Öte yandan asıl amaç işçi sınıfını avlamaktır. İşçi sınıfı her eğiliminde sosyalizme dört elle sarılıyor. İşçi sınıfının namuslu ve bilinçli hareketini en iyi baltalamak, ancak arkadan vurmakla başarılı olur. Onun için proletaryanın hareketi burjuva sosyalizmlerinin pis perdeleriyle göz gözü görmez hale getirilir ve tanınmaz kılıklara sokulabilir.

İşte iki sosyal üst sınıfın (KAPİTALİST ve BÜYÜK MÜLK - TOPRAK SAHİPLERİ sınıflarının) meşhur iki klâsik «ÇİFTE PARTİSİ» dışında başka birçok partilerin piyasaya dökülmesi böyle oldu. Özellikle «İŞÇİ PARTİLERİ»ne, yahut «SOSYALİST PARTİLERİ»ne, hattâ «KOMÜNİST PARTİLERİ»ne karşı işveren sınıfının «TOLERANS» göstermesi, gerekince el altından yardımlarda bulunması o gerekçe ile oldu.

Hele sömürge ve geri ülkelerden aşırılmış «AŞIRI - KÂRLAR»la zenginleşen emperyalist metropollarında yetmiş yedi buçuk türlü «SOSYALİZM» oyunları ortaya döküldü. İşçi sınıfının içinde bir kaymak tabakası satın alınarak, işçi küçük - burjuvaları ve burjuvaları haline getirmek epey kolaydı. Onun için emperyalizmin büyük metropollarında işveren sınıfı her türlü «DEVRİMCİ» partileri denedi. Bu deneyişin yarattığı kargaşalık içinde, ölüm çağına girmiş bulunan kapitalizm, hem bir «MEŞRÛİYET» (dokunulmaz haklılık) ve hem de bir «İSTİKRARLILIK» (tutarlılık) kazanıyordu. Eski yırtıcı kanlı silâh zorlamalarından vazgeçilmişti. Şimdi maddî silâhlardan daha büyük, daha yaygın ve etkili olan MANEVİYAT (moral) silâhı kullanılır oldu.

Geri ülkelerin işveren sınıfları kendi ağa - babaları olan Batı emperyalizmini, her alanda olduğu gibi, sosyalizm alanında dahi taklit ettiler. Buralarda burjuva, küçük - burjuva sınıf ve tabakaları bin bir çeşit hoşnutsuzlukla kıvranıyordu. Onun için hemen her sınıfın ve her zümrenin ve tabakanın uydurduğu ve uydurabileceği sürüyle sosyalizmler ortalıkta cirit atmaya başladı. Artık emperyalizm bile sosyalizmsiz nefes alamaz oldu. Finans - Kapital zümresinin bile bir sosyalizmi fışkırdı: NASYONAL SOSYALİZM (Nazilik).

Toplumu Bâbil Kulesi'ne çevirmek sırası böylece «Sosyalizm»e düştü. Sosyalist akımlar birbirlerine düşürüldü. Kritik anda sosyalizmle uğraşanlar artık işveren sınıfı değil, gene sosyalist olanlardır. Sosyalist olanların en gerici davranışı maskelemek için kullandıkları strateji ve taktik, herkesten önde gitmek ve sözde aşırı - devrimcilik yapmak oldu.

Aşırı lâkırdıları ciddiye alıp uygulamaya geçenlere karşı sosyalist örgütlerin sınırlı mekanizmaları işletildi. Herkesten ileri gidenlerin ihtiyatsız davrandıkları ve Faşizmi çağıracakları öne sürüldü. Yapma manevralarla halk ve işçi sınıfı geriye doğru itilir ve bezdirilirken, «PARTİ DİSİPLİNİ» perdesi altında gizlenildi. Yığınların bilinçlice düşünme ve davranmaları «başı bağlanmış» duruma getirildi.

Bütün bu şartlar altında «sosyalist partileri» sıkıştırmak ve yer altına itmek işveren sınıfı için en sersemcesine bindiği dalı kesmek olmaz mıydı?

doğu perinçek

türkiye işçi partisi üyelerinin sınıf yapısı

GİRİŞ

Türkiye İşçi Partisi'ndeki gelişmeler, Partinin sınıf bileşimi gözden uzak tutularak tahlil edilemez. Gelişmeleri tartışırken, Türkiye İşçi Partisi'nin sınıf yapısı hakkında doğru bilgilerden hareket etmemiz gerekmektedir. Tartışmalara bir katkı olur umuduyla, TİP üyelerinin sınıf yapısı hakkında bugün için elde edilmesi mümkün en sıhhatli bilgileri, bir araştırmanın ürünü olarak değerlendirmeye çalıştım.

Türkiye İşçi Partisi'nin sınıf yapısını araştırmak için başvurulacak en güvenilir kaynak, hiç şüphesiz parti üyelerinin doldurdukları üyelik fişleridir. Çalışmamız, 12.695 üyelik fişinden elde ettiğimiz bilgilerin ürünüdür. Mayıs 1968'de **bütün** üye fişleri elden geçirilerek yapılan bu çalışmada, öğrenci arkadaşların ve Hasan Ersel arkadaşın büyük emekleri vardır.

Örnekleme metoduyla belirlenmiş bir kısım üyeler hakkında elde edilen bilgilerden genellemelere gitmek suretiyle değil de, bütün parti üyelerinin durumları incelenerek sonuçlar çıkarılması, çalışmamızın güvenilecek yanıdır. Öte yandan çıkarılan sonuçların hangi oranda doğru olduğu, üyelik fiş-

lerindeki bir kısım açık olmayan beyanları değerlendirmede gösterdiğimiz isabete bağlı kalmıştır. Meselâ «tornacı» veya «elektrikçi» olduğunu belirten bir parti üyesinin sınıfı, bir torna tezgâhı veya elektrik atölyesinin mülkiyetine sahip olup olmamasına göre değişecektir. Üyelerin beyanlarını değerlendirirken, karşılaşılan güçlüklere ve kabul edilen varsayımlara (faraziyelere) yeri geldikçe değinilecektir. Çalışmanın ortaya çıkardığı sonuçlar, bütün bunlara rağmen, mevcut imkânlarla elde edilecek en sıhhatli sonuçlardır. Ulaştığımız bilgilerin, çok ufak sapmalarla gerçeği geniş ölçüde yansıttığını ve parti yöneticilerinin kişisel gözlemleriyle de bağdaştığını söyliyebiliriz. Yanılma ve sapma ihtimallerinin olduğu yerlerde, çıkarılan sonuçlar, ihtiyatla belirtilecek ve şüpheli noktalara ayrıca işaret edilecektir. Yalnız değerlendirmeler değil, değerlendirmeye temel olan bilgiler ve sonuçlara ulaşırken izlenen düşünce tarzı da belirtilecektir. Bu suretle çalışmayı okuyanların, değerlendirmeleri eleştirmek, farklı tahlil ve sonuçlara ulaşmak ve eksikleri göstermek imkânları vardır.

Türkiye İşçi Partisi üyelerinin sınıf yapısını incelerken, bu yapının çeşitli bölgelerde nasıl bir farklılık gösterdiği üzerinde de durulacaktır. Feodal yapının tamamen tasfiye edilememiş olması, feodal ilişkilerin yer yer yaşaması sebebiyle Türkiye'de bir tek üretim tarzı hâkim değildir. Bu, toplumumuzun tam anlamıyla millî bir topluluk niteliğini kazanmadığını da ifade eder. Bazı bölgelerimizde yabancı sermayeye bağlı kapitalist ilişkiler gelişmekte ve ücretli emek yaygınlaşmaktadır. Bununla beraber, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin önemli bir kısmında kapalı köy ekonomileri yaşamakta ve pazar için üretim yapılmamaktadır. Feodal kalıntıları, emperyalizm ve işbirlikçilerinin egemen ittifakının bir üyesi olarak varlığı, tam anlamıyla millî ve yeknesak bir üretim tarzına ulaşmamızı engellediği gibi, Türkiye'de demokrasinin varlığından söz etmemize de imkân vermemektedir. Emperyalizmin yanında feodal ilişkilerin sürüp gitmesi, bir kısım köylünün toprağa bağımlı durumu, feodal ilişkiler sonucu özgürlükten yoksun şartlar içinde bulunması, demokratik bir toplum olmadığımızı gösteren özelliklerdir. Yarı-bağımlı, yarı-feodal bir yapıya sahip olan Türkiye'de, bölgeler arasında derin yapı farkları ve üretim ilişkilerinde değişik görünümler göze çarpmaktadır. TİP üyelerinin sınıf yapısını ve bu yapının değişik bölgelerde gösterdiği farkları incelerken, Türkiye'yi dört bölgeye ayırabiliriz:

1. **Marmara-Ege-Akdeniz bölgeleri:** Türkiye nüfusunun % 38,86 gibi çok önemli bir kısmını içine alan bu büyük bölgenin özellikleri, tarıma geniş ölçüde makina girmiş olması; tarım alanında ücretli emeğin gelişmiş olması ve bunun sonucu olarak tarım işçilerinin bulunması; endüstri bitkileri tarımının geniş ölçüde bu bölgede yapılması; pazar için üretimin, ticaretin, mal-para ilişkilerinin nisbeten gelişmiş olması; endüstrinin, diğer bölgelere nazaran bu bölgede daha gelişmiş olması, sanayi proletaryasının en güçlü olarak bu bölgede bulunması; tefeciliğin yanında bankacılığın da

bulunması; emperyalizmin boyunduruğunun kendisini en ağır bir şekilde bu bölgede hissettirmesi; şehirleşme oranının yüksek oluşu ve Türkiye'nin hemen hemen bütün büyük şehirlerinin bu bölgede toplanması şeklinde özetlenebilir.

2. **İç Anadolu bölgesi:** Genellikle tarımda küçük köylü ekonomisinin hâkim olduğu, az topraklı köylülerin ve orta köylü tabakalarının çoğunlukta bulunduğu ve hububat tarımının yapıldığı bu bölgede, Ankara ve Eskişehir gibi büyük yerleşme merkezlerinde belirli ölçülerde sanayi ve bunun doğal bir sonucu olarak sanayi işçisi de bulunmaktadır.

3. **Karadeniz bölgesi:** Zonguldak, Karabük gibi işçi sınıfının yoğun olduğu sanayi merkezlerinin bulunması yanında, parçalanmış, küçük mülkiyetin yaygın olduğu topraklar üzerinde yapılan tarım, bölgeye karakterini vermiştir.

4. **Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi:** Bu bölgede feodal ilişkilerin geniş ölçüde yaşadığını, sanayileşmenin son derece geri olduğunu, feodalite artığı zenaatların tasfiye olmadığını, pazar için üretimin gelişmediğini görüyoruz. Bu bölgenin diğer önemli özelliği de, bölge nüfusu içinde önemli bir yeri olan bir etnik grubun varlığıdır.

Parti üyelerinin sınıf yapısı, Türkiye'nin bölgeleri açısından olduğu gibi, kayıtlı oldukları mahallî örgütün şehir veya kasaba oluşu bakımından da incelenecektir. Çalışmamızdaki şehir-kasaba ayrımında Türkiye'nin idarî taksimatındaki il-ilçe merkezi ayrımı değil, yerleşme merkezinin nüfusu esas alınmıştır. Nüfusu, 20.000'in üzerinde olan il veya ilçe merkezleri şehir, 20.000'in altında olanlar ise kasaba sayılmıştır. Bilimsel esaslardan hareket dikkat ettiğimiz bir çalışmada, il-ilçe taksimi gibi hukukî ayrımları temel alamazdık. Yerleşme merkezinin nüfusu, bize sosyo-ekonomik bir tahlilde daha ciddî bir dayanak noktası olarak gözüktü. Siyasî Partiler Kanununun, köylerde siyasî parti örgütü kurulmasını yasaklaması, kaydoldukları mahallî örgüte bakarak, TİP üyelerinin ne kadarının köylerde oturduğunu öğrenmemizi imkânsız kılmıştır. Bununla beraber çiftçi ve tarım işçilerini kaydoldukları mahallî örgüte bakmaksızın köylü sayabiliriz. Bir kısım üyelerin ise, devamlı oturdukları yerden başka bir mahallî örgüte kayıtlı oldukları anlaşılmaktadır. Gerek kişisel gözlemlerimiz, gerekse üniversite ve yüksek okul öğrencilerinden % 7,6 kadarının nüfusu 20.000'den küçük yerleşme merkezlerinde kayıtlı olması, bir kısım üyelerin devamlı oturdukları yerden başka mahallî örgüte kayıtlı olduklarını doğrulamaktadır. Mahallî örgütleri kurma ve tamamlama meselesi, büyük merkezlerde bulunan bazı üyelerin taşra mahallî örgütlerine kaydedilmesine yol açmıştır. Kimi aydın ve öğrencilerin kayıtlarının bu örgütlere yapılmasının diğer bir sebebi de, taşra örgütlerinde delege seçilmenin daha kolay oluşudur.

Parti üyelerinin yaş durumları ve yöneticilerin sınıf yapısının bu çalışmada incelenememesi, önemli bir eksikliktir. TİP Tüzüğünün, organlarda görev alacakların yarısının «kendisi üretim araçlarına sahip olmadığı için

emek gücünü üretim aracı sahiplerine satarak yaşayanlar veya işçi sendikaları yönetim organlarında görevli bulunan üyeler arasından» seçilmesini emretmesi (mad. 53), yönetim organlarında sun'i olarak işçilerin oranını arttırmaktadır. Bununla beraber, Başkanlık, sekreterlik ve saymanlık gibi görevlere işçilerin hangi oranda geldiği ve işçi kesimine işçiden kopmuş sendikacıların hangi oranda sahip çıktığı, parti içindeki iktidar dağılımında sınıfların gücünü belirtmesi bakımından önemli bir araştırma konusu olarak kalmaktadır.

Bu konuyla ilgili olarak şunları belirtelim ki, gerçek bir işçi partisinde, işçilerin yönetim kurullarına katılması, partinin karar makanizmasındaki rolü hukukî tedbirlerle himaye edilmez. Bu katılma ve parti yönetimine hâkim olma, işçi sınıfının yetişkinlik derecesinden ve kendi partisine sahip çıkmasından gelir.

TİP ÜYELERİNİN SAYISI

Mayıs 1968 tarihinde Türkiye İşçi Partisi'nin 12.695 üyesi olduğu tesbit edilmiştir. 12.695 üyenin bölgeler itibariyle dağılışı şöyledir:

(Tablo: 1)

Marmara - Ege - Akdeniz	7.986 üye	% 62,91
İç Anadolu	2.019 »	% 15,90
Karadeniz	1.094 »	% 8,62
Doğu, Güneydoğu Anadolu	1.596 »	% 12,57

Karşılaştırma imkânı vermesi bakımından, 1965 sayımına göre Türkiye nüfusunun bu bölgelere dağılımına göz atmak yerinde olacaktır:

(Tablo: 2)

Marmara - Ege - Akdeniz	12.200.871	% 38,86
İç Anadolu	8.041.579	% 25,62
Karadeniz	4.819.338	% 15,35
Doğu, Güneydoğu Anadolu	6.329.633	% 20,17
Toplam	31.391.421	% 100

TİP ÜYELERİNİN SINIF BİLEŞİMİ

TİP üyelerinin sınıf yapısı hakkındaki bilgileri, daha önce de belirttiğimiz üzere, kendi iş ve meslekleri hakkındaki beyanlarından çıkarıyoruz. Bu beyanların yeterli açıklıkta olmaması halinde, bazı varsayımlardan hareket edilecektir ki, bunlara yeri geldikçe değinilecektir.

Bütün TİP üyelerini sınıf bileşimi bakımından tasnif ettiğimiz zaman aşağıdaki tabloyla karşılaşıyoruz. Bu tablo incelememizin sistematiğini de meydana getirmektedir.

Edirne
Kırklareli
Tekirdağ
İstanbul
Kocaeli
Sakarya
Bolu
Zonguldak
Kastamonu
Sinop
Samsun
Ordu
Giresun
Trabzon
Rize
Artvin
Kars
Çanakkale
Bursa
Bilecik
Çankırı
Çorum
Amasya
Tokat
Gümüşhane
Erzurum
Ağrı
Balıkesir
Eskişehir
ANKARA
Yozgat
Sivas
Erzincan
Kütahya
Kırşehir
Tunceli
Bingöl
Muş
Van
Manisa
İzmir
Uşak
Afyon
Nevşehir
Kayseri
Elazığ
Bitlis
Malatya
Aydın
Denizli
Burdur
Isparta
Konya
Niğde
Diyarbakır
Siirt
Hakkâri
Muğla
Adıyaman
Maraş
Mardin
Antalya
Gaziantep
Urfa
İçel
Adana
Hatay

BÖLGELER

TİP'İN SINIF BİLEŞİMİ

(Tablo : 3)

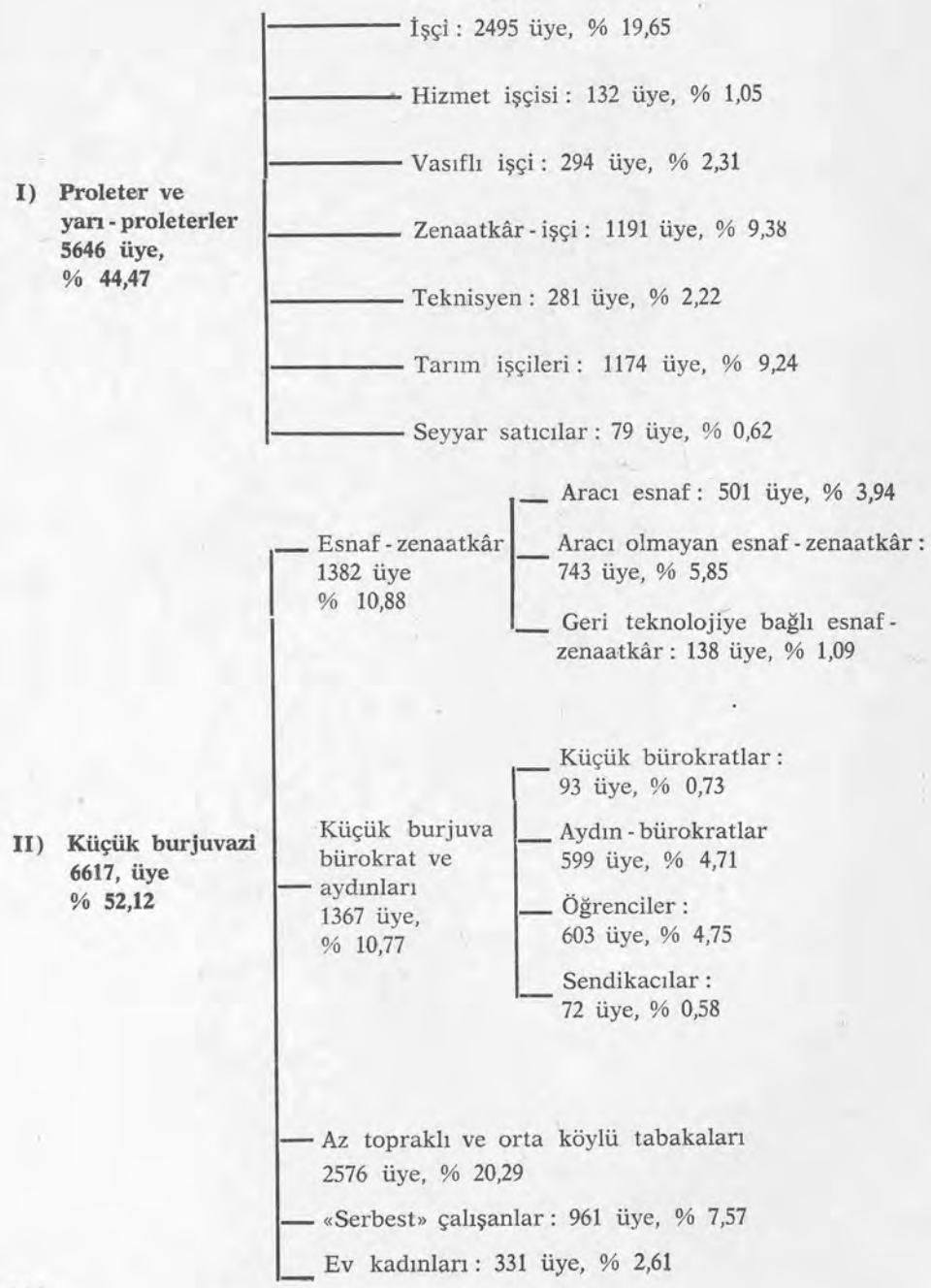

III) **Burjuvazi**
353 üye, % 2,78

- İmalâtçılar: 55 üye, % 0,44
- Büyük hizmet sermayedarları: 84 üye, % 0,66
- Aracı - Komisyoncular: 214 üye, % 1,68

IV) **İşsizler**
79 üye, % 0,62

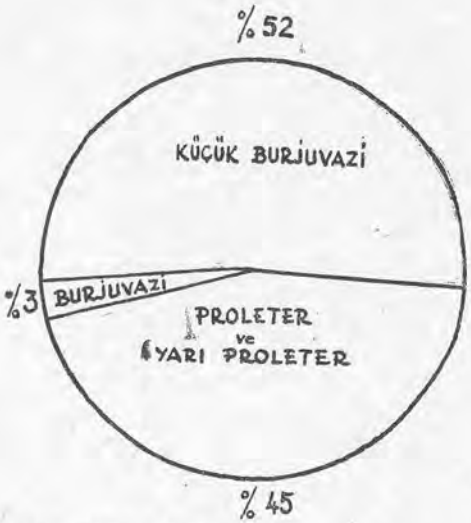

PROLETER VE YARI - PROLETERLER

Türkiye İşçi Partisi içindeki proleter ve yarı - proleter üyeleri, başlıca şu gruplar altında inceleyeceğiz: İşçiler, vasıflı işçiler, hizmet işçileri, zenaatkâr - işçiler, teknisyenler, tarım işçileri ve seyyar satıcılar.

Bu grupların ortak özelliği, üretim araçlarına sahip olmamaları ve ücret karşılığında başkasının üretim aracında bedenen çalışmalarıdır. Proleter ve yarı - proleter başlığı altında topladığımız bu grup üyelerinin tamamının sürekli işi olduğu söylenemez. Özellikle tarım işçilerinin mevsimlik iş bulmaları, devamlı işleri olmaması, bu grubun önemli kesiminde modern proletaryanın niteliklerinin bulunmadığını göstermektedir. Seyyar satıcılar gibi, bağımsız iş tutmakla beraber, üretim aracı olmayan ve bedenen çalışanları da yarı - proleter olarak bu ana gruba dahil ettik.

TİP üyeleri içindeki proleter ve yarı - proleterler, TİP üyelerinin tamamının % 44,47'sini meydana getirmektedir. Bu grupta yer alan zümrelerin sayısı ve TİP üyelerinin tamamı içindeki oranları (Tablo: 3) te bösterilmiştir. Bu zümreleri tek tek incelemeden önce bölgeler ve yerleşme merkezleri itibariyle dağılımlarına bir göz atalım:

(Tablo : 4)

	Marmara - Ege - Akdeniz		İç Anadolu		Karadeniz		Doğu - Güneydoğu Anadolu		Toplam	
	Şehir	Kasaba	Şehir	Kasaba	Şehir	Kasaba	Şehir	Kasaba	Şehir	Kasaba
İşçiler	1495	303	282	48	59	23	145	140	1981	514
	% 59,91	% 12,14	% 11,30	% 1,92	% 2,36	% 0,92	% 5,82	% 5,61	% 79,40	20,60
Vasıflı işçiler	143	18	61	7	20	4	23	18	247	47
Hizmet işçileri	72	18	13	—	12	5	4	8	101	31
Tarım işçileri (*)	978		37		85		74		1174	
	% 83,30		% 3,15		% 7,24		% 6,30		% 100	
İşçi - zenaatkârlar	635	177	112	24	54	40	65	84	866	325
Teknisyenler	148	10	62	2	15	5	26	13	251	30
Seyyar satıcılar	38	10	8	—	3	2	17	1	66	13
Toplam (*)	2531	1514	538	118	163	164	280	337	3512	2134
	% 44,83	% 26,81	% 9,53	% 2,09	% 2,89	% 2,90	% 4,96	% 5,97	% 62,20	% 37,80

(*) Tarım işçilerini, şehir veya kasabalardaki mahallî örgüte kaydolmuş olmalarına bakmaksızın toplu olarak köylü üyeler olarak kabul ediyoruz. Toplamda ise tarım işçileri kasabaya kayıtlı üyeler arasında gösterilmiştir.

İşçiler

2495 TİP üyesi, herhangi bir ek bilgi vermeksizin «işçi» olduğunu belirtmiştir. Bu sayı içinde sanayi işçilerinin oranı nedir? Bu işçilerin ne kadarı vasıflı işçidir? Sendikalı işçilerin oranı ne kadardır? Bu soruları elimizdeki bilgilerle cevaplandıramıyoruz.

İşçilerin % 79'unun 20.000'den fazla nüfusu olan yerleşme merkezlerinde kayıtlı olması tabiîdir. Marmara - Ege - Akdeniz bölgelerindeki işçi üye sayısının, toplam işçi sayısının % 72'sini teşkil etmesi, bu bölgenin sanayileşme yönünden diğer bölgelere nazaran çok gelişmiş olmasından ileri gelmektedir. Ayrıca Türkiye nüfusunun % 38,86'sının bu bölgede bulunması da unutulmamalıdır. Karadeniz bölgesindeki işçi üye sayısının, toplam işçi sayısının % 3'ünü biraz geçmesi, Ereğli, Zonguldak, Karabük gibi sanayi merkezlerinde çalışan işçilerin, İşçi Partisi'ne girmediklerini göstermektedir. Öte yandan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da sanayi pek zayıf bulunduğu halde, TİP işçi üyelerinin % 11,43'ünün bu bölgede bulunması ilginçtir. Bu bölgede bulunan işçilerin yarısından fazlasının 20.000'den az nüfuslu yerleşme merkezlerine kayıtlı olması, bunların önemli bir kısmının maden işçileri olmasından ileri gelmektedir. Meselâ Elâzığ'ın Maden ilçesinde kayıtlı 48 işçi üye bulunmaktadır ki, bu sayı, bütün Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde kasabalarda oturan işçilerin üçte birine yakındır.

Sanayi işçisi olmayıp ta, başkasının yanında gündelikle çalışan herkesin kendini işçi olarak kaydettirmesi sebebiyle, işçi üyeler içinde sanayi işçilerinin oranını tesbit edememekteyiz. Ayrıca şu hususu da belirtmek gerekir ki, kendine «işçi» diyenler içinde, biraz ilerde ayrı gruplar olarak inceleyeceğimiz vasıflı işçiler ve hizmet işçilerinin de bulunması kuvvetle muhtemeldir. Bu sebeple, çalışmamızdaki işçi, vasıflı işçi, hizmet işçisi ayrımı tamamen üyelerin beyanlarına göredir. Birçok işçi, işinin mahiyetini belirtmeğe gerek duymadığı için, aslında vasıflı işçi veya hizmet işçisi iken, bu çalışmada «işçi» başlığı altında görünmektedir.

Vasıflı işçiler

İşçilerin yanında, makinist, çarkçı, dozerci, ekskavatör sürücüsü, model dökümcüsü, inşaat ustası, nikelâjcı, presci, türbin ustası, gemi montajcısı, traktör sürücüsü v.s. gibi vasıflı işçilerin küçük bir yekûn tuttukları görülmektedir. Ne var ki, bir önceki başlıkta incelediğimiz işçi üyelerin önemli bir bölümünün de, işbölümünün geliştiği sanayi tesislerinde çalışan vasıflı işçiler olduğu tahmin edilebilir. Ayrıca, daha sonra inceleyeceğimiz, başkasının yanında çalışan işçi veya tezgâh sahibi olduğu kesinlikle belli olmayan zenaatkâr - işçi grubunun da büyük çoğunluğu vasıflı işçilerdir. İşçi - vasıflı işçi ayrımı bu sebeple, yalnız üyelerin beyanlarına dayanmakta, gerçeği yansıtmamaktadır.

Hizmet işçileri

Odacı, postacı, bekçi, hasta bakıcı, biletçi, kapıcı, garson, tezgâhtar, itfaiyeci v.s. gibi hizmet işçilerini bir grupta topladığımız zaman, bunların bütün üye sayısının % 1'i oranında olduğunu görmekteyiz. Gene, üyelik fişinin iş ve meslek hanesine «işçi» olarak yazanların içinde hizmet işçilerinin bulunduğunu düşünürsek, bu grubun, (Tablo : 4) de gerçekte olduğundan daha az görüldüğü kuvvetle söylenebilir.

Teknisyen ve zenaatkâr - işçiler

Üye kayıt fişlerinde «teknisyen» olarak gözüken üyelerin sayısı 281'dir.

Bunun dışında, elektrikçi, tornacı, dökümcü, tesfiyeci, marangoz, doğramacı, döşemeci, mobilyacı, hızarcı, oto tamircisi, kunduracı, şoför, yağlı boyacı, radyocu ve kaynakçı gibi meslek sahipleri bulunmaktadır ki, bunların üretim aracına sahip olmakla beraber bedenen çalışmaları veya başkasının üretim aracında çalışmaları sınıf durumlarını değiştirecektir. Sudi İlkorur arkadaşın, Türkiye'deki zenaatkârlar hakkında bulduğu rakamlardan yaptığımız hesaplara göre, Türkiye'de, oto tamircileri, elektrikçiler, tornacılar, dökümcüler, tesfiyeciler ve kunduracıların dörtte üçü üretim aracına sahip değildir, başkasının yanında çalışmaktadır. Mobilyacı, hızarcı, döşemeci, marangoz ve doğramacıların ise beşte dördü üretim aracına sahip değildir ve başkasının üretim aracında çalışmaktadır. Şoför, tamirci, yağlı boyacı, radyocu ve kaynakçılar için ise, herhangi bir oran bulmak mümkün olmamıştır. Bu oranların TİP üyelerine aynen yansıdığını varsayabilir miyiz? Eğer bu varsayımdan hareket edersek, 1191 kişilik büyük bir grup teşkil eden bu üye topluluğunun, ortalama 1/4 ilâ 1/5'inin (yani 240 ilâ 300 kişi) kendi üretim aracında bedenen çalışan küçük burjuvalar olduğunu kabul etmek gerekir. Diğer taraftan, Türkiye'de bu zenaatkâr grubunun 1/4 ilâ 1/5 oranındaki kesiminin üretim araçlarına sahip olması hususunun, TİP üye bileşimine aynen yansımıyacağı, daha küçük oranlarda yansıyacağı da ileri sürülebilir. Ne var ki, TİP içinde küçük burjuvazinin çoğunlukta olması ve bu grup üyelerin çok önemli bir kesiminin (106 üye), Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde 20.000'den az nüfuslu yerleşme merkezlerinde bulunması, içlerinde küçük bir tezgâh veya atölyesi olanların bulunduğunun işaretleridir. Ayrıca meselâ «kunduracı» kavramının her üye tarafından aynı anlamda kullanılmamış olması da mümkündür. Doğu'daki kunduracıların küçük zenaatkâr olması ihtimalinin yüksekliğine karşılık, diğer bölgelerdekilerin işçi olması ihtimali daha kuvvetlidir.

Bütün bu düşüncelere rağmen, tartışmalı bir duruma sahip olan 250 - 300 kişilik kesimini de dahil ederek, bütün TİP üyelerinin % 9,38 gibi önemli bir bölümünü teşkil eden bu grubun tamamını, geniş bir işçi tanımı içine sokuyoruz. Ve bu tercih dolayısıyla bütün TİP üyeleri içinde işçi sınıfının oranı üzerinde, bu oranı % 2 kadar yükseltecek bir sapma ihtimaline de işaret etmek istiyoruz. Bu grup, işçi tanımı içinde yer alan teknisyenlerle bir-

likte, işçi sınıfının, maddî şartları, iş bulma imkânları nisbeten iyi olan, daha özgür ve bağımsız hareket edebilen kesimidir. Bu grup, Türkiye'de bugün için varlığını koruyabilen, halkımızın «kolunda altın bilezik var» deyimiyle sözünü ettiği gruptur. Bu şartlar, zenaatkâr-işçi adını verdiğimiz bu zümrenin, kendini yetiştirme ve diğer işçilere nazaran yönetim kademelerinde görev alma şansını da yükseltmektedir.

Zenaatkâr-işçilerin üçte birinden fazlasını (422 üye) aslında hizmet işçileri olan şoförler teşkil etmektedir. Bu üye topluluğunda yer alan önemli grupların sayıları ve bölgeler içindeki dağılışı aşağıdadır:

(Tablo: 5)

	Mar-Ege Akdeniz		İç Anadolu		Karadeniz		Doğ.-Gün.		Toplam		Gen. Top.
	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	
Şoför	195	95	40	15	11	15	19	32	265	157	422
Kunduracı	124	22	11	1	3	3	2	19	140	45	185
Marangoz	80	12	23	5	11	18	20	10	134	45	179
Boyacı, yağlıboyacı	49	12	6	0	3	1	6	2	64	15	79
Elektrikçi	38	12	4	0	10	0	1	6	53	18	71
Tamirciler	34	2	3	2	1	0	4	4	42	8	50
Tornacı	28	6	3	0	7	0	0	0	38	6	44
Kaynakçı	20	7	4	0	1	0	3	3	28	10	38
Oto tamircisi	16	3	10	1	1	0	3	0	30	4	34
Tesfiyeci	19	4	1	0	3	0	3	0	26	4	30

Tarım işçileri

Üyelik fişlerini «tarım işçisi» veya «ziraat işçisi» olarak dolduran parti üyelerinin sayısı, bölgeler itibariyle dağılışı, (Tablo: 4) de gösterilmişti.

Bu üye topluluğunun tamamı gerçekten tarımda ücretle çalışan işçiler midir? Yoksa, içlerinde feodal ilişkilerle toprağa ve toprak sahibine bağlı, yarıcı veya ortakçı olarak ağanın toprağında çalışan köylüler de bulunmakta mıdır?

Toprak sahibinden ücret değil de, hayatını idame ettirmesi için gerekli maddeyi ürün olarak alan toprağa bağlı köylülerin içinde bulundukları ilişkilerin, bağımsız hareket etmelerine engel olması, bunların İşçi Partisi'ne girme ihtimalini uzaklaştırmaktadır. Öte yandan üyelik fişini «tarım işçisi» olarak dolduranların % 83,30'unun Marmara-Ege-Akdeniz bölgesinde bulunması, bu üyelerin ücretli tarım işçileri olması ihtimalini yükseltmektedir. Bilindiği üzere, Marmara-Ege-Akdeniz bölgesi, tarımda ücretli emeğin geliştiği bölgedir. Buna karşılık küçük köylü tarımının yaygın olduğu İç Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde tarım işçileri toplamının ancak % 3,15 ve % 7,24'ü bulunmaktadır. Türkiye nüfusunun % 20,17'sinin yaşadığı Doğu

ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde ise tarım işçileri, toplam tarım işçisi üyelerin % 6,30'udur. Feodal ilişkilerin yaygın olması bu durumun başlıca sebebidir.

Seyyar satıcılar

Üretim aracı olmaması ve bedenen çalışması yanında, devamlı bir işi olmaması sebebiyle yarı-proleter sayabileceğimiz bu grup, TİP üyeleri içinde % 0,62 gibi çok küçük bir azınlık teşkil etmektedir. Dağıtım teknolojisinin gelişmemiş olması dolayısıyla varlığını şimdilik sürdürebilen seyyar satıcılar, istikrarlı bir iş tutamazlar; geçici bir iş yapmaktadırlar ve sürekli bir iş teklifine hayır demezler.

KÜÇÜK BURJUVAZİ

TİP üyelerinin küçük burjuva kesimini, esnaf-zenaatkâr, küçük burjuva bürokrasisi ve aydınları, az topraklı ve orta köylü tabakaları, «serbest» çalışanlar ve ev kadınları başlıkları altında inceleyeceğiz. Kendi aralarında da tasnif edilecek olan bu grupların üyeleri, küçük mülk veya sermayesi olmakla beraber kendi de çalışan kimselerdir. Doğrudan doğruya üretim sürecine katılmayan, genellikle küçük burjuva kökenli aydın-bürokrat tabakalar da küçük burjuvazinin bir bölümü olarak sayılagelmiştir.

TİP içinde küçük burjuva gruplarının sayı ve üye toplamı içindeki oranı (Tablo: 3) te gösterilmişti.

Esnaf-zenaatkârlar

Esnaf ve zenaatkârların bölgeler itibariyle ve yerleşme merkezlerine göre dağılışı şöyledir:

(Tablo: 6)

	Mar.-Ege Akdeniz		İç Anadolu		Karadeniz		Doğ.-Gün. Anadolu		Toplam	
	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.
Aracı esnaf	196	94	38	8	21	31	44	69	299	202
Aracı olmayan esnaf-zenaatkâr	281	125	50	29	28	34	93	103	452	291
Geri teknolojiye bağlı esnaf-zenaatkârlar	45	19	8	3	4	1	30	28	87	51
Toplam	522	238	96	40	53	66	167	200	838	544
% olarak oranlar	38	17	7	3	4	5	12	14	61	39

Esnaf ve zenaatkâr, modern sanayileşmenin tehdit ettiği bir tabakadır. **Aracı olan kesimi,** büyük tüccarın şehir, kasaba ve köydeki son uzantısı ol-

makla beraber aynı zamanda tüccarla çelişkisi olan bir tabakadır. TİP üyeleri içinde aracı esnaftan çok, hizmet gören esnafın ve küçük zenaatla uğraşanların bulunması, partinin aracıyı karşısına alan tutumundan ilerigelmektedir. Esnaf ve zenaatkârların geleceğe karşı güvensiz ve her an mülksüz bir proleter haline düşmek tehlikesiyle karşı karşıya bulunmaları, bu grup içindeki uyanık kimselerin küçük burjuva mülkiyetine dokunmayan ve millî demokrasiye yönelen partileri desteklemelerine yol açmaktadır. Doğu bölgesinde esnaf-zenaatkârların Türkiye İşçi Partisi üyeleri içinde daha yoğun bulunması, bu bölgenin diğer bölgelere nazaran daha da geri kalmış niteliği dolayısıyladır.

Aracı olmayan esnaf ve zenaatkârlar, hizmet gören veya üretimde bulunan esnaf ve zenaatkârlardır. Hizmet görenlerin daha ağır bastığı bu grupta yer alan, sayıca en büyük zenaatkâr erbabı aşağıdadır:

Terzi 269, kahveci 162, berber 120, Fotoğrafçı 40, Fırıncı 37, ahçı 23.

Geri teknolojiye bağlı zenaatkâr kavramı içinde, demirci, kalaycı, bakırcı, yemenici, keçeci, nalbant v.s. gibi geri teknoloji kullanan, feodal düzende rastlanan küçük zenaat erbabını anlıyoruz. Bunların özelliği, gittikçe proleterleşmeleri, iç pazarın açılması ve sanayi ürünlerinin pazarı istilâsıyla her geçen gün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmalarıdır. Bu grubun Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde diğer bölgelere oranla daha yoğun bulunması, bu bölgede feodal yapının çözülmemiş olmasından ileri gelmektedir.

Küçük burjuva bürokrat ve aydınları

Bu grupta bürokratlar, aydın-bürokrat grup, öğrenci ve sendikacılar olmak üzere dört alt grup bulunmaktadır. Öğrencileri, yakın gelecekte bürokrat gruplara katılacak olmaları ve ideolojik tutumları bakımından da genellikle küçük burjuva bürokrat-aydınlarıyla aynı özellikleri taşıması sebebiyle bu gruba dahil etmekte sakınca görmedik.

Üyelik fişinin iş ve meslek hanesine «sendikacı» yazanları işçi sayamazdık. Sendikacılığı bir iş ve meslek olarak görmeleri, bu üyelerin, profesyonel sendikacı oldukları ve üretimde bedenen çalışmadıkları varsayımını kuvvetlendirmektedir. Parti üyeleri içinde 72 üye gibi, çok küçük bir azınlık meydana getiren sendikacıların, aslında bu sayının üzerinde olduğu düşünülebilir. Sendikacılardan önemli bir kısmının üyelik fişlerinde «işçi» olarak görünüyor olması kuvvetle muhtemeldir.

Bürokrat-aydın zümrelerin bölgeler ve yerleşme merkezleri nüfusuna göre dağılımı aşağıdadır:

(Tablo : 7)

	Mar.-Ege Akdeniz		İç Anadolu		Karadeniz		Doğ.-Gün. Anadolu		Toplam	
	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.
Küçük bürokrat	51	3	14	2	4	2	6	11	75	18
Aydın - bürokrat	363	24	171	1	11	1	22	6	567	32
Öğrenci	313	27	217	300	16	2	10	15	556	47
Sendikacı	60	1	8	0	0	0	3	0	71	1
Toplam	787	55	410	6	31	5	41	32	1269	98
% olarak oranlar	58	4	30	0,5	2	0,5	3	2	93	7

Yukardaki tablodan da anlaşılacağı üzere bu grup şehirlerde toplanmış ve özellikle Marmara - Ege - Akdeniz bölgesiyle İç Anadolu bölgesinde yoğun bir manzara arzetmektedir. Bu durum, küçük burjuva bürokrasisinin geniş ölçüde Türkiye'nin büyük şehirlerinin yer aldığı bu bölgelerde bulunması dolayısıyladır. Küçük burjuva aydın ve bürokratlarının, parti üyelerinin % 10,77'si gibi çok büyük bir sayı teşkil etmesi dikkat çekicidir. Bürokrasiyi egemen feodal komprador ittifakının yanında baş düşman ilân edenlerin ve bu iddiaya temel olarak «tarih tezleri» geliştirenlerin bu nokta üzerinde durmaları gerekir.

Devlet memurları ve kamu iktisadî teşebbüslerinin yönetim ve denetim işlerinde çalışanların partilere üye olamayışları, memurların parti içinde daha da güçlü bir şekilde temsil edilmesini önlemiştir. Bununla beraber partiye üye olamayan birçok memur, mahallî parti yönetiminde fiilî olarak birçok parti üyesinden daha etkilidir. Bu sebeple bu zümrenin partinin fiilî üyeleri içindeki gücü, elimizdeki % 10,77 oranının hayli üzerinde olsa gerektir. Partideki rolleri ve parti yönetimindeki ağırlıkları da üye oranlarının hayli üstündedir.

Küçük bürokratlar : Muhasebeci, kâtip, sağlık memuru, dava vekili, tahsildar v.s. gibi küçük memurlar bu grup içinde sayılmıştır.

Aydın - bürokrat grup : Bu üye topluluğu içinde yer alan en büyük meslek grupları aşağıdadır :

Avukatlar : 94 üye,

Sanatçı, aktör, ressam, heykeltraş, rejisör, karikatürist, yazar ve müzisyenler : 59 üye,

Emekli memur ve subaylar : 60 üye,
Mühendis ve mimarlar : 51 üye,
Gazeteciler : 38 üye,
Öğretim üyesi ve yardımcıları : 32 üye,
Doktor ve diş doktorları : 31 üye.

Öğrenciler

Öğrencilerin özellikle üniversite şehirlerinde toplandıklarını görüyoruz. Bir kısım öğrencilerin memleketlerindeki mahallî örgütlere kayıtlı oldukları anlaşılmaktadır. Bu grup, parti içinde sosyalist düşünce ile en fazla temas halinde olan ve büyük şehirlerdeki anti-emperyalist hareketlerin bugünkü temel gücünü meydana getiren gruptur.

Az topraklı ve orta köylü tabakaları

TİP üyeleri arasında «çiftçi» olarak gözüken bütün üyeleri, büyük toprak sahiplerinin TİP'e üye olmayacağı varsayımından hareketle küçük ve orta köylü tabakalarına dahil ediyoruz. Bu köylü tabakaları, toprağı kendine yetmeyen ve başkasının toprağında da çalışan veya toprağında işçi çalıştırmakla geraber, kendisi de çalışan köylülerdir. Bunlar arasında istisna olarak birkaç üyenin büyük toprak sahibi olması, zengin köylü olması büyük sayılar içinde sonuca etkili olmayacaktır.

TİP üyesi olan küçük ve orta toprak sahibi köylülerin (bunları köy küçük burjuvazisi olarak adlandırabiliriz), bölgeler ve yerleşme merkezlerinin nüfusu itibarıyla dağılışı aşağıdadır:

(Tablo: 8)

Marmara - Ege - Akdeniz	1194	üye	% 46,35
İç Anadolu	523	»	% 20,30
Karadeniz	518	»	% 20,11
Doğu - Güneydoğu Anadolu	341	»	% 13,24
Toplam	2576	»	% 100,00

Karadenzi ve İç Anadolu bölgelerinde küçük köylü tabakalarından gelen üyelerin yoğunluğu, bu bölgelerde küçük köylü ekonomisinin yaygın oluşundan ileri gelmektedir. Partili tarım işçilerinin % 83'ünün bulunduğu Marmara - Ege - Akdeniz bölgesinde, üye toplamı içinde küçük çiftçilerin % 46,35'e düşmesi de, bu bölgenin özelliklerinden ileri gelmektedir.

Topraktaki temerküz, tefecilik az topraklı ve orta köylü tabakalarını fakirleştirmektedir. Toprağını da kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya bulunan bu tabakaların, TİP üyeleri içinde % 20,29 gibi önemli bir yer tutmasının sebebi bu olsa gerektir. Küçük toprak mülkiyetini tehdit altında gören tarım alanındaki küçük burjuvazinin bu kesimi, millî demokrasi programına bağlanmaktadır.

«Serbest» çalışanlar

TİP üyelerinin % 7,57 gibi önemli bir kısmını teşkil eden 961 kişi, iş ve meslek hanesinde «serbest» çalıştığını belirtmiştir. «Serbest» kavramının Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde ifade ettiği anlamı göz önünde tutarak ve bu şekilde beyanda bulunanlardan bazılarının nasıl bir işe sahip olduklarını ve sosyal sınıflarını araştırarak elde ettiğimiz sonuca göre, bu üyeler

genellikle belirli ve sürekli bir işi olmayan küçük sermaye sahipleridir. Küçük ticaretle uğraşan bu grubun kasaba ve küçük şehirlerde bulunanları mevsimlik işlerle meşgul olmaktadırlar. Meselâ, köylünün belli ürünlerini veya belli malları toplayarak, şehirdeki büyük tüccara satarlar veya götürü usulü küçük taahhüt işlerine girerler. Küçük burjuva niteliğinde olan bu grubun % 80 gibi önemli bir kısmı, Marmara - Ege - Akdeniz bölgelerinde toplanmış bulunmaktadır. «Serbest» çalışanların, bölgeler ve yerleşme merkezleri itibarıyla dağılımı şöyledir :

(Tablo : 9)

	Şehir	Kasaba	Toplam
Marmara - Ege - Akdeniz	698	79	777
İç Anadolu	56	44	100
Karadeniz	17	16	33
Doğu - Güneydoğu Anadolu	16	35	51
Toplam	787	174	961

Ev kadınları

TİP üyelerinin % 2,61'ini teşkil eden 331 üye «ev kadını» dır. Bu grubun, başkasının yanında ücretle çalışmayan, kocasının iktisadî gücü ev geçindirmeye yeten küçük burjuvaziye mensup kadınlar olduğunu söylemek yanlış olmaz. Aydın veya çalışan kadınlar arasından partiye kaydolanlar, iş ve mesleklerini belirtmektedirler.

TİP üyesi ev kadınlarının bölgeler ve yerleşme merkezlerinin nüfusu itibarıyla dağılımı şöyledir :

(Tablo : 10)

	Şehir	Kasaba	Toplam
Marmara - Ege - Akdeniz	211	43	254
İç Anadolu	74	—	74
Karadeniz	3	—	3
Doğu - Güneydoğu Anadolu	—	—	—
Toplam	288	43	331

Karadeniz bölgesindeki 3 üye yanında, Doğu - Güneydoğu bölgesinde hiç bir üyenin «ev kadını« olmaması, bu bölgelerde kadının siyaset dışı kalmasından, feodal değerlerin varlığından ileri gelmektedir. «Ev kadını» üyelerin çoğunluğunun Marmara - Ege - Akdeniz bölgesinde ve İç Anadolu'da şehirlerde toplanması, bunların genellikle partili aydın ve bürokratların karıları olma ihtimalini akla getirmektedir.

BURJUVAZİ

TİP üyeleri içinde üretim araçlarına sahip olan ve kendisi çalışmayıp, yanında işçi çalıştıran veya ticaret ve aracılıkla meşgul olanları bu grupta

topluyoruz. Bütün TİP üyelerinin: 2,78'ini meydana getiren bu grupta büyük sanayi veya ticaret sermayesine sahip olanların bulunmadığını varsayabiliriz.

TİP içindeki burjuva üyeleri fonksiyonlarına göre üç başlık altında toplayabiliriz:

1. Aracı ve komisyoncular 214 üye % 1,68
2. Büyük hizmet organize eden sermaye sahipleri 84 » % 0,66
3. İmalâtçılar 55 » % 0,44

Burjuvaziden gelen TİP üyelerinin bölgelere ve yerleşme merkezlerine göre dağılışı ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

(Tablo: 11)

Grup	Marmara-Ege-Akdeniz		İç Anadolu		Karadeniz		Doğu-Güneydoğu		Toplam		Gen. Top.
	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	Şe.	Ka.	
1)	49	15	56	18	4	5	21	46	130	84	214
2)	23	6	9	7	1	5	16	17	49	35	84
3)	14	3	1	2	7	3	11	14	33	22	55
Toplam	86	24	66	27	12	13	48	77	212	141	353

Aracı ve komisyoncular içinde tüccarlar, benzin bayileri ve satış mümessilleri, kuyumcular, komisyoncu ve simsarlar, kürkçü ve yedek parçacılar v.s. yer almaktadır. Özellikle tüccarların Doğu-Güneydoğu'da önemli bir grup meydana getirmeleri ve bu bölgedeki aracıların üçte ikisinden fazlasının kasabalarda oturması, bu üyelerin pek büyük sermaye sahibi olmadıklarını göstermektedir.

Büyük hizmetler organize eden sermaye sahipleri içinde nakliyeci, sinemacı, lokantacı ve otelciler başta gelmektedir.

TİP'e kayıtlı burjuvaların önemli bir kısmının kasabalarda oturması dikkat çekicidir. Kasaba burjuvazisinin TİP'e kaydolmasını, daha büyük sermaye sahipleri karşısında ezilmesiyle açıklayabiliriz.

İŞSİZLER

TİP üyelerinin % 0,62'sini teşkil eden 79 üye işsizdir. Bütün üye toplamı içinde çok önemsiz bir oranda bulunan işsizleri ayrı bir grupta topladık, bunlar yarı-proleter unsurlar içinde de gösterilebilirdi. Bu takdirde proleter ve yarı-proleter başlığı altında topladığımız üyelerin oranı, % 0,62 ilâvesiyle % 45,09'a ulaşmış olacaktır.

TİP'in işsiz üyelerinin bölgeler ve yerleşme merkezlerinin nüfusuna göre dağılımı aşağıdadır:

(Tablo : 12)

	Şehir	Kasaba	Toplam
Marmara - Ege - Akdeniz	4	—	4
İç Anadolu	21	—	21
Karadeniz	14	19	33
Doğu - Güneydoğu Anadolu	12	9	21
Toplam	51	28	79

TİP'İN SINIF YAPISININ BÖLGELER İTİBARIYLA ÖZELLİKLERİ

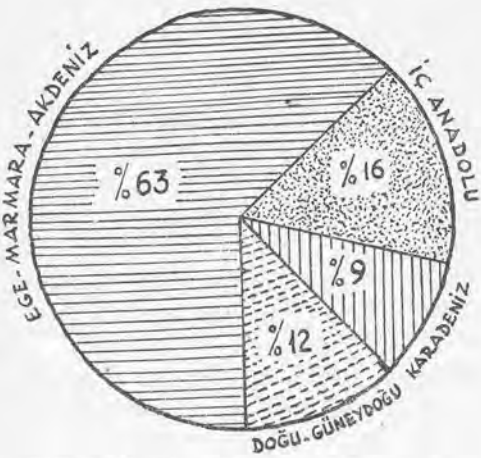

TİP üyelerinin bölgelere dağılımı

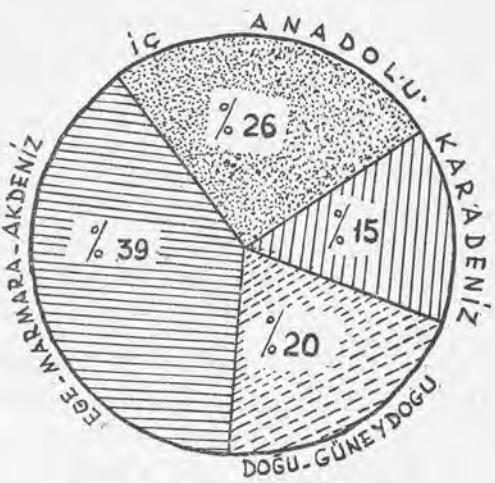

Bölgelerde yaşayan nüfusun Türkiye nüfusu içindeki oranı

TİP üyelerinin bölgelere dağılımını incelediğimiz zaman, Marmara - Ege - Akdeniz bölgesinin, Türkiye nüfusu içinde % 39'a yakın bir orana sahipken, TİP üyelerinin 62,91'inin bu bölgede bulunduğunu görüyoruz. Diğer üç bölgede, bu bölgelerin Türkiye nüfusu içindeki oranıyla, TİP üyelerinin bütünü içinde bu bölgede oturanların oranı arasında aynı ilişkiyi görmemekteyiz :

(Tablo : 13)

	TİP üyeleri içindeki oranı	Türkiye nüfusu içindeki oranı	Oranlar arasındaki ilişki
İç Anadolu	% 15,90	% 25,62	$\frac{15,90}{25,62} = \%\ 61$
Karadeniz	% 8,62	% 15,35	$\frac{8,62}{15,90} = \%\ 56$
Doğu - Güneydoğu Anadolu	% 12,57	% 20,17	$\frac{12,57}{20,17} = \%\ 62$

TİP üye sayısını, partinin yayılmasını gösteren bir ölçü sayacak olursak, Marmara - Ege - Akdeniz dışındaki bölgelerde parti üye sayısının yayılma oranlarının birbirine çok yakın olduğunu görüyoruz.

Bu konyla ilgili olarak, parti üyelerinin dökümünde karşılaşılan ve belirtilmesi gerekli bir noktaya işaret etmek yerinde olacaktır. TİP'in Hatay ilindeki üye sayısı, olağanüstü denecek kadar yüksektir. Partinin bütün Türkiye'deki üyelerinin hemen hemen % 8 kadarı Hatay ilinde bulunmaktadır. Hatay ilinin, bütün Karadeniz bölgesindeki üye sayısına eşit kayıtlı üyesi vardır.

TİP üyeleri içinde, hangi bölgelerde hangi sınıflar diğer bölgelere kıyasla daha ağır basmaktadır? Bölgenin üye oranıyla, o bölgedeki belli sınıflara mensup üyelerin, o sınıfa mensup bütün Türkiye'deki parti üyelerine oranını karşılaştırdığımızda şu sonuçları çıkarıyoruz :

Üyelerin % 62,91'inin bulunduğu **Marmara - Ege - Akdeniz bölgesinde,** proleter ve yarı - proleterlerin bütün Türkiye'dekilere oranı, % 71,64'ü bulmaktadır. Proletaryanın bir bölümü olan tarım işçileri için ise bu oran % 83,30'dur. Marmara - Ege - Akdeniz bölgesinde tarım işçileri ve tüm olarak proleter ve yarı - proleterler, diğer bölgelere nazaran daha yoğun olarak partiye üye olmaktadırlar. Buna karşılık, küçük burjuvazi, küçük burjuva aydın ve bürokratları hariç, bu bölgede bütün üyelerin Türkiye üyelerine oranından daha az oranla temsil edilmektedir.

TİP'in bütün Türkiye üyeleri içinde % 15,90'ının bulunduğu **İç Anadolu bölgesinde,** küçük burjuva aydın ve bürokratları, bütün Türkiye'deki toplamının % 30,44'üdür; küçük ve orta köylü tabakaları, bütün Türkiye'dekilerin % 20,30'u ve tüm olarak küçük burjuvazi, bütün Türkiye'deki küçük burjuve parti üyelerinin % 18,87'sidir.

TİP üyelerinin % 8,62'sinin bulunduğu **Karadeniz bölgesinde** küçük ve orta köylü tabakaları, bütün Türkiye'dekilerin % 20,11'idir. Tüm olarak küçük burjuvazi ise, Türkiye'deki küçük burjuva parti üyelerinin % 9,72'si oranındadır.

Görüldüğü üzere, küçük ve orta köylü tabakalarının parti içindeki üye sayısı itibarıyla güçleri, İç Anadolu ve Karadeniz bölgesinde artmaktadır. Bu bölgelerde partinin küçük burjuva karakteri koyulaşmaktadır.

TİP üyelerinin % 12,57'si **Doğu - Güneydoğu Anadolu bölgesinde** yaşamaktadır. Bu bölgedeki esnaf - zenaatkâr parti üyelerinin oranı, bütün Türkiye'dekilerin % 26,55'i kadardır. Burjuvazi ise bütün Türkiye'deki burjuvadan gelen üyelerin % 35'i gibi yüksek bir orana ulaşmaktadır. Burjuvazi içinde aracı ve komisyoncuların, esnaf - zenaatkâr içinde geri teknolojiye bağlı olanların oranı diğer bölgelere nazaran hayli yüksektir. Bunlara karşılık aydın - bürokrat tabakaya mensup üyelerin bu bölgede diğer bölgelere nazaran çok az bir oranda olması da göze çarpmaktadır.

TİP üyelerinin bölgelere dağılışını incelediğimizde, Türkiye'nin sınıf yapısının TİP'e geniş ölçüde yansıdığını görüyoruz. TİP, sanayinin ve kapitalist tarım ilişkilerinin nisbeten geliştiği bölgelerde, daha büyük oranda işçi ve aydın üyelere sahiptir. Küçük köylü ekonomisinin hâkim olduğu İç Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde küçük ve orta köylü tabakalarının ilgisini çekmektedir. Doğu Anadolu'da ise, esnaf-zenaatkârın, aydın ve bürokratlar hariç, bütün küçük burjuva zümrelerinin parti içindeki oranı yükselmektedir.

Bütün bu tesbitler, TİP'in, bütün partiler gibi üye kaydettiğini göstermektedir. **Türkiye'de esasen bir avuç olan büyük sermaye sahipleri ve toprak ağaları, hiçbir partide çoğunluğu sağlayamazlar, ama bütün partilere egemen de olurlar.** Türkiye İşçi Partisinin, bölgelerin sınıf ilişkileri ve ekonomik yapısıyla aynı doğrultuda bir sınıf yapısına sahip olması, **bir bakıma TİP'in, üyelerinin sınıf yapısı itibarıyla, Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısını reddeden değil, bu yapıya tâbi bir parti olduğunu göstermektedir.**

TİP ÜYELERİNİN, BULUNDUĞU YERLEŞME MERKEZLERİNİN BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE İNCELENMESİ

Çalışmamızın başında, Giriş bölümünde yaptığımız şehir-kasaba ayrımının esaslarını vermiştik.

TİP'in şehirli üyeleri, veya daha doğru bir ifadeyle 20.000'den yukarı nüfuslu yerlere kayıtlı üyelerinin toplamı, 6970'dir. Bu sayı TİP üyelerinin % 54,90'ını meydana getirmektedir. 20.000'den küçük yerleşme merkezlerinde kayıtlı olanlar ise, 5725 üye olup, toplam üye sayısının % 45,10'u oranındadırlar. Bu 5725 üye içinde 1174 tarım işçisi ve 2576 küçük-orta topraklı köylü, TİP'in köylü üyelerini meydana getirmektedir. Bunların toplamı 3750 üyedir ki, bu sayı, bütün TİP üyelerinin % 29'unu teşkil eder. Tarım işçileri, küçük ve orta çiftçiler dışında, TİP'e kayıtlı köy esnaf ve zenaatkârlarının bulunduğu da muhakkaktır. Ancak, geri teknolojiye bağlı esnaf ve zenaatkârların TİP üyeleri içinde % 1 civarında (138 üye), çok küçük bir bölüm teşkil etmesi sebebiyle, TİP'in köylü üye oranının % 30'un üzerine çıkmadığını söyliyebiliriz.

Bu bilgileri toplu olarak ve bölgelere dağılımıyla beraber bir tabloda gösterecek olursak :

(Tablo : 14)

	Marmara-Ege Akdeniz	İç Anadolu	Karadeniz	Doğ.-Güney. Anadolu
Şehirli	4839 % 60	1261 % 63	306 % 28	564 % 35
Kasabalı	975 % 13	198 % 9	185 % 17	617 % 39
Köylü	2172 % 27	560 % 28	603 % 55	415 % 26
Toplam	7986 % 100	2019 % 100	1094 % 100	1596 % 100

Tablodan da anlaşılacağı üzere Marmara - Ege - Akdeniz bölgesiyle İç Anadolu'da TİP daha çok şehirli partisi olarak gözükmektedir. Karadeniz bölgesinde köylü ve Doğu - Güneydoğu Anadolu bölgesinde ise, kasabalı parti üyeleri ağır basmaktadır. Doğu - Güneydoğu Anadolu'da sanayileşmenin geri olması dolayısıyla 20.000'den büyük nüfuslu yerleşme merkezlerinin az oluşu kasabalı üyelerin oranının büyük olmasına yol açmıştır.

SONUÇ

Bu çalışmadan çıkaracağımız en önemli sonuç, Türkiye İşçi Partisi'nin üye yapısı, Türkiye'nin sınıf yapısını ve sınıfların bilinç ve siyasete katılma seviyelerini geniş ölçüde aynen yansıtmaktadır. Parti üyelerinin çoğunluğu küçük burjuvaziden gelmektedir. Bu durumun, Türkiye'nin diğer partilerinde de böyle olduğunu tahmin etmek güç değildir. Büyük sermayedarlar ve büyük mülk sahipleri, partilerde çoğunluğu sağlayamıyacak kadar azdırlar. Galip bir ihtimalle, küçük burjuvazinin TİP içindeki gücü, yönetici kademelerde daha da yüksektir.

Küçük burjuvazinin TİP içinde en önemli unsuru teşkil etmesini, bilinç seviyesi, sınıf olarak tecrübe ve olgunluğu, siyasete katılmadaki aktifliği yanında, küçük burjuvazinin diğer emekçi sınıflarla ittifak kurma zorunda oluşuyla da açıklayabiliriz. Büyük çoğunluğu çalışan insanlar, emekçiler olan küçük burjuvazi, Türkiye gibi yarı - bağımlı, yarı - feodal bir ülkede, kurtuluşunu köy ve şehir proletaryasıyla ittifakta aramakta, işçi sınıfı ideolojisinden esinlendiği sloganlar ve kendine has popülizmle, «emekçi sınıflar» edebiyatıyla bu ittifakı kendi yönetiminde gerçekleştirmek istemektedir. Bu ittifak elbette gerçekleşecektir, ve millî kurtuluş zaferine ulaşılacaktır. Ancak bir parti içinde olmayacaktır bu ittifak. İşçi sınıfının ideolojik yönden ve üyelerinin yapısı itibarıyla saf bir partisi olmalıdır ve olacaktır.

İşçi sınıfının ideolojisini benimsemiş, sosyalist işçi partileri, üyeleri içinde işçi sınıfının güçlü bir çoğunlukta olmasına ve proletarya saflarından yetişmiş bilinçli devrimcilerin partide hâkim unsuru meydana getirmesine dikkat ederler. İşçi sınıfının, küçük burjuvazi ile ittifakı oy hesapları ve diğer küçük burjuva partileriyle rekâbet yüzünden parti içinde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu yanlıştır. Partinin ideolojik saflığı ve tecanüsü yanında, sınıf yapısı itibarıyla da aynı tutarlığı göstermesi gerekir. Bir sosyalist partide, herhangi bir bölgede zayıf olan işçi sınıfının, o parti içinde de zayıf olması olayına rastlanmaz. Devrimci partiler, toplum yapısından farklı olarak, o toplum yapısını inkâr eden bir güç olarak kurulur ve yapısını o yönde geliştirirler. Gerçek İşçi Partisi, her bölgede işçi partisi olmak zorundadır. Türkiye'nin her bölgesinde bir partiyi örgütleyecek ve yürütecek sayıda işçi vardır. Devrimci bir parti, bölgesel geriliklere tâbi olmadığı, o yapıyı reddeden unsurları bünyesinde topladığı oranda devrimci partidir. Bu sebeple, parti örgütünü bir amaç haline getirmekten vazgeçip, proletarya saflarından devrimci yetiştirme ve partiyi sağlam temeline kavuşturma mücadelesine girmek gerekir. İşçi sınıfı, en uyanık mensuplarının bulunduğu bir parti içinde dahi

yönetimde ve önder durumunda değildir. İşçi sınıfı önderliğini boş bir kavram olmaktan ve gevezelik konusu olmaktan çıkarıp, bunu ilkönce parti içinde gerçekleştirmeye yönelmek zarureti vardır. Küçük burjuvazinin menfaatlarının ve yönetiminin partiye hâkim olması için çalışan, hattâ millici güçlerin mücadele birliğini sağlamak yolundaki çabaları baltalıyarak oportünist bir küçük burjuva azınlığının menfaatlerini temsil eden TİP yöneticilerinin, işçi üyelerin kendi sınıf ideolojilerini kavramalarına karşı çıkmaları anlamlıdır. Bu durumda, proleter devrimcileri yetiştirmek, işçi sınıfına kendi ideolojisini kazandırmak, onu anti-emperyalist, anti-feodal mücadeleye, sosyalizme yönelme bilinciyle katma görevini devrimciler, oportünistlerle mücadele ederek yerine getireceklerdir. Oportünistlerle, sosyalistler arasındaki uzlaşmazlığın nedeni de budur.

Türkiye'de bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde, küçük burjuvaziyle ittifaka yan çizenlerin, küçük burjuvazinin çoğunlukta olduğu bir partiye, küçük burjuvazinin sosyalizmden esinlenmiş görüşlerini hâkim kılmaları önemlidir. Partinin sınıf yapısından ve yöneticilerin ideolojik tutumundan gelen karakteri, sosyalizm anlayışına da damgasını vurmuştur. Bunlara göre, sosyalizm «emekçi sınıfların iktidarı ve programıdır.» Bu anlayışı tercüme edersek, «sosyalizm»in küçük burjuvazi (ki çoğunluğu emekçidir) ile proletarya ittifakının iktidarı ve programı olduğu iddia edilmektedir. Önümüzdeki devrimci adımın zorunlu olarak millî-demokrasi olması, ve küçük burjuvazinin ilericiliğinin sınırlı oluşu, bu yozlaştırmaya yol açmıştır.

TİP'in yöneticilerinin partiye hâkim kıldıkları görüş ve hareketin küçük burjuva karakteri ve bu çizginin parti üyelerinin sınıf yapısıyla bağları üzerinde Dergimizin 2. sayısındaki «TİP ve Sosyalist Hareket» tahlilinde durulmuştu. İlâve olarak, TİP'in bu sınıf yapısının değişebileceği, böyle kalmayacağı söylenebilir. Bu devrimci yöndeki değişme, partiye hâkim olacak devrimci tutum ve ideoloji ile gerçekleşebilir. İşçi sınıfının ideolojisini tavizsiz temsil eden bir yönetici kadro, partiyi kendi gerçek tabanına kavuşturma yönünde sağlam adımlar atabilir. Partinin sınıf yapısıyla, partiye hâkim olan görüşler ve eylem çizgisi, birbirini karşılıklı ve sürekli olarak etkilerler. Bu karşılıklı etki münasebeti içinde, kutuplardan birinin devrimci bir karakter kazanması, işçi sınıfının geleceği ve onun bugünkü menfaati olan, bağımsız ve demokratik Türkiye'nin gerçekleşmesi mücadelesinde, İşçi Partisine devrimci bir nitelik kazandırır. Doğru ideolojiyi izleyen bir yönetim, daha sağlam ve güvenilir bir İşçi Partisi tabanına ortam hazırlar. Ve bu taban da daha güçlü eylem biçimlerine, daha doğru tahlillere, daha doğru bir ideolojik tutum ve yönetime ulaşılmasına yol açar. Bu karşılıklı ve çok yönlü etki münasebeti devrimci yönde çığ gibi büyür.

TÜSTAV

filistin araplarının millî kurtuluş savaşı

FATIMA MOHAMED BERNAOUÎ

Doğum yılı 1941. Doğum yeri Kudüs. Adı Fatima Mohammed Bernaoui. 19.11.1967 günü başka mücahidlerle birlikte, Sioncu işgal makamları tarafından Kudüs'te yakalanıyor. Askerî yargı önüne çıkarılıyor. Ondört ayrı suçtan...

Hakkındaki ithamların en ağırları: EL-FETİH'e bağlı olmak, Kudüs'teki «Sahione» sinemasına patlayıcı madde koymak, Kudüs yakınlarındaki Birleşmiş Milletler Kontrol Merkezi'ne karşı sabotaj harekâtına katılmak... Ve diğer onbir itham.

Fatıma'ya İsrail sorumluları nazilerden kendi üzerlerinde denendiği sırada öğrendikleri işkence usûllerini uyguluyorlar. Bunlara onun cevabı şu oluyor: «Size hiç bir şey söylemem... Yaşasın Hür Arap Filistin'i... Halkım kana susamış sizlerden intikamını alacak...»

El-Assifa Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı (El-Fetih) 24.1.1968'de Fatıma için bir beyanname çıkarıyor. Onu «mücevheratını ve bileziklerini atıp, yerine şeref ve gururla kelepçe takınan ilk mücahide...» ilân ediyor.

Fatıma için sonuç müebbed hapistir. İsrail askerî yargısı şu karara varıyor.

Ama acaba, İsrail'in Suriye, Ürdün ve Mısır ordularını altı günde dağıtan gücü, Fatıma'yı ömrü boyunca dört duvar arasında tutmaya yetecek midir?

İşte El-Fetih'in cevabı!

«Fatıma... ey! tüm halkımızın kızı... ey! Filistin devriminin kızı... bütün Arap milletinin kız kardeşi... devrimci mücadele, senin ve sioncuların mahpeslerindeki bütün yiğit kardeşlerinin bileklerindeki kelepçeler kırılmadan durmayacak. Savaş suçluları halkımıza reva gördükleri muameleden dolayı lâyık olduklarını bulacaklar...»

*
* *

ZULÜM KOMANDOLARI

Fatıma'nın hareketi Ortadoğu'da bir tesadüf değildir. Onu başka mücahidlerle birlikte eyleme süren kuvvet, bütün dünyada tanınıyor. Ortadoğu'daki gelişmeyi etkileyen başlıca güçlerden biri olarak, dikkatleri üzerine çekiyor artık.

Téofilo Acosta, El-Fetih'in Suriye'deki gizli komanda kampını gezdiği sırada Fatıma hâlâ prangalıdır. Fakat bu kampta o prangaları parçalayacak güç büyümektedir.

Téofilo Acosta bu gücün fışkırışını şöyle anlatıyor:

«Abu Amer, şimdi de uyguladıkları eğitimden söz ediyor: «Gerillacılarımız için gizli eğitim kamplarımız var. Buralarda başka halkların deneylerini kendi özgül koşullarımıza uyduruyoruz. Komandolara gelince...»

Kolumu tuyor ve kendisini takip etmemi söylüyor. Eğitim alanından silâh çatırtıları ve gençlerin «komandolar!», «komandolar!» diyen bağırışları gelmekte. Komandolar, çıplak göğüsleriyle çamurlu su dolu bir tünele dalıyorlar. Yirmi metre ötedeki çıkış yerine doğru yüzüyorlar. Eğitimi yöneten subay dışarıdan daha çabuk olmaları için bağırıyor. Dikdörtgen biçimindeki tünelin cidarında eğitimdekileri takip için açılmış deliklerden elindeki makinalı tüfekle geri kalanlara ateş ediyor. Sırılsıklam tünelden çıkanlar, koşarak ve bağırarak, yakındaki bir duvara yöneliyor, sarkan ipe tırmanıyorlar. Sonra kendilerini yere bırakıyorlar. Dengelerini bulur bulmaz ilerdeki manialara koşuyorlar, çeşitli biçimlerde onları aşmaya çalışıyorlar. Arkasından tekniğin ve mücadele azminin göze çarptığı göğüs göğüse bir kavga geliyor. Ve hasmın silâhını elinden alma denemeleri... Cipimiz kamptan epey uzaklaşıyor. Bir hayli gitmişiz. Gene de silâh çatırtılarını

ve «komandolar!», «komandolar!» diyen kararlı haykırışları duyar gibi oluyorum.» (1)

***

FİLİSTİN KURTULUŞ HAREKETİNİN ÖRGÜTSEL DURUMU

Filistin Arap halkı, artık kurtuluşunu, Arap devletlerinin kendi çıkarlarını önde tutan rejimlerinden beklemiyor. Kendi içinden kendi mücadele örgütlerini çıkarıyor. Tesbih taneleri gibi başka başka topraklarda, başka başka Arap devletlerinin sınırları içinde öbek yapan, işgal altındaki topraklarda ezilen Filistin Arap halkının umutsuzluk toprağında yeşeren bu mücadele örgütleri de, tek bir program etrafında birleşmiş olmaktan uzak ve henüz birbirlerinden kopukturlar.

22 Ekim 1968 tarihli Le Monde gazetesinde, «Altı Gün Savaşından Bu Yana El-Fetih Komando Örgütü Gelişme İçinde» başlıklı yazısında, Basile Karlinsky şöyle diyor:

«İsrail'in işgal altında tuttuğu bölgelerde görülen mukavemet harekâtı, Millî Kurtuluş Kuvvetlerinin Güney Yemen'deki zaferi, 1967 Haziran'ından önce pek tanınmayan, Arap yenilgisiyle savaşkanlıkları azalacakken güç bulan iki örgütü ön plana çıkardı: Birincisi Filistin Millî Kurtuluş Cephesi veya diğer adıyla El-Fetih, diğeri Arap Milliyetçileri Cephesi veya diğer adıyla Kavmiyun El Arap. El-Fetih, hicretin Filistinlileri dağıttığı bütün ülkelerde etkisi bulunan, ama tamamen Filistin'e has bir örgüt. İkincisi bir Panarap örgütü, fakat Filistin'de kolu var: Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FPLP). İsrail'e karşı yürütülen silâhlı mukavemet harekâtında FPLP, El-Fetih'in başlıca rakibidir.»

FPLP ve El-Fetih kadar ünlü diğer bir örgüt te OLP, yani Filistin Kurtuluş Örgütüdür. Bazı çekirdek halindeki küçük hareketler de var. Örneğin daha çok dinî nitelikteki Mufti örgütü, Suudi Arabistan rejiminin özel ihtimamıyla 1947 yılında Arap Birliğinin hararetli zamanlarında kurulmuş bulunan HOPA, yani Arap Filistini Yüksek Örgütü, ALN, yani Millî Kurtuluş Öncüleri Örgütü v.s.

Mücadele örgütlerinin dağınıklığı, beraberinde mücadele yöntemlerinde farklılıklar ve ideolojik bakış açısından ayrılıklar da getirmektedir.

5 Haziran 1967 savaşındaki acı yenilgi Arap devletlerinin zayıflığını ortaya çıkarmış, mücadelenin yükünü Filistin Kurtuluş Hareketini meydana getiren örgütlerin omuzlarına yüklemiştir. Nitekim bunların faaliyetleri son bir yıl içinde yoğunluk kazanmıştır. Mücadele içinde kazanılan deneyler, Filistin gerilla örgütlerini birleşmeye zorlamaktadır. Öte yandan birleşme-

---

(1) Téofilo Acosta, **Palestine: Les Commandos «Tourmante»**, Tricontinental, sayı 1, Ocak-Şubat 1968, s. 77.

nin ön koşulu olan ideolojik birlik, amaç ve görüş beraberliği yönünde olumlu gelişmeler göze çarpmaktadır.

AP ajansı 21 Ekim günü Kahire'den şu haberi vermektedir:

«Ortadoğu Haber Ajansı, İsrail kuvvetlerine karşı işgal altındaki Arap topraklarında girişilen gerilla harekâtlarını koordine etmek üzere, Filistin Kurtuluş Örgütü (OLP) ile El-Fetih'i bir araya getiren bir askerî komitenin pazar günü Amman'da kurulmuş bulunduğunu haber vermektedir.»

«OLP, El-Fetih ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FPLP), Filistin komando örgütlerinin en önemli ve en faalleridir. Ortadoğu haber ajansı, başka örgütlerin de katılmasıyla, kurulan komitenin temsil yeteneğinin genişletilmesi yönünde gayretler sarfedilmekte olduğuna işaret etmektedir.»

El-Fetih ile OLP'yi bir araya getiren askerî komitenin kuruluşu birleşme yönündeki uzun görüşmelerin sonucudur. Bu alanda daha önce de gayretler sarfedilmişti. El-Fetih, OLP ve FPLP arasındaki birleşme görüşmeleri, 1968 Ocak ayında sonuç vermeden dağılmış bulunuyordu. Askerî komitenin kuruluşu bu yönde olumlu bir gelişmedir. Örgütsel bütünleşmenin askerî alandan başlayarak adım adım ilerliyeceği ve siyasî planda birlikle sonuçlanacağı umulabilir. Tam anlamıyla marxist-leninist bir örgüt olan FPLP'nin durum tahlillerinin, koyduğu hedeflerin, başlangıçta ideolojik bakımdan renksiz ve tutarsız olan El-Fetih tarafından, olayların zoruyla gittikçe benimsenmekte olması, birleşme yolundaki en önemli engeli ortadan kaldırmaktadır.

İSRAİL DEVLETİNİN NİTELİKLERİ

1) Kuruluş

16 Mayıs 1916 tarihli İngiliz-Fransız Konvansiyonu, Osmanlı İmparatorluğu'nun Ortadoğu'daki topraklarını üç bölgeye ayırmaktadır: 1) Tyr'den Sivas'ın kuzeyine uzanan **mavi** Fransız bölgesi. 2) Aşağı Mezopotamya'yı kapsayan **kırmızı** İngiliz bölgesi. 3) Filistin. Bu Konvansiyona göre Filistin uluslararası bir nitelik kazanacaktır ve Yahudilere yurt olmak üzere ayrılmıştır. 2 Kasım 1917 tarihli Balfour beyannamesi, dünya Yahudi hareketinin projesini tasdik etmekte, Filistin'i Yahudi hicretine ve istifadesine açmaktadır. Balfour beyannamesine ek Kraliyet Komisyonu mektubunda: «Açıktır ki, Majestelerinin hükûmeti bir Yahudi devletinin kurulması taahhüdünde bulunamazdı. Ancak bir Yahudi yurdunun gelişmesini kolaylaştırmayı taahhüd edebilirdi. Bu yurdun devlet haline gelecek kadar gelişip gelişmeyeceği, Yahudilerin göstereceği arzuya ve teşebbüs güçlerine kalmıştır» denmektedir (2). 1916 Fransız-İngiliz Konvansiyonunun Filistin'e ilişkin hükmü daha sonra, uygulanmamakta, İngiltere bu topraklar üzerinde «manda» kurmaktadır.

---

(2) Marcel Picard, «Palestine, Carrefour brûlant», Ed. P. Dupont, 1947.

Balfour Beyannamesi'nin Yahudi yurdu olmak üzere ayırdığı topraklarda Yahudi nüfus, 1935 yılında toplam nüfusun % 28'ine yükselmektedir. Sionist örgütlerin geniş çaptaki faaliyeti, buraya hicreti son derece hızlandırmıştır. En iyi topraklar dünya Yahudi örgütlerinin topladıkları paralarla Araplardan satın alınmakta ve Filistin'e gelen Yahudilere dağıtılmaktadır. İngiliz emperyalizminin kanadı altında, para gücüyle, bir vatan el değiştirmektedir. Mülksüzleştirilen, kuytulara itilen, ekonomik bakımdan aşağı bir seviyeye düşürülen Arap halkı arasındaki infial karşısında, 1939 yılında İngiltere, Filistin'e Yahudi göçü üzerine tahditler koymak zorunda kalmaktadır. Nazi zulmünden kaçan Yahudilere Filistin'in kapatılması Yahudilerle İngilizleri karşı karşıya getirecektir.

1944 yılında Sion arması ve bayrağı altında dövüşen bir Yahudi tugayının kurulmasına İngiltere göz yummak zorunda kalmaktadır. Ayrıca «Stern grubu», «Irgun» gibi gizli örgütler de gelişme gösterecektir. Yahudilerle İngilizler ve Araplar arasında üçlü bir mücadele devresi açılmaktadır.

Bu gergin hava içinde 1947 yılı Kasım ayında Birleşmiş Milletler Filistin'in bölünmesine karar vermektedir. Bu tarihte Yahudilerin işgali altında bulunan topraklar ve Necef çölü üzerinde bir Yahudi devleti, Arap asıllı Filistinlilerin işgalinde bulunan topraklarda ise bir Arap devleti kurulacaktır.

Birleşmiş Milletlerin bu kararı hakkında, 1967 yılında, yani yirmi yıl sonra, bu kararın çeşitli sonuçlarından biri olarak ortaya çıkmış bulunan El-Fetih örgütünün bir yöneticisi şöyle demektedir: «Geçmişte veya şimdi, 1947-48'de olduğu gibi, Birleşmiş Milletlerin Filistin'in bölünmesini oya koyma hakkına sahip olmasını anlamanın imkânı yoktur. Çünkü bu topraklarda doğmuş bulunan bizler, ne o zaman ne de bugün, bu toplantılara katılmadık ve katılmamaktayız.» (3)

Birleşmiş Milletlerin 1947'deki kararını tanımayan Araplar, önce Suriye'den, Irak'tan, Lübnan'dan, hattâ Pakistan'dan gelen gönüllü Müslüman kuvvetleriyle, sonra da altı Arap devletinin ordularıyla İsrail'i işgal edeceklerdir. «Hasmın sayı ve silâh üstünlüğüne rağmen, dünyanın bütün Yahudi cemaatlarının gönüllü, silâh ve para yardımlarıyla desteklenen, **İngiliz subaylarının sevk ve kumandasındaki Yahudiler,** kendilerinden umulmadık bir cengâverlik ve askerî yetenek gösterecekler ve bütün Arap ülkelerinin askerî gücünü alt edeceklerdir.» (4) Ve İsrail devleti ortaya çıkacaktır.

İsrail devleti siyasî ve askerî mücadelelerin sonucu olarak doğmuştur.

---

(3) Leonora Stradal, «Entretien Avec les Guerillearos Palestiniens», Les Temps Modernes, No. 253.

(4) Histoire Générale des Civilisations, Epoque Contemporaine, Cilt VII, PUF, 1957, s. 614-615.

Bir rabbî geleneği, Mesih henüz avdet etmemişken, Herzl'in teklif ettiği tam bir Yahudi devletinin kurulmasını imkânsız görmekteydi. Siyasî mücadelenin ideolojik plandaki görüntüsü, sionist hareketin özellikle Avrupa'daki Yahudi cemaatları arasında gelişme göstererek, bu rabbî geleneğini yıkması şeklinde ortaya çıkmıştır. Askerî mücadeleler ise, Yahudi kolonları tarafından, 1947 Birleşmiş Milletler kararına kadar, Filistin'in Arap halkına ve İngilizlere karşı yürütülmüştür. Daha sonra İngilizlerle birlik olunarak Araplar hedef alınacaktır.

2) Milliyetler durumu

Milliyetler durumunu incelemeye girişmeden önce bazı tanımlar vermek gerekmektedir.

a) İsrail'deki Yahudi milleti: İsrail devletinin bütün Yahudi asıllı (dinî anlamda) vatandaşları. İsrail dışında oturan Yahudiler, İsrail'deki Yahudi milletinin değil, şu ya da bu ülkenin Yahudi cemaatının üyeleridirler.

b) İsrail'deki Filistinli Araplar: İsrail devletinin Arap asıllı vatandaşları.

c) Filistin Arap milleti: Filistin'in bütün Arap asıllı halkı.

d) Filistin Yahudi milleti: Filistin'deki Yahudi milletinin bütün üyeleri. Aslında yalnız Filistin'de doğmuş Yahudileri bu kavram altında bir araya getirmek gerekirdi. Fakat yıllardan beri İsrail'e göç yoluyla gelip yerleşmiş olanların geri gönderilmesi düşünülemiyeceği için bu kavram geniş tutulmaktadır.

e) İsrail halkı: İsrail'in Yahudi halkı ve İsrail'in Arap halkı.

İsrail devleti, milliyet unsuru bakımından heterogendir. İsrail'deki Yahudi milleti çoğunluktadır. Bunların sayısı 2,5 milyonu bulmaktadır. İsrail'deki Filistinli Araplar 300.000 kadardır. İsrail devletinin yapısı o şekildedir ki, İsrail'deki Yahudi milleti, İsrail'deki Filistinli Arapları baskı altında tutmaktadır. İsrail'deki Filistinli Araplar, ülke içinde serbestçe dolaşamadıkları gibi, bir bağımsız siyasî örgüte de sahip değildirler. Ayrıca, İsrail devleti, ABD'nin hizmetindeki uluslararası kuruluşlarla ve gerici Ürdün devletiyle işbirliği yaparak, İsrail'deki Filistinli Arapları, İsrail dışında yaşayan, kimi mülteci, kimi değil, bir milyondan fazla Filistinli Araptan tecrid etmektedir. Filistin Arap milletinin mülteci olan çoğunluğu, Filistin'in bir kısmının (Aşağı Ürdün) Ürdün tarafından, diğer bir kısmının (Gaza) Mısır tarafından ilhakı, bir kısmının da İsrail'in elinde bulunması sebeplerinden, mülteci kamplarında yurtsuz ve topraksız yaşamaktadır.

3) Gelişme seviyesi

İsrail, emperyalist büyük devletlere bağlı kapitalist bir devlettir. İsrail'in kapitalist gelişmesi, başta ABD, İngiltere ve Fransa olmak üzere büyük

emperyalist ülkelerin ve dünya Yahudi cemaatlarının teknik ve ekonomik yardımlarına bağlıdır. Kapitalist sistemin sınırları ile İsrail'deki Yahudi milletinin sınırları çakışmaktadır. İsrail'deki kapitalist sistem, Filistin'in Arap bölgelerindeki kapitalizm öncesi veya az gelişmiş kapitalist sistemle keskin bir çelişme içindedir. Aynı şekilde Ortadoğu'daki Arap devletlerinin sistemleriyle de çelişme halindedir. İsrail devleti, bu çelişmeler nedeniyle, Filistin Arap milletini gittikçe artan bir baskı altına almaya, Filistin Arap milletinin kurtuluş hareketini desteklemeleri bahanesiyle sınır komşusu olan Arap devletlerine karşı saldırgan bir tutum takınmaya doğru itilmektedir. Bu şartlar altında, belli sınırlar içinde, İsrail devleti, Amerikan emperyalizmi tarafından kendisine elverişli koşullar içinde petrol veren Arap devletlerine karşı kolayca kullanılabilir (5). Bugünkü İsrail devletine ABD, o ölçüde bir askerî destek sağlamaktadır ki, Levi Eşkol, «US News and World Report» dergisine verdiği demeçte, Arap ülkelerinde heyecan fırtınası estiren şu sözleri söyleyebilmektedir :

> «İsrail'in büyük devletlerle ilişkilerini küçümsememek gerekmekle birlikte, biz, her şeyden önce kendi güçlerimize ve dünya Yahudilerinin yardımına güveniyoruz. Amerikalrlar bize daima şunu söylemektedirler : «Paranızı savunma için israf etmeyiniz. VI. Filomuza güveniniz.» Biz onlara cevap olarak, savunmamızı VI. Filoya dayandıramayız, çünkü herhangi bir sebepten dolayı zamanında buraya yetişemeyebilir.» (6)

4) Sonuç

Bu günkü halde Filistin koloni durumunda değildir. İsrail topraklarında oturanlar, doğrudan doğruya herhangi bir emperyalist ülkenin devlet iktidarına değil, bu toprakların sınırları boyunca uzanan bir devletin, İsrail devletinin iktidarına uyrukturlar. Bu devletin iktidarı, kapitalist devletlerin tarihsel deneylerinden esinlenerek hızla yerleşik bir durum kazanmış bulunan bir kamu gücüne dayanmaktadır. İsrail devletinin iktidarı, emperyalist ülkelerin, sömürdükleri yerlerde millî bağımsızlık varmış intibaını vermek için diktikleri kukla yönetimlerin iktidarları gibi değildir. Himayeleri altındaki Tunus'ta bir zamanlar Fransızların halkın başına dikmiş oldukları Beyin iktidarı ile İsrail devletinin iktidarı arasında uzaktan yakından bir ilgi yoktur. Biri ne kadar yapaysa, öteki o kadar gerçektir. Böyle olunca, bugünkü İsrail devletinin İngiliz emperyalizminin kanatları altında kurulmuş bulunmasına, şimdilerde dünya emperyalizminden destek ve yardım görmesine bakarak, kendi başına bir gelişme çizgisine sahip bulundu-

---

(5) Roger Brunet, «Le Pétrole et la Crise Mondiale» La Pansée, Ocak - Şubat 1957.

(6) Le Monde gazetesi, 3.5.1967.

ğunu görmezden gelemeyiz. İsrail devletinin kendi başına bir varlığının bulunduğunu inkâr etmek, ideolojik, siyasî ve askerî mücadelenin somut zemininin gözden kaçırılmasına yol açar.

Filistin sorununa sömürge halindeki bir ülkenin kurtuluş sorunu gözüyle bakanlar da vardır. Örneğin Tunus hükûmeti, Filistin sorununun bir sömürge sorunu olduğunu, bir sömürge sorununun bütün verilerinin orada toplanmış bulunduğunu resmen ileri sürmektedir. Bu verilerin başlıcaları olarak, yabancı bir azınlığın «orada varlığını güç kullanarak ve baskı yollarına başvurarak kabul ettirdiği» bir ülkeye göç etmesini, «sömürgecinin davranışlarını yöneten aşırı bencilliğini» göstermektedir. 13-17 Ocak 1964 tarihleri arasında Kahire'de toplanan Arap devlet başkanları konferansında Burgiba'nın verdiği söylevde, Tunus'un Filistin sorununa ilişkin görüşleri bu açıdan ifade edilmiştir. O günden bu yana Tunus'un görüşlerinde bir değişme olmamıştır. «Action» gazetesinin 18.6.1967 tarihli sayısındaki başmakaleye bakılırsa, bu anlaşılacaktır. Bu mahalede şu sözler yer almaktadır: «Doğuşu itibariyle olduğu gibi, şimdiki gelişmeleri bakımından da, Filistin sorunu, her şeyden önce bir sömürge sorunudur.»

Filistin sorununun bir sömürge sorunu olarak konması yanlış olduğu gibi, uygulamada da yanlış tutumlara yol açmaktadır. Filistin sorununu bir sömürge sorunu olarak ele almak demek, mücadeleyi esas itibariyle sömürge ülkedeki kolonların anavatanına karşı yürütmek demektir. Bugünkü İsrail'deki Yahudi milletinin ise belli bir anavatanı yoktur. O halde mücadele kime karşı verilecek? Hiç kimseye karşı. Tunus Cumhurbaşkanı Burgiba'nın Filistin sorununu bu şekilde koymaktaki amacı da, zaten, mücadeleyi imkânsız hale getirmek, mücadeleye set çekmektir. Emperyalizmle uzlaşma halindeki gerici Tunus yönetiminin, dünya proleter devrimini hızlandıran bir gelişme olması itibariyle, Filistin Arap milletinin kurtuluş mücadelesine açıkça karşı çıkmakla aynı anlamı taşıyan bir tavır takınmasına şaşmamak gerekir.

İsrail nasıl eski tipte bir sömürge değilse, ABD'nin emrindeki bir yeni sömürge de değildir. İsrail ile ABD arasındaki ilişkilerin sıkılığını bilmekteyiz. Yukarda Levi Eşkol'ün «US News and World Report»a verdiği demeçten aldığımız kısım bu ilişkilerin sıkılık derecesini açıkça ortaya koymaktadır. Fakat gene bu demeçten de anlaşılacağı üzere, devlet hakimiyetinin başlıca icra alanlarında, Amerikan devlet iktidarı İsrail devlet iktidarının yerini almamıştır.

Bugünkü İsrail devleti, etnik bakımdan yabancı unsurları sistemli bir şekilde tasfiye ederek, etkisiz hale getirmeye çalışarak, yalnız İsrail Yahudi milletinin üzerine oturan gerçek anlamda millî bir devlet haline gelme amacını gütmektedir. Bugün ortada daha evvel tanımladığımız anlamda bir İsrail Yahudi milleti vardır. Fakat henüz bir İsrail milleti yoktur. Bunun aksini ileri sürmek, bugünkü İsrail devletine arka çıkanların, onun homogen bir millî bütün kurma yeteneğine umut bağlayanların görüşlerini benimsemek olur. Bir İsrail milletinin gerçekte var olabilmesi için, bugünkü İsrail

devletinin, Filistin Arap milletinin bağımsız bir varlık haline gelebilmesini kesinlikle engelleyebilmesi gerekir. Filistin Arap milleti ortadan kalkmadıkça, tam anlamıyla dağılıp varlığını kaybetmedikçe, İsrail devleti iki milletli bir devlet olmayı kabul etmediğine göre, bir İsrail milleti gerçekleşemeyecektir. Filistin Arap milleti, kendisini baskı altında tutan İsrail devletine karşı silâhlı bir kurtuluş mücadelesi vermektedir. Bu mücadele başarıyla sonuçlandığı zaman, ortaya bağımsız bir Filistin Arap devleti çıkacaktır. O zaman, bu bağımsız Filistin Arap devletinin yanı başında, bağımsız bir Filistin Yahudi devleti de olabilecektir. Ancak bu takdirde, bu Filistin Yahudi devletinin sınırları içinde, sözü geçen devlet İsrail devleti adını taşımaya devam ederse, bir İsrail milleti bulunabilecektir.

İSRAİL DEVLET İKTİDARI KİMİ EZİYOR? ARAP MİLLETİNİ Mİ? FİLİSTİN ARAP MİLLETİNİ Mİ?

İlk bakışta anlamsız görünen bu soru, sonuçları bakımından büyük bir önem taşımaktadır. İsrail devlet iktidarına karşı yürütülen millî kurtuluş mücadelesinin sınırlarını bu soruya verilecek cevap tayin edecektir. İsrail devletinin Arap milletini ezdiği doğruysa, mücadele alanı Aden'den Kazablanka'ya kadar uzanacaktır. Ezilenin Filistin Arap milleti olduğunu kabul edersek, mücadele alanı bu milletin yer aldığı sınırlar içinde bulunacaktır.

Bu soruya kolayca sırt çevrilebilir. Denebilir ki, bütün Arapların İsrail devletine karşı birleşmeleri halinde, zafer şansları daha büyük olacaktır. O zaman bütün Arap ülkeleri mücadele alanı içine girer. Ve buna bakarak İsrail'e karşı savaşmak zorunda olan «milletin» tanımı yapılır. Böyle bir millet varmış, yokmuş, bu ikinci derecede bir soru haline gelir. Gerçek anlamda tek bir Arap milletinin var olup olmadığına artık bakılmaz. Bir Filistin Arap milletinin varlığı sorunu da düşünce planında önemini yitirir.

Bugün bir Arap milletinin varlığını ileri sürenler, Stalin'in 1912 tarihli «Marksizm ve Millî Mesele» adlı yazısındaki millet tanımına dayanmaktadırlar. Stalin, bu yazısında milleti şöyle tanımlamaktadır: «Millet, tarih içinde teşekkül etmiş, dil, toprak, ekonomik hayat ve kültür birliği şeklinde beliren ruhî yapı ortaklığına dayalı, istikrarlı bir camiadır.»

Bu tanımdaki dil, toprak, ekonomik hayat, kültür birliği, tarih içinde teşekkül etmiş olma unsurlarına bakılarak Arap milletinin varlığı ispatlanmaya çalışılmaktadır. Fakat Stalin'in gene 1912'de söylemiş olduğu şu sözleri unutulmaktadır: «Millet sadece bir tarihî kategori değil, belli bir dönemin, büyüme çağındaki kapitalizm döneminin tarihî kategorisidir.» Millet kapitalist üretim tarzının geliştiği toplumlarda ortaya çıkan bir tarihî kategoridir. Acaba kapitalist üretim tarzının geçerli olduğu, bütün Arap halkını içeren tek bir kapitalist Arap toplumundan söz edilebilir mi? Kapitalizmin büyüme çağında Arap halkları henüz ya feodal Osmanlı toplumunun boyunduruğu altında, ya da başka emperyalist ülkelerin (İngiltere, Fransa gibi) sömürü alanı halinde bulunmaktaydılar.

Gene Stalin, yeni bir tarihî dönemin açılmış bulunduğu 1925 yılında, milliyet meselesine şu açıklığı getirecektir: «O zamandan bu yana uluslararası durumun kökünden değişmiş olduğunu, bir yandan savaşın (Birinci Dünya Savaşı) bir yandan Ekim Devriminin, milliyet meselesini burjuva demokratik devriminin parçası halinden sosyalist proleter devriminin parçası haline getirdiğini görmemek saçma olur.»

Arap halklarının, İkinci Dünya Savaşının sonlarına kadar, emperyalist ülkelerin manda veya himaye yönetimleri altında bulundukları bilinen bir gerçektir. Bunlar, burjuva demokratik devrimi aşamasından geçmeden, İkinci Dünya Savaşının sonunda, emperyalist devletlerin çizdikleri sınırlar içinde şeklî bağımsızlıklarına kavuşmuşlar ve yeni sömürge durumuna girmişlerdir. Yalnız Cezayir, eski tarz bir sömürge halinde bulunurken, Fransız emperyalizmine karşı millî kurtuluş mücadelesinde başarıya ulaşarak, yeni sömürge durumuna düşmeden gerçek bağımsızlığa kavuşmuştur. Mısır, Suriye ve Irak gibi ülkelerin de, 1950'lerin sonundan itibaren, millî bilincin uyanmasıyla, yeni sömürge durumunda bulunmanın zilletine karşı harekete geçtikleri ve gerçek bağımsızlıklarını elde ettikleri görülmektedir.

İkinci Dünya Savaşından sonraki gelişmeler içinde, Arap halklarının tek bir millet halinde ortaya çıkacak yerde, emperyalizmin çizdiği sun'i sınırlar içinde birbirinden bağımsız birimler halinde millî bilince ulaştıkları ortadadır.

Bu tarihî gerçeğin yanı sıra, bugünkü Arap ülkelerindeki ortak unsurlara dayanarak tek bir Arap milletinin varlığını veya var olabileceğini isbata çalışanların iddiasıyla dilbilim, tarih v.s. araştırmalarının ortaya çıkardığı veriler çelişmektedir. Bu araştırmalar, tek bir bütün değil, «Arap milleti» denen varlığın içinde farklılaşma ve kökleşme yolunda birçok bütün bulunduğunu ortaya çıkarmaktadır. Dilbilim araştırmaları, Arap ülkelerinin özel tarihî gelişmelerinin, Orta Çağ Roma Avrupa'sındaki sürece benzer bir süreç içinde, birbirinden farklı dilleri geliştirmekte olduğunu ispatlamaktadır. (7)

Arap âlemindeki bu bölünme insanlığın devrimci gelişmesi bakımından olumlu bir durum değildir. Arap âleminin bir kısmı, emperyalizmin hâkimiyetinden kurtularak, uluslararası devrimin saflarında yerini alırken, sırf bu bölünmeden yararlanan emperyalizm, bu âlemin başka kısımlarını kendi gerici tahakkümü altında tutabilme imkânlarına kavuşmaktadır. Fakat Arap âleminin sömürgeci ülkeler arasında paylaşılmış olması ve millî kurtuluş hareketlerinin yürütülüş zamanları ve biçimleri, inkâr edilemiyecek bir gerçektir ki, Arap ülkeleri arasında önemli farkların doğmasına ve gelişmesine yol açmıştır. Arap ülkelerinin ekonomik bütünlüğünün, ipek, baharat ve zenci esirlerin geçmiş olduğu eski ticaret yolları etrafında kurulamı-

---

(7) La Question Palestinienne, Perspectives Tunisiennes, Yayın No. 2, Şubat 1968, s. 21.

yacağı bellidir. Belli olan başka bir husus ta,Arap ülkeleri arasındaki ekonomik bağların, bunlarla emperyalist ülkelerin meydana getirdikleri çeşitli ekonomik bütünler arasındaki bağlardan daha sıkı olmadığıdır.

«Arap milletinin» istikrarlı bir devlet yapısı yoktur. Buna karşılık Orta Çağ Arap imparatorluğunun kapladığı alanda birçok millî devlet (Tunus gibi) ve milliyetler devletleri (İsrail, Irak v.s. gibi) doğmuştur. Milliyetler devletlerinde çeşitli ezilen halkların (Irak'taki kürt halkı, İsrail'deki Filistin Arap milleti gibi) vermekte oldukları kurtuluş mücadeleleri başarıya ulaştığı zaman ortaya yeni millî devletler çıkacaktır. Bu devlet kuruluşları farklı kanuniyetler içinde gelişme istidadı taşımaktadırlar ve bu kanuniyetler, uzun bir zaman devresi boyunca, geniş bir millî Arap bütününü kurma yönünde değil, Tunus, Cezayir v.s. adlar altında mütecanis millî bütünler kurma yönünde işleyecektir.

Bu durum karşısında hayıflanmanın gereği ortada bulunmakla birlikte, kapanmış bir dönemin dinî ve kültürel kalıntıları adına Arap halklarını birleştirme gayretleri karşısında da uyanık bulunmak gerekmektedir. Bu çeşit bir Arap birliği çabası, genellikle, Arap halklarını önlerindeki somut devrimci görevlerden uzaklaştırma, onları gerçek âleminde temeli bulunmayan hayalî bir amaca yönelterek devrimci gelişmeyi geciktirme niyetlerini ifade etmektedir.

Ortada tek bir Arap milleti bulunmadığına göre, İsrail devlet iktidarı kimi ezmektedir? İsrail devleti ile çeşitli Arap devletleri arasındaki ilişkilerin niteliği nedir?

İsrail devletinin tehdidi altında bulunan bazı Arap devletleri vardır. İsrail devleti, bunların devlet olma vasıflarının önemli bir parçasını meydana getiren askerî potansiyellerini tahrip ederek, hayatiyetlerine ve toprak bütünlüklerine kastetmektedir. İsrail ile Suriye, Ürdün ve Mısır arasındaki son savaş, bir bakıma, bazı imtiyazları (Akabe körfezinde ve Süveyş kanalında gemi dolaştırma hakkı gibi) veya bazı toprak parçalarını (Garze, Aşağı Ürdün gibi) ele geçirme yahut koruma amacıyla yapılan, basit bir devletler arası mücadeledir. Sorun bu şekilde konduğu takdirde, İsrail devletine karşı, gerici Arap devletlerinin de, ilerici Arap devletleri gibi mücadeleye girebilecekleri ortaya çıkar. Fakat bu savaşın gerçek nedeni, İsrail devletinin gelişmesinin, Filistin Arap milletinin ortadan kalkmasını gerektirmekte olmasıdır. İsrail devleti, milliyetler devleti halinden çıkarak millî devlet haline girme eğilimi dolayısıya, bugün Mısır, Suriye, Lübnan gibi Arap devletlerinin yönetimleri altında bulunan Arap Filistin topraklarına durmadan mülteci atmaktadır. İsrail devletinin gelişme kanunu, onu, kendi devletlerini kurmuş bulunan Arap halklarını kendine tâbi kılarak, milliyet bakımından gayrımütecanis geniş bir imparatorluk kurmaya değil, milliyet bakımından mütecanis bir toprak parçası üzerinde hükümranlığını yaymaya sevketmektedir. Gerici İsrail yöneticileri arasında Aralık 1967'de yapılan tartışmalar, bazı sionculara göre Nil'den Fırat'a kadar uzanması gereken «Büyük İs-

rail»in kurulmasının, yüzde yüz Yahudi olan millî bir Yahudi devletinin kurulmasıyla çeliştiğini ortaya koymuştur. Sionistlerin geniş alanları zaptederek Arap asıllı halktan boşaltmalarının bugünkü uluslararası kuvvet ilişkileri bakımından mümkün olabilip olamıyacağı tartışılmıştır. Haziran 1967'den beri işgal altında tuttukları topraklarda giriştikleri bu yöndeki denemeler kısmen başarılı olmuştur. İşgallerini sürdürebilmek için, Filistinli Araplara yerleşecekleri bir bölge tahsis etmek, devlet adını verecekleri bu bölgenin başına kendilerine hizmet edecek bazı Filistinli eşrafı getirebilmek ihtimallerini düşünmek zorunda kalmışlardır.

Buna göre Arap halkları, İsrail devletinin eşit tehdidi altında bulunmamaktadırlar.

Filistin Arap milleti, İsrail devletinin baskısına karşı koymakla İsrail toprakları dışındaki Filistinli Arapların yanına iltica etmek şıkları arasında seçme yapmak durumundadır. İsrail devletinin gelişmesine paralel olarak millî bilince ulaşmakta bulunan bu milletin durumu, topraklarının İsrail tarafından devamlı surette tehdit altında bulundurulması, Ürdün ve Mısır devletlerinin, 1950 lerde gerici hükûmetler tarafından ilhâk edilmiş bulunan Filistin parçaları üzerinde Filistin Arap milletinin devlet iktidarının organlarının (El-Fetih, OLP...) serbestçe hareket etmelerine engel olmaları sebepleriyle son derece istikrarsız ve zayıftır.

İsrail devletiyle sınırları bulunan Arap devletleri, bu devletle aralarında menfaat zıtlıkları bulunması ve Filistin Arap milletine kurtuluş mücadelesinde yardım etmekte olmaları yüzünden tehdit altındadırlar.

Diğer Arap devletleri üzerindeki İsrail tehdidi, bunların Filistin millî kurtuluş mücadele örgütlerini ve hareketini desteklemelerinden ileri gelmektedir. Bu devletler üzerindeki tehdit, aynı dayanışmayı gösteren Arnavutluk, Çin v.s. gibi devletler üzerindeki İsrail tehdidinden daha büyük ve daha gerçek değildir.

Şu halde esas mücadele Filistin Arap milleti ile İsrail devleti arasındadır. İsrail devletinin amaçlarına ulaşabilmesi Filistin Arap milletinin yok olmasına, Filistin Arap milletinin amaçlarına ulaşabilmesi İsrail devletinin yok olmasına bağlıdır. Hemen belirtmek gerekir ki, Filistin Arap milletinin amacı İsrail devletini tahrip etmektir. Yoksa Filistin Yahudi milletinin varlığına son vermek veya bu milletin ayrı bir devlet içinde siyasî ifadeye kavuşmasına engel olmak değildir. Ancak Filistin Arap milletinin çıkarlarıyla uzlaşacak olan Filistin Yahudi devleti, bugünkü İsrail devleti gibi, Filistin Arap milletinin kendi toprakları üzerinde kendi siyasî örgütünü geliştirmesine karşı çıkan bir devlet olmayacaktır.

Diğer Arap devletleri, Filistin Arap milletinin kurtuluş mücadelesinde yardımcı kuvvetler olarak yer tutmaktadırlar. Bunlar, Filistin sorununun çözümünü kendi özel çıkarlarına tâbi kılmadıkları ve içtenlikle destekledikleri sürece, Filistin kurtuluş hareketinin örgütlerine her çeşit yardımı yapmak mükellefiyeti altındadırlar.

EL-FETİH

El-Fetih, Kasım 1956 savaşından sonra, Gaza bölgesinin İsrail ordusu tarafından işgal altında tutulduğu 1956-57 yıllarında kurulmuştur. Başlangıçta İsrail ordusuna karşı sabotajlara girişmek amacını güden yerli mücahidlerden ibarettir.

1956 yılında Mısır'ın yenilgiye uğraması, El-Fetih kurucularının zihninde iki fikrin şekillenmesine yol açacaktır: 1) Filistin'in kurtulabilmesi için İsrail ordusunun çökertilmesi şarttır; 2) Arap devletleri bu mücadelede ancak destek güç olabilirler, asıl mücadelenin yükünü Filistinlilerin üstlenmesi gerekir.

El-Fetih, kurulduğu andan itibaren Cezayir devrimini ve yeraltı mücadele örgütünü kendisine model almıştır. Birçok Filistinli mücahid Cezayir'deki FLN kamplarında ve Cezayir mücadelesinde yetişmiş ve pişmiştir.

İsrail propagandası Araplar konuşur fakat iş yapmaz dediği için, El-Fetih kendisini fiilleriyle tanıtmaya karar vermiştir. El-Fetih'in kamu oyuna ilk açıklanan tebliğinin tarihi 1 Ocak 1965'tir ve komandolarının İsrail'deki ilk harekâtı münasebetiyle yayınlanmıştır. Bu bildiriye gelinceye kadar, Arap âleminde ve Avrupa'nın belli başlı üniversite şehirlerinde dallı budaklı bir örgüt haline gelebilmek için, El-Fetih 10 yıl harcamıştır. Bir El-Fetih yetkilisi, «Bize Cezayirli ve Suriyeli vatanseverlerden başka yardım eden bulunmadığı için, faaliyetlerimiz büyük zorlukların ortasında 1 Ocak 1959'da başlayabildi» demektedir. (8) El-Fetih'in ilk dönemleri bir hayli karanlıktır. Henüz dünya kamu oyunun dikkatini üzerine çekmemiş bulunduğu için, ilk devirlerine ait bilgiler, ancak örgüt yetkililerinin ifadelerinden elde edilebilmektedir. Şimdilik bu ifadeler arasında bazı tutarsızlıklar göze çarpmaktadır. Fakat genel olarak doğru bir şey varsa, El-Fetih, gerçekten 1956 yenilgisinin bir ürünüdür. Filistinliler İsrail devletinin gelişmesine paralel olarak millî bilince ulaşmışlar ve davalarına sahip çıkarak örgütlenme yolunu tutmuşlardır.

İsrail devleti Filistinli mücahidlerin hareketlerini daima Arap birliği hareketinin emrinde olarak tanıtmaya çalıştığı için, El-Fetih, ilk andan itibaren, bir süper Arap Devleti fikrine karşı çıkmış ve yalnız Filistinle ilgili bir örgüt olarak kendisini tanıtmaya çalışmıştır.

Gene İsrail propagandası, henüz yeterince gözlerini açmamış bulunan Arap halklarının gözünde El-Fetih'i gözden düşürmek için, bu hareketin Nâsır sosyalizminin hizmetinde olduğunu ve Arap âlemine yabancı fikirler soktuğunu yaymaya çalışmıştır. Yukarıda belirttiğimiz gibi, bugünkü koşullar içinde, Arap halkını önündeki devrimci adımdan uzak tutmaktan başka bir fonksiyonu olmayan Arap birliği fikrinin yaygın bulunduğu, Mısır ile Suriye'nin bütünleşme denemelerine giriştikleri o zamanlarda etkili olabilen bu

---

(8) Téofilo Acosta, Palestine: Les Commandos «Tourmente» Tricontinental, sayı 1, Ocak-Şubat 1968, s. 73.

propagandadan korunabilmek için, El-Fetih yetkilileri, her çeşit sınıf mücadelesine karşı çıkacaklar, Mısır mihveri etrafındaki Arap birliği fikrine karşı da, geleneksel bir Arap milliyetçiliği tutturacaklardır.

Kukla bir kuruluş olduğu ithamından kurtulabilmek için El-Fetih İsrail'deki Araplar arasında kök salmaya çabalayacak, silâh ve para bakımından Arap devletlerine bağlı kalmamak, bağımsızlığını korumak için, Filistinliler arasında topladığı paralara güvenecek, bu alanda başarı göstererek, bağımsızlığını büyük çapta koruyacaktır. El-Fetih'in silâhları, toplanan bu paralarla alınacak veya Arap ordularındaki Filistinli subaylar tarafından bu ordulardan sağlanacak, gerektiğinde çalınacaktır.

Bu bağımsızlık gayretleri ve örgütün gizli niteliği Arap devletleri arasında El-Fetih'e karşı güvensizlik duyulmasına yol açacaktır. İsrail devletine karşı mücadeleye atılmazdan önce El-Fetih, Arap devletlerinin istihbarat servisleriyle mücadele etmek zorunda kalmıştır. El-Fetih'in ilk açık nümayişi, Lübnan istihbarat servisi tarafından yakalanmış olan üyelerinden birinin işkence ile öldürülmesi münasebetiyle olmuştur. Bu uzun hazırlık, halkla kaynaşmaya ve halk içinde kaybolmaya önem veren kuruluş biçimi, meyvalarını vermekte gecikmemiş ve ilk nümayişinde El-Fetih, bütün büyük Arap şehirlerinde ve bu arada Beyrut'ta binlercè insanı sokaklara dökebilmiştir. (9)

El-Fetih'in taviz ve tehdidi yerine göre kullanarak, Arap devletlerinin kontrolü dışında kalabildiği, uluslararası şöhretinin, Arap devletlerinin onu kontrol altında tutma niyetlerine sınırlar koyduğu anlaşılmaktadır.

Haziran 1967'deki Arap yenilgisinden sonra mücadelenin ağırlığını sırtlayan Filistinli gerilla örgütleri içinde El-Fetih dünyada bir yıldız gibi parlayacaktır. Bir El-Fetih yetkilisi, herhangi bir Arap devlet adamını yerinden zıplatacak şu sözleri söylemektedir: «Allah'a şükürler olsun ki, 5 Haziran savaşı yenilgiyle sonuçlandı. Bu yenilgi bize hareket serbestisi sağladı, görüşlerimizin doğruluğunu ortaya koydu ve Arap devletlerinin velâyetinden kurtardı.» Gerçekten 5 Haziran yenilgisi El-Fetih'i ön plana çıkarmış ve saflarının çoğalmasına, sıklaşmasına yol açmıştır. Aynı şekilde, bu yenilgiden sonra El Fetih'in önem kazanması, ilk zamanlar az tanınan küçük bir grup halindeki bu örgütün çehresini de değiştirmiştir. El-Fetih'in pek iptidai olan ideolojisi çatlamış ve yenileşmeye başlamıştır. El-Fetih, daha 5 Haziran savaşı olmadan, amacının Yahudi halkını yok etmekten ziyade Arapları ve Yahudileri eşit haklarla birleştiren bir Filistin devletinin kurulması olarak tesbit edilmişti.

Arap devletleri 1967 sınırlarına dönülmesi karşılığında İsrail devletini kabule hazırlanırlarken, en uzlaşmaz olanları Birleşmiş Milletler'in 1947'deki Filistin'i bölen kararına uyulmasına rıza gösterirken, onların bu politika-

(9) Basile Karlinsky, «Organisation des Commandos Palestiniens El Fath est en Pleine Mutation», Le Monde, 22.10.1968.

larını elinin tersiyle iten El-Fetih, diğer başta gelen Filistin mücadele örgütleri gibi, İsrail devletini kesinlikle reddetmektedir. Bir El-Fetih yetkilisi, güttükleri amacı şöyle ifade etmektedir: «Amacımız İsrail devletini iktisaden, siyasî bakımdan ve sosyal alanda parçalamak; uzun ve kanlı, fakat başarısından emin olacağımız bir halk savaşıyla belini kırmaktır. Ancak, hareketimiz bir ırkçılık hareketi değildir. Irkî kin duygularıyla hareket etmemekteyiz. Yahudilerle Yahudi oldukları için savaşmıyoruz. 1948'de ve daha dün 5 Haziran 1967'de halkımızı yurdundan ve yuvasından kovan, kuzey Amerikan emperyalizminin hizmetinde sionist bir devlet olduğu için İsrail'le savaşmaktayız. Bu nedenle, bazı Arap yöneticileri gibi, «Yahudileri denize dökmeyi düşünmüyoruz.» Bize ait olan toprakları elimize geçirdiğimiz zaman İsrail devletini yıkacak, soyulmuş bulunan Filistinlilerin kayıplarını tazmin edecek, yurdumuzu işgal etmiş olanları Avrupa'ya veya geldikleri yerlere yollayacak ve uzun zamandan beri Filistin topraklarında yerleşmiş bulunan Yahudilerle, isterlerse eğer, birlikte yaşayacağız.» ([10]) Başka mülâkatlarda başka El-Fetih yetkilileri, Balfour beyannamesinden beri Filistin'e göçmüş bulunan Yahudilerin geri gönderilmesi fikrinde olmadıklarını belirtmektedirler. Bu noktada örgütün açıklığa kavuşmuş bulunmadığı anlaşılıyor. Çeşitli mülâkatları verenlerin yetki dereceleri de bilinmediği için, hangi ifadeye güvenilebileceği pek belli değildir. FPLP gibi ideolojik planda daha tutarlı örgütlerin düşüncesi bu noktada daha açıktır: Bunlar, şu anda Filistin'de yaşamakta bulunan İsrail Yahudi milletini yerli ve göçmenler olarak ayırmamaktadırlar.

El-Fetih, 5 Haziran savaşından önce Arap devletleri arasında taraf tutmamaktaydı. Bu nedenle Ürdün'ün 1948'de ilhak ettiği Filistin toprakları üzerinde Kral Hüseyin'in hakimiyetini tanıyordu. Kralla örgüt arasındaki ihtilâfların siyasî olmadığını ileri sürmekteydi. 5 Haziran savaşından beri El-Fetih'in tutumu bu noktada da değişiklik göstermiştir. Ürdün hükûmetinde de bugün iki eğilim vardır: Bazı bakanlar El-Fetih'in ezilmesini isterlerken, bazıları onunla uzlaşmayı önermektedirler. İsrail ve Ürdün yöneticilerinin sıkı bir şekilde bağlı bulundukları Anglo-sakson emperyalizmi de Ürdün hükûmetini El-Fetih'i ezmeye teşvik etmektedir. İsrail, Ürdün'le barış görüşmelerinin başlayabilmesi için komando faaliyetlerinin Ürdün hükûmetince engellenmesini şart olarak ileriye sürmektedir. Bu nedenlerle El-Fetih ve diğer Filistin kurtuluş örgütleri, Ürdün devletiyle çatışma halinde bulunmaktadırlar. Bir kaç ay önce bu çatışma açıkça silâhlı bir iktidar mücadelesi halini almıştır. Gene bir El-Fetih yetkilisi: «Ürdün ordusunu adım adım eritmekte ve bir halk ordusu haline getirmekteyiz. Hüseyin'in krallığı bizi ilgilendirmemektedir. Bununla birlikte mücahid olarak ona şans tanımaya her zaman hazırız. Eskiden devletlerin yanyana gelmesi şeklinde kurulacak bir Arap birliğine karşıydık, bugün tabanda kaynaşma şeklinde birleşmeye taraftarız. Eski durgun Arap toplumları savaş içinde yı-

---

(10) Téofilo Acosta, a.g.e., s. 74.

kılmalıdır. Tek tek hiç bir Arap devletinin güvenliği bizi ilgilendirmemekte, buna karşılık genel olarak Arap milletinin güvenliğini kollamaktayız.» ([11]) demektedir.

Hareketin ilk üyelerinden biri olan başka bir El-Fetih lideri şunları söylüyor: «Bizim bakımımızdan Haziran 1967'de İsrail'in Lübnan, Suriye, Ürdün ve Mısır topraklarının işgal edebildiği kadarını işgal etmesi en iyi hal tarzı olurdu. Böyle bir durum İsrail'in askerî ve diplomatik sonu, ordularının Ortadoğu'nun dört köşesine dağılması olurdu. Yirmi milyon Arap bulunan geniş toprakları işgal etmiş olsaydı, gerilla faaliyetlerine karşı korunması imkânsızlaşırdı. Bu ihtimal Haziran 1967 savaşında gerçekleşmedi, ama hâlâ bu imkân mevcuttur.»

«Arapların askerlik kaabiliyetleri Selâhadin-i Eyyubi zamanında durmuştur. Bu kaabiliyet, İsrail'e eşit silâhla karşı koymamız için gerekli modern bir askerî tekniğe adım adım ulaşmamıza imkân verecek bir gerilla savaşıyla geri kazanılabilir. Böyle geniş çapta gerilla mücadelesine girişilmedikçe, klâsik ordularımız yenilmeye mahkûm kalacaklardır. Bu ordular hayallerle oyalandıkları müddetçe, zaferimizin önünde bir engel teşkil edeceklerdir. Zaman zaman klâsik savaşı yeniden başlatmak tehdidini savuran Birleşik Arap Cumhuriyeti'nin durumu böyledir. Bazı Suriyeliler halk savaşının tek çıkar yol olduğunu anlamışlardı, fakat İsrail ordularını Şam'a çekmekten korktular. Halkı silâhlandırma korkusu bu yola girmelerini engelledi.»

El-Fetih'in başlangıçtaki sosyal pasifist, sınıf mücadelesini inkâr eden tavrı da son durum içinde değişme göstermiştir. Basil Karlinsky'nin dediği gibi: «Fas'tan Irak'a kadar bütün Arap ülkelerinde, Filistin komandolarına ve onları destekleyenlere karşı tavrını açıkça ortaya koymayan hükûmetlerin hasmane tutumlarına rağmen, Filistin mukavemetini komünist olmayan aşırı sol gruplar desteklemektedirler... Aşırı solcu dostlarıyla Arap devletleri arasında sıkışıp kalan El-Fetih, sosyalistçe görüşleri benimsemek zorunda kalmıştır. Bununla birlikte örgütün eski görüşü bakidir: El-Fetih, sınıf ve eğilimine bakmadan bütün Filistinlilere hitap etmektedir ve gelecekteki Filistin'de «vatansever burjuvaziye yer verilecektir... Geçen Ocak ayında kesilen OLP ve bilhassa FPLP ile birleşme müzakereleri gündemdedir. FPLP açıkça marksist-leninist olduğunu ileri süren ve sınıf mücadelesini destekleyen Arap Milliyetçileri Hareketinin Filistin koludur. FPLP, El-Fetih'in işgal altındaki halka az bağlı «teknokratik» komandoculuk anlayışını eleştirmekte ve siyasî bir halk örgütüyle birlikte hareket eden bir silâhlı mukavemet şeklini önermektedir.» ([12])

---

(11) Basile Karlinsky, Le Monde, 22 Ekkim 1968.

(12) Basile Karlinsky, Le Monde, 22 Ekim 1968. Karlinsky, burada komünist derken, Sovyetler Birliği'ne bağlı resmî komünist hareketlerini kastetmektedir.

Mouvement de Libération Nationale Palestinienne

« EL FETH »

Sur la voie de la lutte et de la Révolution

La Militante Révolutionnaire
Fatima Mohamed Bernaoui
née en 1941 à Jérusalem

* De l'avant-garde des filles de notre peuple qui ont levé haut le drapeau de la lutte armée et ont marché sur la voie de la lutte brulante.

* Première révolutionnaire qui jette les bijoux et les bracelets, et qui les remplace avec honneur et fierté par les menottes, le jour où les autorités de l'occupation sioniste l'ont capturé à Jérusalem le 19/11/1967 avec un groupe de ses compagnons.

* Les occupants sionistes ont pratiqué sur elle les plus durs des genres de tortures pour en retirer des renseignements.

* Cette militante révolutionnaire a surmonté tous les moyens de torture nazis avec courage, elle n'a pas fléchi malgré la détention et la torture de son père et de sa mère et de ses frères et sœurs durant une longue période.

* Son cris pendant la torture était : « Je ne reconnaîtrai pas... et vive la Palestine arabe libre... notre peuple se vengera de vous qui êtes effuseurs de sang ».

* Les occupants l'ont présenté à un tribunal militaire à « LED » avec ses compagnons en portant à son encontre 14 accusations.

* Parmis ces accusations, son appartenance à l'organisation « EL FATH », et son acquisition d'arme, et son essai de sauter le cinéma « Sahione » à Jérusalem et le Centre de contrôle de l'O.N.U. au allentours de Jérusalem, et cela en plus de dix autres accusations.

* Elle a riposté au tribunal comme ses frères avec moquerie et plaisenterie, ce qui n'a pas empêché les bourreaux sionistes de s'étonner devant ce comportement courageux, jusqu'à un niveau qui a poussé leur presse à dire d'elle qu'elle est une fille intelligente qui a confiance en soi.

* Elle a crié devant ces bourreaux au tribunal militaire « Jugez comme vous voulez, car vos jugements n'ont aucun sens pour nous...»

* Le tribunal militaire l'a condamné à la prison à vie !

* FATIMA... oh fille de notre peuple entier... oh fille de la Révolution palestinienne et sœur de toute la Nation arabe... tu a la parole de tous nos vaillants révolutionnaires que la Révolution durera jusqu'à ce que soit brisées tes menottes et celles de tous tes compagnons courageux dans les prisons es nazis sionistes. Et les criminels de guerre trouveront ce qu'ils mérittent pour ce qu'ils ont fait à l'[illegible] de notre peuple.

Ton peuple te porte son salut... Ainsi que ta Nation arabe et tous les hommes libres et dignes u monde... Ils te porte le salut du courage... Vive la Révolution de ton peuple arabe palestinien jusqu'à victoire.

24/1/1968

L'Etat-major des Forces d'El-Assifa.

Örgütün Şam'daki siyasî önderlerinden biri olan Başiri'nin belirttiğine göre: «El-Fetih bir Merkez Komitesi ve bir Siyasî Büro tarafından yönetilmektedir, fakat tek bir lideri yoktur. Bu sebeple bir ekip yönetimi teşkil etmekteyiz. Bazı temayüz eden şahsiyetlerin bulunduğu şüphesizdir, fakat onların adlarını vermemekteyiz.»

El-Fetih hakkında şimdilik söylenebilecek sözler bundan ibarettir. Ortadoğu'daki mücadelede taraf olarak görünen Sovyetler Birliği'nin desteklediği Arap rejimleri ile dünya emperyalizminin koltuk altındaki İsrail'in satranç oyununu bozan, taşları karıştıran halk mücahidlerinin örgütlerine dikkat etmeden, Filistin Arap milletinin kurtuluş azmini ve mukavemet hareketini hesaba katmadan, Ortadoğu sorununu doğru koymak ve gerçek şekliyle kavramak imkânı artık mevcut görünmemektedir. Fatıma'yı genç yaşta düştüğü İsrail zindanından yüzünün çizgileri derinleşmeden kurtaracak olan bu mücadele örgütleri Ortadoğu volkanının derinlerden söküp getirdikleri kaynar lavlar olarak, herhalde bundan böyle de dikkati çekmeye devam edeceklerdir.

nâzım hikmet

türkiye'de amele sınıfı ve amele meselesi

Türkiye'de bir inkılâp oldu: Burjuva inkılâbı. Bu inkılâp Türkiye'nin tarihî inkişaf seyrinde ileriye atılmış bir adımdır, fakat son adım değildir.

Burjuva inkılâbı kendisiyle beraber kendi içinden, kendi içtimaî ve iktisadî sistemine zıt birçok kuvvetleri, meseleleri ortaya atar. Bu kuvvet ve meselelerin en mühimmi amele meselesi, amele sınıfıdır. Binaenaleyh Türkiye'de 324'ten itibaren patlak vermiş olan amele meselesinin bugün artık böyle herkesin ağzında dolaşmasına hem hükûmeti hem de sermayeyi bu kadar meşgul etmesine şaşmamak lâzımdır.

Bugün Türkiye'de amele meselesinin ve amele sınıfının ehemmiyet kesbettiğine en büyük delillerden biri de amele kutbuna mütezad ve mütekabil kutubta bulunanların bu meseleyi hattâ bu sınıfı külliyen red ve inkâr için bazan kopardıkları yaygaradır. Biz bu efendilere soruyoruz: Madem ki Türkiye'de amele sınıfı ve binaenaleyh amele meselesi mevcut değildir. O halde niçin gırtlaklarını yırtarcasına bağırıyorlar. Mevcut olmayan bir şeyin zorla ihdas edilmesinden mi korkuyorlar? Hiç amele sınıfı ve amele meselesi gibi iktisadî ve içtimaî bir şe'niyeti yoktan varetmek kabil midir? Amele sınıfı ve amele meselesi patlıcan mıdır ki gidip onu çarşıdan satın ala-

lım? Muarrızlarımız efendilerin bu suallere nasıl cevap vereceklerini bilmiyoruz. Bizim bildiğimiz bir şey varsa o da Türkiye'de amele sınıfının ve binaenaleyh amele meselesinin mevcudiyetidir.

Sınıf demek istihsal seyrinde aynı mevkii işgal eden ve aynı iktisadî menfaatler etrafında toplanan insan kümeleri demektir. Bu kümenin miktaren ikî yüz bin, bir milyon veya on milyon olması o sınıfın kemmi kuvvetini çoğaltır veya azaltır. Meselâ: İngiltere'de amele sınıfı Rusya'daki amele sınıfına nazaran kemiyeten, miktaren kat kat kuvvetli olduğu halde keyfiyeten çok kuvvetsizdir. İngiltere amelesinin miktarı on milyonlara baliğ olduğu ve bugün Britanya İmparatorluğu'nun başında sözde bir amele hükûmeti bulunduğu halde, İngiliz amelesi mahkûm bir sınıftır.

Amele ne demektir

Amele istihsal alâtına sahip olmadığı için, iş kuvvetini muayyen bir vade ile satan, hukuken serbest, iktisaden esir bir insan demektir. Türkiye'de böyle insanlar var mıdır? Vardır. Ne kadardır? 200.000 kadar. Bunlar Türkiye cemiyetinin iktisadî hayatında âmil midirler? Hiç şüphesiz ki evet!... O halde bizde amele sınıfı mevcuttur, fakat bizdeki amele sınıfı ile Fransa'daki, İngiltere'deki amele sınıfını miktar, şuur ve teşkilât itibariyle kıyas etmek kabil değildir. Fakat şunu unutmamak lâzımdır ki, **Fransa İnkılâbı Kebiri** yani burjuva inkılâbı vücuda geldiği zaman Fransa'da da ne bugünkü gibi muazzam fabrikalar, sermayeleri milyonlara varan bankalar ne de o fabrikalarda çalışan o bankerler tarafından istismar edilen on milyonlarla teşkilâtlı, şuurlu amele vardı. Yine hiç şüphe yok ki, bizdeki amele sınıfı şuur itibariyle çok geridir. Onda henüz (Böyle olmamalıdır) düsturu menfisi (Öyle olmamalıdır, böyle olmalıdır) düsturu müsbetine tahavvül etmemiştir. Fakat Türkiye amelesinin şuuru onu bu tahavvüle götürecek seyir üzerindedir. Ve bu seyir uzun sürmeyecektir.

Madem ki Türkiye'de amele sınıfı vardır, binaenaleyh amele meselesi de mevcuttur. Amele meselesi say ile sermaye arasındaki iktisadî ve dolayısıyla siyasî mücadeleden doğar. Bunun birçok tarafları vardır. Türkiye'de amele meselesi bugün aşağı yukarı şu suretle tebellür ediyor:

I — Dahilî sermaye haricî sermaye ile rekabet etmek ve terakümü yapmak için ameleyi kabil olduğu kadar insafsız bir surette istismar etmek istiyor. Bunu: «Amele memleketin ve vatanın iktisadiyatını yükseltmek için fedakârlık yapmalıdır. Yani az ücretle çok zaman 13, 14 saat çalışmalıdır. İlerde bu fedakârlık onun da saadetine sebebiyet verecektir. Yani yevmiyesi çoğalacak, haftada bir sıcak çorba içebilecektir» şiarı altında öne sürüyor. Buna karşı amele diyor ki; «Vatan için memleketin iktisadiyatını yükseltmek için yapılacak fedakârlıkların hepsini benim üstüme bindirmenize

ve beni dolap beygiri gibi istismar etmenize müsaade etmem, çünkü pekalâ bilirim ki, sermayedarın milleti, dini, imanı ne olursa olsun onun yegâne gayesi vatan matan değil, cebini doldurmaktır. Esasen benim aldığım yevmiye ve çalıştığım zaman Avrupa ve Amerikan amelesinin aldığı yevmiye ve çalıştığı zamanla kabili kıyas değildir. Sonra şimdilik yapacağım fedakârlıklarla ilerde saadete kavuşacağımı iddia etmek gülünçtür. Çünkü Avrupa ve Amerika ameleleri benden kat kat fazla ücret aldıkları, tiyatroya gittikleri, bira içtikleri halde bile tıpkı benim gibi istihsalâtından mahrum iktisaden esir ve her zaman işsiz kalmaya mahkûm biçarelerdir; eğer onlar sizin bana vaadettiğiniz saadete nail olmuş olsalardı mitralyözler altında grevler yaparlar mıydı? Ve oralarda amele meselesi buradakinden daha keskin olur muydu? İktisadî ve siyasî vaziyetlerinden memnun olmayan amele kütlelerinin karşısında dünya burjuvazisi müttehit bir cephe yapmaya çalışırlar mıydı?» Hakikatte İngiliz, Fransız, Almanya ve Amerikan burjuvalarının biribirleriyle muvakkat bir zaman için olsun anlaşmaya sevk eden sebep hepsinin müşterek düşmanı olan Avrupa ve Amerikan amelesidir.

II — Amele meselesinin ikinci veçhesi Türkiye'deki ecnebi şirketleriyle Türk amelesi arasındaki tezattır. Türkiye'deki ecnebi şirketleri isterler ki, babaları bundan 100 sene evvel hattâ şimdi bile Hindistan, Çin, Mısır ve saire, yani müstemleke amelesini nasıl istismar ettilerse Türkiye'deki yerli ameleyi de öyle istismar etsinler.

Fakat Türkiyeli amele buna müsaade etmiyor. Çünkü o istiklâl muharebesine iştirak ettiği zaman nazarı itibara aldığı en mühim noktalardan biri de Türkiye'nin müstemleke haline gelip kendisinin bu müstemleke amelesi gibi iki misli, iki taraftan istismar edilmemesidir.

Türkiye amelesi kendisini ecnebi şirketler tarafından bir müstemleke amelesi gibi istismar edilmesine müsaade etmeyecektir.

III — Türkiye amele meselesinin üçüncü veçhesi Türkiye'ye girmek isteyen ecnebi sermayesinin simsarlarıyla Türkiye amelesi arasındaki tezattır. Bu simsar efendiler diyorlar ki:

Türkiye'ye ecnebi sermayesinin girmemesine, memleketi mamur, medenî bir hale sokmamasına en büyük sebep bizde de amelelerin arsızca harekete başlamalarıdır. Bu efendilere verilecek cevabı yukarıda verdik. Fakat şunu ilâve edelim ki, Çester projesinin Türkiye'yi imarattan vazgeçmesine Türkiye'deki amele hareketinden korkması sebebiyet vermiştir. Biz birçok misallerle gösteriyoruz ki, Türkiye'de ecnebi sermayesiyle Türk amele arasında çıkan her kavgada amele değil fakat ecnebi sermaye himaye görüyor.

VI — **Dördüncü taraf hükûmet ile amele arasındaki anlaşmazlıktır.**

Hükûmet amelenin teşkilât yapmasından ve ileride teşkilâtlı, kuvvetli ve siyasî bir fırkaya malik olarak ortaya çıkmasından korkuyor. Amele ise bu korkuyu şimdilik lüzumundan fazla görüyor.

Türkiye'de amele sınıfı bütün dünyada olduğu gibi teşkilâtlanacak, meclise kendi mebuslarını seçecek ve cemiyetin tarihî inkişaf seyrinde kendi vazifesini yapacaktır. Fakat bugün ondan bu kadar çok korkmak ve ameleyi anarşi halinde bırakarak âtıl bir vaziyete sokabilmeyi düşünmek biraz fazla evhamlı olmak ve çocukça hareket etmek demektir. **Ameleyi teşkilâtlanmaya sevk eden şey: Tarihî, iktisadî zaruretler ve amelenin sınıfî mahiyetidir.** Türkiye'de amele sınıfı vardır. Amele meselesi mevcuttur. Bu meselenin halli sınıflı sermayedar cemiyetinin çerçevesi dahilinde kabil değildir. **Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de istikbâl amele sınıfındır.**

Eylül 1923

BELGELER

türkiye işçi partisi devrimci grup bildirisi

Biricik sosyalist siyasî örgütümüz Türkiye İşçi Partisi'ni, yıkıcı oportünistlerin elinden kurtarmak azminde olan bizler, sosyalist hareketteki son gelişmelerle ilgili görüşlerimizi bildiriyoruz.

Başta Mehmet Ali Aybar olmak üzere TİP yöneticilerinin belirtileri uzun zamandan beri görülen, sosyalizme ve Türkiye gerçeklerine aykırı ve Parti programı ile çelişen oportünist tutumları, statükocu bir niteliğe bürünmüş ve emperyalizmin işbirlikçileriyle uzlaşmaya kadar varmıştır. Oportünist parti yöneticilerinin, emperyalizme bağlı gerici güçlerden gelen baskı ve tehditlere boyun eğmeleri karşısında, bir defa daha anlaşılmıştır ki, sosyalist mücadele yiğit devrimcilerin işidir.

Gerçek sosyalistlerin, devrimci hareketi bütün engellere rağmen yılmadan ve tavizsiz yürütmeleri karşısında, TİP yöneticilerinin anti-emperyalist mücadeleyi köstekleme politikaları iflâs bayrağını çekmiştir.

Biz, gerçek sosyalizmin düşünce ve eylemi yanında, emperyalizmden ruhsatlı sahte sosyalizmin yaşayamayacağının gün ışığına çıkmasını olumlu bir gelişme sayıyoruz. Bu gelişme, Türkiye'deki sosyalist hareketin olgunluk ça-

ğına ulaşma yolunda olduğunu kanıtlamaktadır. Sosyalist akım, içinde taşıdığı yabancı unsurlardan arınmakta, bilimsel sosyalizmin sağlam temeli üzerinde bütünlüğe ulaşmaktadır.

Düne kadar parti yönetiminde sosyalizmi yozlaştıran ve bu ağır sorumluluğu omuzlarında taşıyan yöneticilerden bazılarını, bugün «Muhalefet» te görmekteyiz. Biz, gerek bugünkü yöneticiler, gerekse ideolojik muhtevadan yoksun bir muhalefet yürütmek çabasında olanlar arasında bir tercihi reddediyoruz. Ancak doğru ideolojiyi benimsiyen ve geçmişteki yanlış tutumunu terk ettiğini eylemi ile isbat eden bütün sosyalistlere devrimci mücadele safları elbette açıktır.

Çözüm yolu

1 — Partimizi gerçek sosyalist yönetime kavuşturmak ve eylemini sosyalizmin temel ilkelerine dayandırmak tek çözüm yoludur. Sosyalist teori, Türkiye gibi yarı bağımlı, yarı feodal bir ülkede, bugünkü devrimci görevin, bize sosyalizmin yolunu açacak olan bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini zafere ulaştırmak olduğunu emreder. Emperyalizmin boyunduruğunu kırmak ve yurdumuzu feodal kalıntılardan arıtmak amacı ile, bütün millici ve demokratik güçlerin devrimci dayanışmasını sağlamak, sosyalistlerin en başta gelen görevidir.

2 — İşçi sınıfımızın mücadele örgütü olarak partimiz, şehir ve köy proletaryası saflarından gerçek proleter devrimcileri eğiterek, sosyalist kadrolar yetiştirmeyi ve bunları parti organlarında yetkili yöneticiler olarak görevlendirmeyi amaç bilmelidir. Biz, parti yöneticilerinin bugüne dek ihmal ettiği bu temel görevi yerine getirmeye kararlıyız.

3 — Türkiye İşçi Partisi'nin gerçek sosyalist kimliğine kavuşması ve bu dönemde tarihî görevini yerine getirmesini sağlamak için, parti içi demokrasiyi, kollektif yönetimi, kardeşlik ve feragat havasını örgütümüze hâkim kılmak zorundayız. Bu yolda ilk adım, işbirlikçi iktidara ihbar edilerek ve parti tüzüğü çiğnenerek ihraç edilen sosyalistlerin mücadelelerine parti çatısı altında devam etmelerini sağlamak ve örgütü sosyalistlerle, örgüt dışında mücadele veren bütün sosyalistlerin birlik ve kardeşliğini gerçekleştirmektir. Bunun için mücadele etmeyi görev biliyoruz.

4 — Bütün bunların gerçekleştirilmesi için, emperyalizme bağlı güçlerin dolaylı desteği ile ve bütün bilinen yöntemlerle partimizin başına çöreklenmiş olan yönetici kliği, Türkiye emekçilerinin davası yolunda karşımıza çıkan ilk engel olarak görüyoruz. Ve bu sahte sosyalistleri parti yönetiminden uzaklaştırmanın zorunluğuna inanıyoruz.

Sosyalist bir partide birlik ve disiplin, ancak sosyalizmin temel ilkeleri ve bunun gerektirdiği devrimci eylem üzerine kurulabilir. TİP, yasaların tanıdığı demokratik hak ve özgürlüklerin sonuna kadar kullanılmasına karşı çıkan ve sosyalist eylemi engelleyen oportünist yöneticilerden arındığı an-

da, çok daha güçlü olarak tarihî görevini yerine getirme imkânlarına kavuşmuş olacaktır. Sosyalizmden sapanlarla uğraşmak uğruna sosyalizmin ilkelerini feda eden çıkışlar, havayı bulandırmaktan ve karşı-devrimcilerin işine yaramaktan öte bir sonuç vermeyecektir.

Bundan böyle sosyalist eylem olanağının bulunduğu her yerde ve her durumda (Önümüzdeki olağanüstü kongre dahil), yukarıda belirttiğimiz sosyalist amaçların gerçekleştirilmesi için olanca gücümüzle mücadele edeceğiz. Ve amaçlarımıza uymayan, olup bitti niteliğindeki her türlü oportünistçe çözüme karşı duracağız.

Türkiye emekçilerinin umut bağladığı partimizi, gerçek sosyalist siyasî örgüt niteliğine kavuşturmak için, bütün sosyalist kardeşlerimizi omuz omuza mücadeleye çağırıyoruz.

Not :

Türkiye İşçi Partisi Devrimci Grup Bildirisi, parti üyeleri ve hâkim sınıflara ihbar edilerek partiden ihraç edilen arkadaşlar tarafından imzalanmaktadır. İmzalar ilerde yayınlanacaktır.

TÜRK SOLU

Haftalık Gazete

2. Yılına Yeniliklerle Girdi

Türkiye Sosyalistlerinin haftalık organı, bağımsızlık ve demokrasi mücadelemizde yılmadan yürüyor.

58. SAYI
20 Sayfa olarak
ÇIKTI

BU SAYIDA :

— **TİP Olağanüstü Kongresi ve Sosyalistler**
— **Sosyalist Örgüt Nedir? Ne Değildir?**
— **Sosyalistler İçin Utanç Belgesi**
— **TİP Devrimci Grup Bildirisi**

Abone	:	
Türkiye	:	Yıllık 40 TL. 6 aylık 20 TL.
Avrupa	:	» 80 TL. » » 40 TL.
Amerika	:	» 170 TL. » » 85 TL.
Adres :	:	Babıali Cad. No. 29 Cağaloğlu/İstanbul

1. **KARL MARX** — Max Beer; çevirenler: Muvaffak ŞEREF - Şerif HULUSİ; kapak: BALABAN, 6 lira.
2. **SOVYET ŞAİRLERİ ANTOLOJİSİ** — Hazırlayan: Atillâ TOKATLI; çevirenler: Nâzım HİKMET, Hasan İzzettin DİNAMO, Lel STAROSTOV, Cemal SÜREYYA, Ülkü TAMER, Atillâ TOKATLI, Erdoğan TOKATLI, Nevzat ÜSTÜN; kapak: BALABAN, 15 lira (Yeni çıktı)
3. **MARX'IN SOSYOLOJİSİ** — Henri LEFEBVRE; çeviren: Selâhattin HİLÂV; kapak: BALABAN, 10 lira (Yeni çıktı)
4. **AYDINLIK** — Henri BARBUSSE! çeviren: Erdoğan TOKATLI; kapak: BALABAN, 12,50 lira (Yeni çıktı)
5. **BU NE BİÇİM ÜLKE?** — Mahmut MAKAL; kapak: BALABAN, 10 lira (Yeni çıktı)
6. **HEGEL'İN FELSEFESİ ve MARX'IN TARİH ANLAYIŞI** — Max BEER; çeviren: F. SABİT; kapak: BALABAN, 5 lira (Yeni çıktı)
7. **ATEŞ** — Henri BARBUSSE; çeviren: Suat Derviş BARANER; kapak: BALABAN, 15 lira (Çıkıyor)

ÖNCÜ KİTABEVİ — Babıâli Cad. No. 8 Cağaloğlu - İstanbul

Her türlü devrimci yayınları bulacağınız yer:

SERGİ KİTABEVİ

Büyük Sinema içi, kat: 1
Yenişehir — Ankara

(Ödemeli gönderilir)

YENİ DERGİ
Aylık Sanat Dergisi

Türkiye ve dünya edebiyatındaki gelişmeleri izleyeceğiniz dergi.

de yayınevi

Vilâyet Han Kat: 2
Cağaloğlu — İstanbul

TÜM

Haftalık Toplumcu
Siyasî Gazete

Haberleşme adresi :

P. K. 75 Kızılay - ANKARA

Yazı İşleri ve Yönetim :

Basın Sitesi D/2
Çankaya - ANKARA

SOSYALİSTLERİN
DERGİSİ
ANT

Her hafta Salı günleri
yurt ve dünya olaylarını
toplumcu açıdan
yansıtır.
P. K. 934 - Sirkeci — İSTANBUL

KARDAŞLARIM
NEBİ DADALOĞLU'NUN
ŞİİRLERİ

İsteme Adresi : P. K. 126
ANKARA

YENİ UFUKLAR

Fikir ve Sanat Dergisi

İMECE

OCAK 1969 SAYISI ÇIKTI

P. K. 373 — ANKARA

DOĞU PERİNÇEK

Türkiye'de Siyasî Partilerin
İç Düzeni ve
Yasaklanması Rejimi.

Hukuk Fakültesi Yayını
Cebeci - ANKARA

(Baştarafı 256. sayfada)
gizlenmektedir? Halkımızdan mı? Ve bütün bu gerçekler karşısında Türkiye'de demokrasiden söz etmek!

Türkiye'de Solun en dağınık olduğu anda kendilerini güçlü hisseden ve devrimcileri teker teker yoketmeyi amaç güden hâkim sınıflar, aldanıyorlar. Türkiye'deki sol hareketin bir görünüşü, bir de özü vardır. Bu öz, bugün Türkiye'de halkımızın millî kurtuluş hareketinin özüdür. Bu öz, yarın: Bütün Türkiye halkıdır. Gelecek, gelişen gerçek sosyalist hareketindir. Yeniyi inşa edebilmenin yolu, eskiyi yıkmaktan geçer. Her geçen gün eskisinden daha güçlü olarak mücadele devam edecektir.

AYDINLIK KURUCULARI

TÜSTAV

arkadaşımız vahap erdoğdu tutuklandı dergimizin birinci sayısı toplatıldı

Dergimizin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü arkadaşımız Vahap Erdoğdu, AYDINLIK'ın 1 .sayısında çıkan, hemen hemen haberler dışındaki bütün yazılarda suç unsuru bulunduğu gerekçesiyle tutuklandı. Bu arada AYDINLIK'ın 1. sayısı da toplatıldı.

Eğer söylediklerimiz gerçekten doğru ise, hedefimizi doğru tayin edebildiysek, elbette ki, hâkim sınıfların bütün dikkatini üzerimizde toplayacağız. Çünkü biliriz ki, **mücadelemiz karşı-devrimcileri hiç tedirgin etmiyorsa, kendilerini bize karşı durma zorunluluğunda hissetmiyorlarsa, hiç bir iş yapmıyoruz.** Bu gerçek dünya devrimci hareketlerinin tabiî bir sonucudur. Mücadele ettiğimiz karşı güçler, kendi sınıfsal menfaatlerini korumak için ellerindeki bütün imkânları kullanacaklardır, ve yönetimi millî sınıflara devretmeyi asla kabul etmeyeceklerdir.

Türkiye'de hâkim güçler, en çok neden korkmaktadırlar? Elbette ki, millî kurtuluş hareketinden. Bunu kendi ağızlarıyla şöyle itiraf ediyorlar: **Millî kurtuluş savaşları, ABD için atom bombasından daha tehlikelidir.** Türkiye'de sosyalizme giden yolda, millî demokratik devrimi öngören sosyalistlere yöneltilen baskının özü, bu stratejinin doğruluğunda ve düşmana yöneltilen en keskin silâh oluşunda aranmalıdır. Kim ki, yurdunun bağımsızlığından yana, kim ki, millî kurtuluş ve sosyalizm yolunda yürümenin ancak devrimci teorinin kitlelerin elinde güçlü bir silâh haline geldiği zaman gerçekleşeceğini söylüyor ve bu yolda mücadele ediyor, şüphesiz bütün saldırılar ona yönelecektir. Ama tarihî gelişim şunu da göstermiştir ki, millî demokratik güçler iktidarı aldıkları zaman, millî ve demokratik olmayan ne varsa hepsini saf dışı ederler.

Saldırıyı arttırınız! **Devrimci hareket karşı-devrimcilerin baskıları arttıkça güçlenecektir.** Devrimcileri yıldırma metoduna gelince, bunun geçerli olmadığını şimdiye kadar öğrenmeleri lâzımdı. İnançlı devrimciler yollarının doğru olduğunu bir ölçüde karşıdan gelen baskıya göre de tayin ederler.

Emperyalizm ve işbirlikçileri dünyanın dört bir yanında kafalarını ulusal direnişlerin sert kayalarına durmadan vurmaktadırlar. Bu da onların sonlarının yakın olduğunu gösterir. Yurdumuzda da millicî hareketin güçlenmesi, onları elbette ki telâşlandıracaktır. Ve onlar son tahlilde kendi sonlarını gene kendileri hazırlamaktadırlar.

Tutuklama ve dergimizin toplatılma haberinin, bildirildiği halde hiç bir gazetede yayınlanmamasının da ayrı bir anlamı var. **Gerçek dostlar hareket içinde belli olur. Tıpkı gerçek düşmanlar gibi.**

İşbirlikçilerin adamı gazete patronları, kimden emir almaktadırlar? Gerçek devrimcilere yapılan baskılar, dergi toplamalar, tutuklamalar kimden

(Devamı 255. sayfada)

SOL
YAYINLARI

YENİ İKİ KİTABIYLA BİRLİKTE SUNAR

"Türkiye Sosyalizmi,, ve Sosyalizm

MUZAFFER ERDOST

1. «TÜRKİYE SOSYALİZMİ» ve SOSYALİZM, (Mehmet Ali Aybar'ın «Türkiye Sosyalizmi» görüşünün eleştirisi, 2. MİLLİYETÇİLİK ve ENTERNASYONALİZM, (TİP Genel Başkanı M. Ali Aybar'ın «Dünya işçileri birleşiniz» ilkesinin yanlış olduğuna dair görüşünün eleştirisi), 3. MARKSİZM ve MİLLÎ MESELE DAVASI SAVUNMASI'NDAN, 6 lira.

CIA

VİETNAM'DA PASİFİKASYON VE DÜNYA HAREKETLERİ

D. WELSH, G. MORRİS

D. Welsh'in Vietnam'a giderek hazırladığı Vietnam'da pasifikasyon hareketini inceleyen yazısı, ve G. Morris'in CIA ile dünya işçi hareketleri arasındaki ilişkileri açıklayan kitabı birarada, 7,5 lira.

BU MEVSİM YAYINLADIĞIMIZ KİTAPLAR:

— NE YAPMALI, V. İ. Lenin, 10 lira.
— ULUSLARIN KADERİNİ TAYİN HAKKI, V. İ. Lenin, 7,5 lira.
— İNSANIN TÜREYİŞİ, Charles Darwin, 12,5 lira.
— FELSEFE İNCELEMELERİ, K. Marx, F. Engels, 7,5 lira.
— İLKEL TOPLUM, KÖLECİ TOPLUM, KOMÜNAL TOPLUM, Zubritski, Krov, Mitropolski, 10 lira.

SOL YAYINLARI, Sanayi Caddesi, Demir İş Hanı, 51, Ankara